

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บ้านตะลุงเก่านั้นเป็นจุดกำเนิดของอำเภอประโคนชัยซึ่งมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ตั้งอยู่ในที่ลาดลงสู่ที่ลุ่มต่ำ มีคูน้ำล้อมรอบเป็นวงรีซ้อนกันสามชั้นมีลำน้ำเชื่อมโยงไปทางทิศใต้ ทั้งสองด้านเหมือนกระเป่าทรงกลมมีสายสะพาน จากคำบอกเล่าของคุณพ่อเทิม พวงประโคน ซึ่งเป็นบุคคลรุ่นที่สามของผู้มาจับจองบริเวณพื้นที่ป็นเตี้ยตะลุง ให้ข้อมูลว่าบริเวณนี้แต่เดิมมีต้นไม้เต็มพื้นที่ ขึ้นอยู่ล้อมรอบและมีหญ้าคา ต้นมะพร้าวอยู่สามต้นสูงชะลูดไม่มีผล ต้นมะม่วงสองต้น มีสัตว์ป่า และปลาชุกชุมมาก เนื่องจากมีแหล่งน้ำไว้ให้สัตว์กินบรรยากาศดีกลับเพราะเป็นเมืองร้าง ประมาณปี พ.ศ. 2441 นายขาว- นางเหน็บ พวงประโคน ได้อพยพมาจากประโคนชัยมาอยู่ที่บ้านโคกกลางและได้ชวนเพื่อนบ้านที่โคกกลางคือ ครอบครัวตาเขา (ไม่ทราบนามสกุล) ตาจิว-ยายสี แป้นประโคน มาอยู่ทำกินที่เนินร้างป็นเตี้ยตะลุง แต่ไม่สามารถอยู่ได้จึงมาทำไร่นาช่วงกลางวันแล้วกลับพักที่บ้านโคกกลาง ต่อมาได้ทำพิธีบวงสรวงขอเจ้าที่เจ้าทางหลายครั้งหลายอาจารย์ เพื่อสร้างหลักปักฐานอยู่พ.ศ. 2443 นายขาว พวงประโคน ได้สร้างหลักปักฐานอย่างมั่นคง อยู่ที่ป็นเตี้ยตะลุงได้สำเร็จ ต่อมาได้เป็นชุมชนและมีพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ปรากฏว่าข้าหลวงเกิดเมตตารักใคร่และไว้วางใจจึงให้เป็นผู้ดูแลฝูงวัว ฝูงม้า ซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนับร้อยตัว ฝูงวัวดังกล่าวได้ตกทอดมาถึงรุ่นหลาน

เมืองตะลุงตามหลักฐานในพระราชพงศาวดาร เมืองตะลุง มีปรากฏชื่อในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราชกล่าวว่าดินแดนแถบนี้เป็นป่าทึบ เขตชายแดน ผู้คนที่อาศัยอยู่พูดภาษาเขมรทางกรุงศรีอยุธยาจึงเรียกว่า เขมรป่าดง บ้านตะลุงเก่าแห่งนี้ขึ้นกับตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน บ้านตะลุงเก่า แยกการปกครองเป็น 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 3 มีนายบุญเลี้ยง โปธิ์แก้ว ผู้ใหญ่บ้านเป็นต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2529 ได้มีการแบ่งแยกหมู่บ้านตะลุงเก่าขึ้นเป็นหมู่ที่ 9 โดยมีนายร่วม พวงประเสริฐกุล เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกและมีนางพรทิพย์ โสภา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน สภาพสังคมความเป็นอยู่ของ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีสภาพความอยู่ตามลักษณะของท้องถิ่น ประกอบอาชีพเกษตรกร ทั้งนี้เนื่องจากคนในชุมชนสืบทอดมาจากบรรพบุรุษคือลักษณะเศรษฐกิจแบบยังชีพ เช่น ทำนาข้าว ทำสวนปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครอบครัวเหลือจากบริโภคจึงนำมาขายแลกเปลี่ยนกับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เสร็จจากทำนาก็ย้ายถิ่นฐานไปทำงานต่างจังหวัดหลังฤดูเก็บเกี่ยว

จากการลงสำรวจพื้นที่ทำให้เห็นว่าชุมชนบ้านตะลุงเก่านั้นเป็นชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นชุมชนวิถีที่มีความน่าสนใจ ชาวบ้านยังสืบทอดภูมิปัญญาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทอผ้าไหม นอกจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวแล้วนั้น ยังได้ผลผลิตจากธรรมชาติในชุมชนชาวบ้าน เช่น เฟอร์นิเจอร์จากไม้ไผ่เครื่องต้มน้ำข้าวโพด เสื่อกก ดัวงมะพร้าว ที่สามารถผลิตเองได้ตามครัวเรือน มีเรือนพื้นดินที่สร้าง ลักษณะที่แปลกตาและเป็นเอกลักษณ์ มีต้นมะขามที่อายุนับร้อยปี มีลำต้นขนาดใหญ่ มีเกาะกลางน้ำและสระบัว ที่เป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ตามประเพณีร่วมกัน เช่น ประเพณีลอยกระทง ในปัจจุบันชุมชนต่างๆ มักจะหาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจ จึงทำให้การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวชม และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนหลายด้าน จึงทำให้เห็นโอกาสที่เหมาะสมกับการออกแบบ สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อช่วยสนับสนุนแหล่ง

ท่องเที่ยวและรองรับของงานบริการนักท่องเที่ยว ให้ชุมชนมีงานด้านการบริการกลุ่มนักท่องเที่ยวในอนาคต (ราณี อีสกุลชัย, 2557)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนชุมชนบ้านตะลุงเก่า
- 1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านตะลุงเก่า
- 1.2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านตะลุงเก่า

1.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

- 1.3.1 การศึกษาข้อมูล
  - (1) ข้อมูลปฐมภูมิ
  - (2) ข้อมูลทุติยภูมิ
- 1.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.3.3 การออกแบบสิ่งสนับสนุน
- 1.3.4 การนำเสนอผลงานต่อชุมชน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- 1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา
  - (1) หลักการ/แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชน
  - (2) หลักการ/แนวคิดสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน
  - (3) สถาปัตยกรรมและสิ่งที่เกี่ยวข้องสถาปัตยกรรมต่อการท่องเที่ยวชุมชน
- 1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่
  - (1) พื้นที่ชุมชนบ้านตะลุงเก่าหมู่ 3 และหมู่ 9 ต.โคกม้า อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์
- 1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา
  - (1) ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2565 ถึง เดือนตุลาคม 2565 เป็นระยะเวลา 4 เดือน
- 1.4.4 ขอบเขตด้านการออกแบบ
  - (1) ดำเนินการออกแบบเฉพาะงานสถาปัตยกรรมและอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาถึงความสำคัญและประโยชน์ของการท่องเที่ยว
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี
3. เพื่อนำเสนอแนวคิดการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนต่อผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนปรับปรุงหรือจัดสร้างสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว ตามวัตถุประสงค์
4. เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ ให้แก่ประชากรในชุมชน ที่เกิดจากการท่องเที่ยว
5. เพื่อสร้างและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง
6. เพื่อให้ระบบนิเวศวิทยาและระบบสุขภาพ ระบบสาธารณสุขพื้นฐานในชุมชน มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะกับสถานที่ท่องเที่ยว
7. เพื่อให้ก่อเกิดความรัก ความสามัคคี ความหวงแหน ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของประชากรในชุมชน
8. ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
9. เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อท้องที่และชื่อเสียงของท้องถิ่นที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ตะลุงเก่า
10. เพื่อดำเนินตามนโยบายของภาครัฐ ที่ส่งเสริม-สนับสนุนและให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บริบทของชุมชน

ประวัติความเป็นมา

นายสินธุ์ เจริญรัมย์ (2561) บ้านตะลุงเก่านั้นเป็นจุดกำเนิดของอำเภอประโคนชัยซึ่งมีประวัติความเป็นมาตั้งโบราณโดยผู้เรียบเรียงได้ศึกษารวบรวมข้อมูลโดยสังเขปดังนี้

“**ปันเตี้ย**” เป็นชื่อที่คนท้องถิ่นใช้เรียกบ้านตะลุงเก่า และเรียกประโคนชัยว่า “ตะลุง” ซึ่งคนรุ่นหลังคงสับสนพอสมควร

ปันเตี้ย เป็นภาษาเขมร แปลว่า ที่ว่าเนินสูงหรือป้อมที่ตั้งกองทหาร“ค่าย” หรือ **ตะลุง** เป็นภาษาเขมร เช่นกันแปลว่า เส้าใหญ่ เส้าหิน หลักผูกช้าง

ลักษณะภูมิประเทศ

ปันเตี้ยหรือบ้านตะลุงเก่า ตำบลโคกม้ายู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ อำเภอประโคนชัยระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร บ้านตะลุงเก่า ตั้งอยู่ในที่ลาดลงสู่ที่ลุ่มต่ำ มีคูน้ำล้อมรอบเป็นวงรีซ้อนกันสามชั้น ปัจจุบันวงเหลืออยู่สองชั้นวงชั้นใน ถูกดินทับถมและชุมชนถมเป็นที่อยู่อาศัย จึงทำให้เหลือคูน้ำเพียงวงนอกเท่านั้น แต่ก็มีพอมองเห็นร่องรอยของอดีตอยู่บ้าง การที่มีลักษณะคูน้ำซ้อนกันทำให้เห็นมีคันดินเป็นกำแพงถึงสามชั้น ส่วนพื้นที่ภายในหมู่บ้านจะมีลักษณะเป็นเนินหลังเต่า ส่วนบริเวณบ้านตาสุด เช่นประโคน ตรงสี่แยกที่อยู่ชั้นในของหมู่บ้าน ถ้าดูจากภาพถ่ายทางอากาศจะเห็นเป็นวงกลม มีลำน้ำเชื่อมโยงไปทางทิศใต้ทั้งสองด้านสังเกตดูจะเหมือนกระเป๋าทรงกลมมีสายสะพายส่วนที่เหมือนสายสะพายด้านตะวันออกเรียกว่า คูยายรวัระ ต่อด้วยคูยายคำ ใต้เรียกคูไทรโยง ด้านตะวันตกเรียกคูกันแสง ที่เรียกว่าคูยายรวัระ คูยายคำ นั้นเรียกตามชื่อผู้จับจองที่ทำกินแถวนั้น คูไทรโยงคูกันแสงเรียกตามพื้นที่ซึ่งอดีตมีต้นไทรโยง(ภาษาถิ่น)ต้นกันแสงอยู่มากมายเลยเรียกตามชื่อต้นไม้ในอดีตผู้คนจากหมู่บ้านใกล้เคียง-ไกลมาตักน้ำที่คูไทรโยงไปบริโภค เช่น บ้านแสงโชน บ้านไพบูลย์ บ้านไทร บ้านหนองตะขบ บ้านเกียรติเจริญ บ้านบาตร บ้านตะโกตาพิ เป็นต้น โดยใช้เกวียนบรรทุกทุกหมาไสน้ำ

จากคำบอกเล่าของคุณพ่อเทิม พวงประโคน ซึ่งเป็นบุคคลรุ่นที่สามของผู้มาจับ บริเวณพื้นที่ปันเตี้ย ตะลุงเป็นที่ทำกินให้ข้อมูลว่าเดิมที่พื้นที่บริเวณนี้จะมีต้นไม้ป่าขึ้นอยู่ล้อมรอบ มีหล้าคาหนาที่บ มีต้นมะพร้าวอยู่ สามต้นสูงชะลูดไม่มีผล ต้นมะม่วงสองต้นมีสัตว์ป่า ชุมมากเนื่องจากมีแหล่งน้ำไว้ให้สัตว์กิน บรรยายากาศดูกลับเพราะเป็นเมืองร้าง ประมาณพ.ศ.2441 นายขาว- นางเหน็บ พวงประโคน ได้อพยพมาจากประโคนชัยมาอยู่ที่บ้านโคกกลางและได้ชวนเพื่อนบ้านที่โคกกลางคือ ครอบครัวตาเขาไม่ทราบนามสกุล ตางิ้ว-ยายสี แป้นประโคน มาอยู่ทำกินที่ เนินร้างปันเตี้ยตะลุง แต่ไม่สามารถอยู่ได้จึงมาทำไร่ทำนาช่วงกลางวันแล้วกลับพักที่บ้าน

ต่อมาได้ทำพิธีบวงสรวงขอเจ้าที่เจ้าทางหลายครั้งหลายอาจารย์ เพื่อตั้งหลักปักฐานอยู่ที่นี้ พ.ศ.2443 นายขาว-นางเหน็บได้ให้กำเนิดลูกคนที่แปด จึงมาตั้งหลักฐานมั่นคงอยู่ที่ปันเตี้ยตะลุงได้สำเร็จ นายขาว พวงประโคน ได้เป็นผู้นำชุมชนในละแวกนี้และมีพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ปรากฏว่าข้าหลวงเกิดเมตตารักใคร่และไว้วางใจจึงให้เป็นผู้ดูแล ฝูงวัว ฝูงม้า ซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนับตกทอดมาถึงรุ่นหลัง

ประวัติเมืองตลุง

นายสินธุ์ เจริญรัมย์ (2561) ตามหลักฐานในพระราชพงศาวดาร เมืองตลุง มีปรากฏชื่อในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มหาราช กล่าวว่าดินแดนแถบนี้เป็นป่าทึบ เขตชายแดน ผู้คนที่อาศัยอยู่พูดภาษาเขมรทางกรุงศรีอยุธยา จึงเรียกว่าเขมรป่าดง จากจดหมายเหตุประชุมพงศาวดารภาคที่ 7 กล่าวว่าในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น ได้ปกครองเมืองนครราชสีมาซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีเมืองขึ้น 5 เมือง คือ

ทิศตะวันตก	นครจำนาศึก
ทิศเหนือ	เมืองพิมาย
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	เมืองชัยภูมิ
ทิศตะวันออกเฉียงใต้	เมืองนางรอง
ทิศตะวันออก	เมืองบุรีรัมย์

เมืองบุรีรัมย์ จึงแต่งตั้งเพิ่มขึ้นอีก 9 เมือง คือ บำเหน็จณรงค์ จัตุรัสเกษตรสมบุรณ์ ภูเขียว เมืองพุทไธสง เมืองตลุง รัตนบุรี เมืองปักธงชัย เมืองนครราชสีมาจึงมีเมืองขึ้น 14 เมือง แล้วโปรดให้พระยายมราช(สังข์) มาครอง เมืองนครราชสีมาในฐานะเป็นข้าหลวงใหญ่โดยมี เมืองนางรองเป็นเมืองขึ้นนอก เมืองตลุงเป็นหัวเมืองจัตวา เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สวรรคต พระเทพราชาได้ขึ้นครองราชย์สมบัติ พระยายมราชไม่ยอมเป็นข้าของพระเทพราชา กองทัพกรุงศรี อยุธยาจึงยกทัพขึ้นปราบ กวาดต้อนผู้คนและเครื่องศัตราวุธ ซึ่งมีไว้สำหรับรักษาเมืองไปอยุธยาแล้วตั้งพระยานครราชสีมาขึ้น พ.ศ. 2310 เมืองกรุงศรีอยุธยาเสียเมืองให้แก่พม่า คนไทยตามหัวเมืองที่มีอำนาจ ก็ตั้งตนเป็นใหญ่หลายก๊กในครั้งนั้นเจ้าเมืองนางรองได้เข้าร่วมกับกรมหมื่นเทพพิพิธเจ้าเมืองพิมายเข้าใจว่าเมืองตลุงก็ คงจะเข้าร่วมกับกรมหมื่นพิพิธเจ้าเมืองพิมายด้วย

พ.ศ. 2321 เจ้าเมืองจำปาศักดิ์ได้ชักชวนเจ้าเมืองนางรองคิดกบฏ โดยเจ้าเมืองนางรองคบคิดกับเจ้าโอและเจ้าอินพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกนำกำลังสมทบกับเมืองนครราชสีมา ยกขบวนมาปราบเมืองนางรอง พระยานางรองถูกประหารชีวิต จากนั้นยกทัพไปปราบ พระเจ้าไชยุมารเจ้าเมืองจำปาศักดิ์โดยสมทบกับทัพเรือของกรมสมเด็จพระยาสุรสีห์ทันกาลที่ยกไปตามลำน้ำโขงจนสำเร็จ เมื่อยกทัพกลับได้เกลี้ยกล่อมเมืองใกล้เคียงให้สวามิภักดิ์ ได้แก่ เขมรป่าดงตลุง เมืองสุรินทร์ เมืองสังขะและเมืองสุขันธ์ให้ขึ้นกับชั้นพสุธา

การเปลี่ยนแปลงชื่อเมือง

การปรับปรุงหัวเมืองต่างๆในแผ่นดินสมเด็จพระปิยมหาราชได้มีการปฏิรูปการปกครองเป็นมณฑล พ.ศ. 2440 เมืองตลุงได้เปลี่ยนชื่อเป็นประโคนชัยขึ้นกับเมืองนางรองในช่วงนี้ สันนิษฐานว่าคงจะย้ายเมืองจากป็นเตี้ยไปอยู่ที่เทศบาลประโคนชัยในปัจจุบัน เนื่องจากป็นเตี้ยนั้นเป็นเมืองเล็ก

ปลายเดือนธันวาคมพ.ศ. 2457 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจุฑามณี กรมขุนเณร ได้เสด็จขึ้นเขาพนมรุ้ง และได้แวะพักที่อำเภอประโคนชัย หลังจากกลับไปแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อประโคนชัยเป็นอำเภอ “ตลุง” เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2460 (ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 34 หน้า 28 วันที่ 29 เมษายน 2460) วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2482 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้มีพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนบ้าน อำเภอ รวม 103 แห่ง อำเภอตลุงได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น “**ประโคนชัย**” ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 56 หน้า 354 - 363 ลงวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2482 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ในการเปลี่ยนชื่อเมืองแต่ละครั้งคงจะมีเหตุผลทางจิตวิทยา เพื่อความมั่นคงทางการเมือง เป็นสำคัญ เช่นในสมัยปฏิรูปการปกครอง รัชกาลที่ 5 เหตุการณ์ในช่วงนั้นล่อแหลมต่อการล่าอาณานิคม

ของอังกฤษและฝรั่งเศส ที่มีต่อภูมิภาคนี้ รัชกาลที่ 5 ต้องการให้คนไทยมีความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันหรือมีความเป็นปึกแผ่น จึงเปลี่ยนชื่อจากตะลุงในภาษาเขมรเป็นประโคนชัย ต่อมาเหตุการณ์วิกฤตผ่านไป กรมสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จมายังเขมรพบว่ามีความคิดอนุรักษชื่อสถานที่ให้คงเดิมจึงเปลี่ยนจากประโคนชัยเป็น ตะลุงเหมือนเดิม ในสมัยรัชกาลที่ 8 จอมพล. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นช่วงสงครามโลกจึงมีความคิดที่จะปลุกจิตสำนึกของคนไทยให้มีความรักชาติ และเป็นชาตินิยมจึงเปลี่ยนจากเมืองตะลุงมาเป็น“**ประโคนชัย**”จนถึงทุกวันนี้ ฉะนั้นการที่คนชนบทเรียกประโคนชัยว่า“**ตะลุง**” และเรียกบ้านตะลุงเก่าว่า“**ปันเตียบ**”ก็คงจะพอทราบที่มาที่ไปดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

นายสินธุ์ เจริญรัมย์ (2561) จากหนังสือชุมชนโบราณในจังหวัดบุรีรัมย์มีข้อสันนิษฐานของนักประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมืองที่มีคูน้ำคันดินล้อมรอบมีทรงกลมซึ่งมีหลายร้อยแห่งในภาคอีสาน ผังเมืองมีลักษณะนี้น่าจะเป็น เมืองรุ่นเดียวกันในสมัย“ทวาราวดี” อันมีลักษณะคล้ายเมืองโบราณในประเทศอังกฤษ ประเทศจีน บางคนว่าน่าจะเป็นการรับอารยธรรมการสร้างเมืองจากอินเดีย แต่ปรากฏว่าเมืองโบราณของอินเดียไม่มีทรงกลม เช่น กบิลพัสดุ์ โกสัมพี สิวาลี ฉะนั้นจึงไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นความบังเอิญของกระแสนิยมของคนในยุคหนึ่ง ที่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันจนไม่ทราบว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นเป็นของใคร แต่อย่างไรก็ตามนับเป็นความฉลาดของภูมิปัญญาคนโบราณที่สามารถขุดคูเพื่อนำดินมาถมที่ให้สูงขึ้น สร้างหอคอยหรือป้อมปราการ ปราสาท และศาสนสถานให้สูงจากระดับธรรมดาเพื่อเป็นที่สังเกตการณ์ ดูศัตรูจากภายนอกหรือประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ส่วนคูน้ำก็เป็นที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน ป้องกันศัตรู สัตว์ป่าและโจรผู้ร้าย จึงเป็นรูปแบบมาตรฐานของการสร้างชุมชนในยุคหนึ่ง

ด้านการปกครอง

บ้านตะลุงเก่า ขึ้นกับตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน บ้านตะลุงเก่า แยกการปกครองเป็น 2 หมู่หมู่ที่ 3 มีนายบุญเลี้ยง โพธิ์แก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ทำเนียบกำนันตำบลโคกม้า		
ลำดับที่	ชื่อ	หมายเหตุ
1	นายจู้ ทวันเวทย์	
2	นายขาว โนประโคน	
3	นายฉ่ำ พวงประโคน	
4	นายสิงห์ หิงประโคน	
5	นายเกษ กิจคณะ	
6	นายอดุล เลิศสกุล	
7	นายบุญธรรม นพตลุง	
8	นายสังคม ศุภกมล	

ตารางที่ 2.1 ทำเนียบกำนันตำบลโคกม้า

ทำเนียบผู้ใหญ่บ้านตะลุงเก่าหมู่ที่ 3		
ลำดับที่	ชื่อ	หมายเหตุ
1	นายขาว พวงประโคน	
2	นายเกย แป้นประโคน	
3	นายเพ็ง ศรีละ	
4	นายเกียรติ ลีประโคน	
5	นายตม หูประโคน	
6	นายแป๊ะ อินทร์ประโคน	
7	นายลอน แยมงาม	
8	นายน้อย แยมงาม	
9	นายฮวด สิทธิสังข์	
10	นายบุญสืบ วาสนุสรณ์	
11	นายบุญเลี้ยง โปธิ์แก้ว	พ.ศ. 2552 -ปัจจุบัน

ตารางที่ 2.2 ทำเนียบผู้ใหญ่บ้านตะลุงเก่าหมู่ที่ 3

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2529 ได้มีการแบ่งแยกหมู่บ้านตะลุงเก่าขึ้นเป็นหมู่ 9 โดยมีนายร่วมที่พวง-ประเสริฐกุล เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกและมีนางพรทิพย์ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือนางพรทิพย์ โสภา เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ทำเนียบผู้ใหญ่บ้านตะลุงเก่า หมู่ที่ 9		
ลำดับที่	ชื่อ	หมายเหตุ
1	นายร่วม พวงประเสริฐกุล	7 มิ.ย.2529-2544
2	นายนคร ลีประโคน	พ.ศ.2545-2551
3	นางพรทิพย์ โสภา	พ.ศ.2554-ปัจจุบัน

ตารางที่ 2.3 ทำเนียบผู้ใหญ่บ้านตะลุงเก่าหมู่ที่ 9

สภาพปัจจุบันของบ้านตะลุงเก่า

นายสินธุ์ เจริญรัมย์ (2561) ปัจจุบันบ้านตะลุงเก่ามี 2 หมู่คือหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 มีผู้ใหญ่อยุ่ บุญเลี้ยง โปธิ์แก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 และผู้ใหญ่วรทิพย์ โสภา เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 สภาพสังคมความเป็นอยู่ของชาวบ้านส่วนใหญ่มีความอยู่ตามลักษณะของท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทั้งนี้ เนื่องจากคนในชุมชนสืบทอดมาจากบรรพบุรุษคือลักษณะเศรษฐกิจแบบยังชีพเช่น ทำนาข้าว ทำสวน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครอบครัวเหลือจากบริโภคจึงนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกับชุมชนใกล้เคียง เสร็จจากทำนาแล้วก็ย้ายถิ่นฐานไปทำงานต่างจังหวัดหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว

ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จะมีนับถือศาสนาอื่นอยู่บ้างสาเหตุเนื่องจากแต่งงานกับชาวต่างชาติ วัดจึงเป็นสถานที่ธำรงรักษาจารีตประเพณีอันดีงามของชนบท เป็นที่อบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ชาวบ้านถือเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นสมบัติส่วนรวมที่หวงแหนที่สุด ใครทำลายทรัพย์สินส่วนที่อยู่ในวัดแม้เพียงเล็กน้อย ถือว่าต้องรับบาปอย่างหนักเพราะวัดคือสถาบันของหมู่บ้าน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ รวมน้ำใจของชาวบ้าน ถือว่าเป็นหัวใจของหมู่บ้านและเป็นของคู่กับหมู่บ้านสังเกตได้ว่าถ้ามีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่บริเวณใหม่ จะมีวัด เกิดขึ้นที่นั่นเสมอ หมู่บ้านใดไม่มีวัด ชาวบ้านจะรู้สึกว่าเขาไม่มีที่พึ่ง ขวัญและกำลังใจจะไม่ดี พระสงฆ์ในวัดเป็นบุคคลสำคัญ ชาวบ้านมีความเคารพนับถือกราบไหว้ตั้งแต่เจ้าอาวาสไป ตลอดถึงพระเณรอื่นๆ เพราะพระคือผู้ทรงศีล เป็นผู้ให้ความรู้และเป็นผู้สืบทอดศาสนา นอกจากจะทำหน้าที่ทางศาสนาปรัชญาต่างๆ แล้วพระสงฆ์ยังเป็นที่พักผ่อนอย่างอื่นของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เช่น เป็นที่ปรึกษาของชาวบ้าน เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่างๆรดน้ำมนต์ เป็นหมอดู เป็นผู้นำชาวบ้านในการพัฒนาหมู่บ้านและกิจกรรมอื่นๆ

ประเพณีและความเชื่อของชาวบ้านตะลุงเก่า

เป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาเป็นประเพณีตลอดจนการถือปฏิบัติต่างๆ ตามประเพณี ความเชื่อ เป็นส่วนหนึ่งของระบบศาสนา ศาสนามีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดความเชื่อในแต่ละท้องถิ่น เพราะศาสนาจะหล่อหลอมความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั่นเองและมีผลไปจนถึงพิธีกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ประเพณีและความเชื่อคือแนวการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป เช่น ประเพณีโดนตาหรือภาษา เขมรเรียกว่า แคะเบ็น คือการทำบุญโดยการนำอาหารไปถวายแม่โพสพจะทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านจะทำข้าวต้ม ขนม ไปถวายพระที่วัดหลังจากที่พระฉันเสร็จให้พรเสร็จแล้วชาวบ้านก็จะ เอาอาหารที่เหลือจากพระนำไปให้แม่โพสพที่ทุ่งนา ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่าเมื่อแม่โพสพได้อิ่มหน้าสำราญดีแล้วจะมีลูกตกคือให้ข้าวได้ผลผลิตดีนั่นเอง ถ้าใครไม่ทำก็ทำให้ได้ผลผลิตไม่เต็มที่ ชาวบ้าน จึงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

การรักษาพยาบาลสมัยก่อนการแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเช่นปัจจุบัน วิธีการรักษาหลายวิธีที่ได้ผลตามความเชื่อกลุ่มชนแต่ละท้องถิ่น การรักษาจะเป็นการรักษาด้วยสมุนไพรเป็นหลักซึ่งปัจจุบันการแพทย์กำลังรณรงค์ให้ใช้สมุนไพรดีกว่าใช้ยาปฏิชีวนะและการรักษาไสยศาสตร์ ซึ่งในปัจจุบันชนบางกลุ่มยังมีความเชื่อในการรักษาโรคตามความเชื่อเดิมอยู่เช่น การรำแม่มดเชื่อว่า การป่วยเกิดจากการกระทำจากผีบรรพบุรุษ หรือเจ้าที่เจ้าทางที่ถูกหลบลูกจิ้งจอกและทำให้ป่วย ต้องทำพิธีขอขมาลาโทษหรือเล่นประกำให้จึงจะหายถ้าหากไม่รู้ว่าเกิดจากอะไร ก็จะมีการ โบล คือการสอบถามดูเพื่อจะรู้ได้ว่าเจ้าที่หรือผีที่มาทำให้ป่วย คนที่โบลเป็นจะต้องเป็นคนพิเศษคือ ตอนที่คลอดออกมานั้น ขาออกมาก่อนหัว จึงทำให้โบลแม่นยำ หลังจากรู้ว่าป่วยเพราะอะไรแล้วก็ไปทำพิธีตามที่หมอบอกแล้วหาย

เศรษฐกิจ สังคม

เศรษฐกิจในชุมชนบ้านตะลุงเก่า คือการเกษตรกรรมเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงรายได้ ส่วนใหญ่มาจากการขายข้าวเป็นรายได้หลัก รับจ้างเป็นรายได้เสริม ส่วนราชการสนับสนุนโครงการต่างๆ มากมายเช่น โครงการเลี้ยงวัวเพื่อเสริมรายได้ โครงการเลี้ยงไหมมาก ทำให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและไม่ต้องออกไปทำงานต่างจังหวัดเหมือนก่อน สังคมในชนบทอยู่กันแบบ พึ่งพาอาศัยแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความมีน้ำใจไมตรีของคนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือกับชุมชนคือการช่วยพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชนนั้นสำคัญมากเนื่องจากชาวบ้านให้ความไว้วางใจและถือผู้นำพาทำอะไรชาวบ้านจะให้ความร่วมมืออย่างดี

ประวัติวัดไทรโยง

วัดไทรโยงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2472 ตั้งอยู่ที่บ้านตะลุงเก่า ตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 10 ไร่ 2 งาน 17 ตารางวา ได้รับการบริจาคที่ดินจากคุณตาเกา พวงประโคน โดยผู้ใหญ่ขาว พวงประโคน ดำเนินการสร้างวัด โดยการบริจาควัสดุอุปกรณ์และเงินอุดหนุน จากชาวบ้านตะลุงเก่าและหมู่บ้านใกล้เคียง มีคุณตาเตีอะ จันทรประโคนเป็นนายช่างควบคุมการสร้าง มีคุณตาตม ปุตตะ คุณตาเฉื่อย ทวันเวชเป็นผู้ช่วยช่าง การก่อสร้างใช้แรงงานคนไม่มีเครื่องทุ่นแรง และได้รับความร่วมมือร่วมแรงจากชาวบ้านเป็นอย่างดีจนสำเร็จจุลวงเป็นวัดได้ แล้วตั้งชื่อ หนองน้ำ ไทรโยงซึ่งเป็นหนองน้ำเก่าแก่ว่า “วัดไทรโยง” มีเจ้าอาวาสรูปแรกคือ พระภิกษุเคียน หูประโคน และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2497 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 60 งวดที่ 2 ประจำปี 2497 ลำดับที่ 33 กำหนดเขตกว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีแต่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ ในปี พ.ศ. 2548 พระอธิการนันทวัฒน์ ฐานวุฑโฒ เจ้าอาวาส และนายนคร สีประโคน ผู้ใหญ่บ้าน นายร่วม พวงประเสริฐกุล ไวยาวัจกรนายสมจิตร พยัคษา นางจงกลแยมงาม และนางสมจิตร พยัคษาได้ร่วมกัน ดำเนินการทำเรื่องขอเอกสารสิทธิ์ออกโฉนดให้วัดไทรโยงโดยใช้เวลาดำเนินการถึง 5 ปีเต็ม ได้รับโฉนด เมื่อ 30 มีนาคม พ.ศ. 2553 เนื้อที่ 10 ไร่ 2 งาน 17 ตารางวา พร้อมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่ศูนย์ หายไป ได้ตามหาจนได้มาครบปัจจุบันวัดไทรโยงมีอายุ 84 ปี มีพระอธิการฉลอง อายุวฑฒโก ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ซึ่งได้บูรณะปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมและก่อสร้างวัดไทรโยงเจริญขึ้น นอกจากนี้แล้ว วัดยังเปิดการสอนธรรมศึกษานักธรรมชั้นตรีชั้นโทและชั้นเอกให้กับพระสงฆ์ในตำบลโคกม้า และนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านตะลุงเก่าคณะอุบาสก-อุบสิกา ที่สนใจใฝ่ธรรมอีกด้วย จนเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้านตะลุงเก่าและหมู่บ้านใกล้เคียงอีกมากมาย วัดไทรโยงบ้านตะลุงเก่า เป็นศูนย์รวมของชาวบ้านตะลุงเก่าทั้งสองหมู่บ้านโดยตลอด

ทำเนียบเจ้าอาวาสวัดไตรโยง			
ลำดับที่		ชื่อ	หมายเหตุ
1	พระภิกษุเศียน	หุประโคน	ปี พ.ศ. 2472
2	พระภิกษุเทิม	พวงประโคน	
3	พระภิกษุแถม	พวงประโคน	
4	พระภิกษุยูน	แกประโคน	
5	พระภิกษุชุน	ลื้อประโคน	
6	พระภิกษุริด	เรื่องรัมย์	ปี พ.ศ. 2494
7	พระภิกษุแซม	พวงประโคน	
8	พระภิกษุเจิม	ศรีละ	
9	พระภิกษุภูมิ	จ้อยประโคน	ปี พ.ศ. 2495-2496
10	พระภิกษุเสรื่อย	ประกายแก้ว	ปี พ.ศ. 2497
11	พระภิกษุเย้ย	แป้นประโคน	ปี พ.ศ. 2498
12	พระภิกษุคง	เนาว์ประโคน	ปี พ.ศ. 2499-2501
13	พระภิกษุชาน	(ไม่ทราบนามสกุล)	ปี พ.ศ. 2502
14	พระภิกษุอิน	แกประโคน	ปี พ.ศ. 2503-2504
15	พระภิกษุพูน	พวงประโคน	ปี พ.ศ. 2505
16	พระภิกษุมิน	เชนประโคน	ปี พ.ศ. 2506-2507
17	พระภิกษุไหล	(ไม่ทราบนามสกุล)	ปี พ.ศ. 2507
18	พระภิกษุย่า	แกประโคน	ปี พ.ศ. 2510-2511
19	พระภิกษุกุน	สีประโคน	ปี พ.ศ. 2512-2513
20	พระภิกษุเกย	แป้นประโคน	ปี พ.ศ. 2513-2517
21	พระอธิการวุฒิพงษ์	สมาจาโร	ปี พ.ศ. 2517-2541
22	พระอธิการสนอง	วิสุทธสีโล	ปี พ.ศ. 2542-2547
23	พระอธิการนันทวัฒน์	ฐานวุฑโฒ	ปี พ.ศ. 2548-2554
24	พระอธิการฉลอง	อายุวุฑโฒโก	ปีพ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน

ตารางที่ 2.4 ทำเนียบเจ้าอาวาสวัดไตรโยง

ประวัติโรงเรียนวัดบ้านตะลุงเก่า

โรงเรียนวัดตะลุงเก่าเดิมชื่อ โรงเรียนตำบลโคกม้าตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2474 อยู่ที่บ้านตะลุงเก่า ตำบลโคกม้า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์โดยอาศัยศาลาวัดไตรโยงเป็นสถานที่ ศึกษาเล่าเรียน สร้างขึ้นจากกำลังแรงกายของชาวบ้าน ศาลาเก่าเป็นศาลาไม้มุงหลังคาด้วยหญ้าคา ดำรงอยู่ด้วยเงินช่วยเหลืองบประมาณของการประถมศึกษา มีนายชุ่ม ทรงประโคน เป็นครูใหญ่และต่อมาได้ย้ายออกไป แต่ก็มีนายโรม ปราบปริปุตลง เป็นครูน้อยมารักษาการแทนชื่อนายโรม ปราบปริปุตลง ได้ นายปาน สำเร็จ มาเป็นครูใหญ่ ต่อมา นายปาน สำเร็จ ย้ายก็ได้ นายเพียร หมั่นตลง มารักษาการแทนครูใหญ่ นายเพียร หมั่นตลง ลาออกจึงย้ายพระภิกษุหยาดเพื่อนประโคน ครูน้อยโรงเรียนประชาบาลตำบลประโคนชัย(อนุบาลประโคนชัย) มารักษาการแทนเมื่อย้ายพระภิกษุหยาดเพื่อนประโคนไปอยู่ที่อื่น ทางราชการจึงแต่งตั้งให้นาย ขวน ทรงประโคน มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2486 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบของโรงเรียนจัดการสอนอาทิตย์ละ 3 วันคือวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ สอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงตั้งแต่เวลา 15.15 - 17.15 น. พ.ศ. 2497 นายอุ้น พิทยพัฒน์ เป็นครูใหญ่ได้รับนโยบายให้เปลี่ยนแปลงใหม่ จาก หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาประชาบาลสอนสัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่วันจันทร์-วันศุกร์ และหยุดวันเสาร์วันอาทิตย์ ขึ้นเรียนเวลา 9.00. - 12.00 น. พักเที่ยง ภาคบ่ายขึ้นเรียนเวลา 13.00 น. - 15.00 น. เลิกเรียนรับเด็กเข้าเรียนตั้งแต่ชั้น ใก่หรือชั้นเตรียมอายุ 6 ปีขึ้นไป เข้าเรียนชั้นประถมปีที่ 1 เรียนจนจบชั้นประถมปีที่ 4 หรืออายุครบ 15 ปี ถ้าเกินก็ต้องออกด้วย เหตุผลส่อความเป็นหนุ่มสาว ต่อมาศาลาวัดหลังเก่าซึ่งมุงหญ้าคาเกิดชำรุด ช่วงเวลาฝนตกทำให้มีอุปสรรคในการเรียนการสอน มัคทายกวัดและคณะกรรมการจึงได้ปรึกษาหารือกันจัดหาวัสดุและ งบประมาณ โดยอาศัยเรียไรจากชาวบ้านเพื่อจัดซื้อสังกะสีมามุงหลังคาใหม่ได้รับผลสำเร็จชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือบริจาคเป็นอย่างดี ศาลาจึงถูกตัดแปลงใหม่ให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิมและได้ศาลาวัดหลังคามุงสังกะสีทำให้การสอนของครูไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป

พ.ศ. 2510 นายสุทัน ศรีสุข เป็นครูใหญ่ได้ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยกัน บริจาคไม้กระดานเพื่อนำมาสร้างม้านั่งเขียนให้เด็กได้รองเขียนหนังสือ เพราะเด็กต้องก้มเขียนหนังสือ กับพื้นกระดานทำให้เด็กเสียสุขภาพ หลังค่อม มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคช่วยเหลือและได้ให้ช่างประดิษฐ์ม้ารองเขียนขนาดสูงโดยไม่ต้องก้มอีก นักเรียนและครูได้ช่วยกันปรับพื้นที่เพื่อจะสร้างโรงเรียน ซึ่งยังเป็นป่ารก มีทั้งต้นไม้และขวากหนามข้างลำห้วย จนเดินโล่งสามารถปลูกสร้างอาคารเรียนไม้ชั้นเดียว ได้ โดยมีนายลอน แยมงาม เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายเอียง เชนประโคน นายแปลง สิทธิสังข์ นายเลื่อง พวงประโคน เป็นช่างช่วยกันสร้างโรงเรียนร่วมกับชาวบ้านช่วยกันบริจาคไม้ ไม้เครื่อง มุงหลังคาได้สำเร็จแต่ยังไม่มีไม้พื้นและฝากระดาน เลยยังไม่ได้ย้ายมาเรียนเพราะพื้นยังไม่เรียบ พ.ศ.2512 มีนายชัชวาลย์ เสงี่ยมศักดิ์ เป็นครูใหญ่ ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณสร้างโรงเรียนเป็น อาคารไม้แบบ ป.1 ฉ. 3 ห้องเรียนชั้นเดียว มีบ้านพักครู 1 หลังเมื่อสร้างเสร็จจึงได้ย้ายจากศาลาวัดมาเรียนที่โรงเรียนหลังใหม่ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน .ศพ. 2512 รวมทั้งอาคารที่ชาวบ้านสร้างให้อีก 1 หลังรวมเป็น 2 หลัง แต่ก็ยังไม่พอกับจำนวนนักเรียน ต่อมาทางราชการได้จัดสรรงบประมาณต่อเติมอีก 2 ห้องเรียน จึงทำให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น ปีต่อมาได้งบประมาณจัดสรรสร้างอาคารเรียนคอนกรีตผสมไม้ แบบ ป.1 ช. 2 ห้องเรียน อาคารอเนกประสงค์คอนกรีตเสริมเหล็ก 1 หลังและอาคารเรียนคอนกรีต สูงแบบ สปช. 105 5 ห้องเรียน การเรียนการสอนเจริญขึ้นและเปลี่ยนจากประชาบาลมาเป็น ประถมศึกษา รับเด็กตั้งแต่อายุ 4 ขวบเข้าเรียนก่อนประถมถึงชั้นประถมปีที่ 5 พ.ศ.2537 ทางโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนชั้นศึกษาภาคบังคับขยายโอกาสเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมปีที่ 1 ถึงมัธยมปีที่ 3 และอนุบาล 1 ถึงอนุบาล 2 ขึ้นไปเรียนจนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 จึงจะไปประกอบอาชีพหรือเรียนต่อชั้นมัธยมปลายที่อื่นต่อไป

ปี พ.ศ. 2540 นายชัชวาล เสงี่ยมศักดิ์ ได้ลาออกจากราชการทำให้ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ว่างลง จึงได้นายศักดิ์ ศรีสุริยชัยศ เข้ามารับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่แทนและได้งบประมาณสร้าง อาคารคอนกรีต 6 ห้องเรียนชั้นเดียวและห้องน้ำ1หลัง แต่ต้องรื้ออาคารหลังเก่าที่เป็นไม้ขายให้ คนอื่นไปจำนวน2 หลัง เพราะชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากครูไม่พอกับจำนวนเด็กนักเรียนจึงได้ขอ กำลังอัตราจ้างมา 2 ตำแหน่ง เพื่อช่วยประจำชั้นเรียนเป็นผลดีแก่เด็กนักเรียนในด้านการเรียน สอนยิ่งขึ้น พ.ศ. 2542 อาจารย์ ศรีสุริยชัย ได้ลาเกษียณอายุตามโครงการ“เปลี่ยนเส้นทาง ชีวิตใหม่” ทางราชการจึงแต่งตั้งให้นายสมเกียรติ ศรีสุริยชัยมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ บ้านตะลุง เก่าได้ขยายเขตการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน ดังนั้นโรงเรียนจึงชั้นอยู่ในเขตปกครองของหมู่ที่ 9 คือโรงเรียนวัดตะลุงเก่าตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลโคกม้า อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์

ทำเนียบผู้บริหารโรงเรียนวัดตะลุงเก่า			
ลำดับที่	ชื่อ	ชื่อ	หมายเหตุ
1	นายชุ่ม	ทรงประโคน	พ.ศ. 2474 - 2478
2	นายจรูญ	ปราบปรูปุตลุง	พ.ศ. 2478 - 2481
3	นายปาน	สำเร็จ	พ.ศ. 2481 - 2482
4	นายเพียร	หมั่นตลุง	พ.ศ. 2482 - 2483
5	พระภิกษุหยาดเพื่อนประโคน		พ.ศ. 2484 - 2485
6	นายชวน	ทรงประโคน	พ.ศ. 2486 - 2487
7	นายจูล	พวงประโคน	พ.ศ. 2488 - 2489
8	นายพร้อม	วาสีประโคน	พ.ศ. 2490 - 2491
9	นายอู่	พิทยพัฒน์	พ.ศ. 2491 - 2497
10	นายสาย	กิจคณะ	พ.ศ. 2498 - 2500
11	นายเสริม	ปุตตะ	พ.ศ. 2501 - 2504
12	นายมังกร	ทรงสุนทรวงศ์	พ.ศ. 2505 - 2507
13	นายจูล	เรืองมณีนพ	พ.ศ. 2508 - 2508
14	นายเพิ่มศักดิ์	สุขแก้ว	พ.ศ. 2508 - 2510
15	นายสุทัศน์	ศรีสุข	พ.ศ. 2510 - 2511
16	นายชัชวาลย์	เสงี่ยมศักดิ์	พ.ศ. 2512 - 2541
17	นายศักดิ์	ศรีสุริยชัย	พ.ศ. 2541 - 2542
18	นายสมเกียรติ	ศรีสุริยชัย	พ.ศ. 2542 - 2553
19	นายเจริญจิต	วงศ์สา	พ.ศ. 2553 - 2561
20	นายสำราญ	เสียงตรง	พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน

ตารางที่ 2.5 ทำเนียบผู้บริหารโรงเรียนวัดตะลุงเก่า

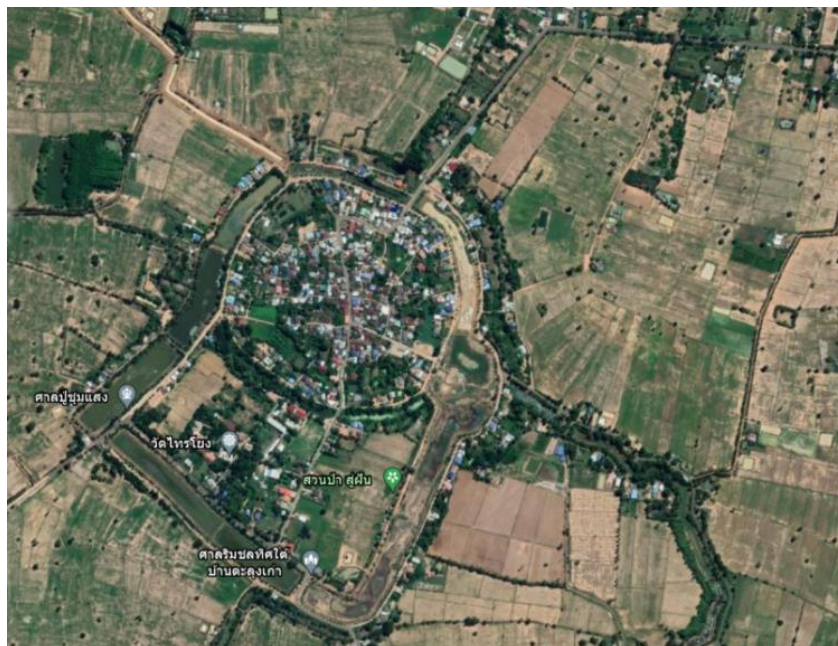
สรุป

การศึกษาพัฒนาการของชุมชนโบราณบ้านตะลุงเก่า (ปันเตี้ยย) เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นภาพรวมของการพัฒนาการแต่ละช่วงเวลาที่คนในอดีตได้ทิ้งร่องรอยวิธีการดำเนินชีวิตแต่ละยุค จะต้องอาศัยหลักฐานทางโบราณคดีมาสนับสนุนเป็นหลัก ซึ่งแบ่งหลักฐานอย่างกว้าง ๆ เป็นสองยุคสมัย

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นสมัยที่มนุษย์ยังไม่มีตัวอักษรหรือบันทึกเรื่องราว การศึกษาร่องรอยการตั้งถิ่นฐานในช่วงนี้ ต้องอาศัยการวิเคราะห์ ตีความจากหลักฐานชั้นต้นที่ได้พบ เช่น หลักฐานจากคันดินกั้นน้ำที่ยังเหลืออยู่ โครงกระดูก เครื่องประดับ ภาพฝาผนัง ซึ่งพบว่าทิวภูมิของประเทศไทยได้มีมนุษย์อยู่อาศัยมาก่อนแล้วโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง สมัยประวัติศาสตร์ เป็นช่วงที่มีตัวอักษรใช้บันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ เช่นจดหมายเหตุ เดินทางพงศาวดาร ตำนาน เป็นต้น

เขตพื้นที่

- ทิศเหนือ จรดเขตบ้านเกียรติเจริญตำบลโคกม้าย
- ทิศใต้ จรดเขตบ้านโคกเพชร ตำบลโคกม้าย
- ทิศตะวันออก จรดเขตบ้านฉันทเพลตำบลโคกม้าย
- ทิศตะวันตก จรดเขตบ้านบาตรตำบลตะโกตาพิ

ภาพที่ 2.1 แสดงภาพถ่ายทางอากาศของชุมชนบ้านตะลุงเก่า

อาชีพ

อาชีพหลัก: เกษตรกร

อาชีพเสริม: ปลูกหม่อน ทอผ้าไหม ทอเสื่อกก งานจักรสาน

สาธารณูปโภค

น้ำประปา

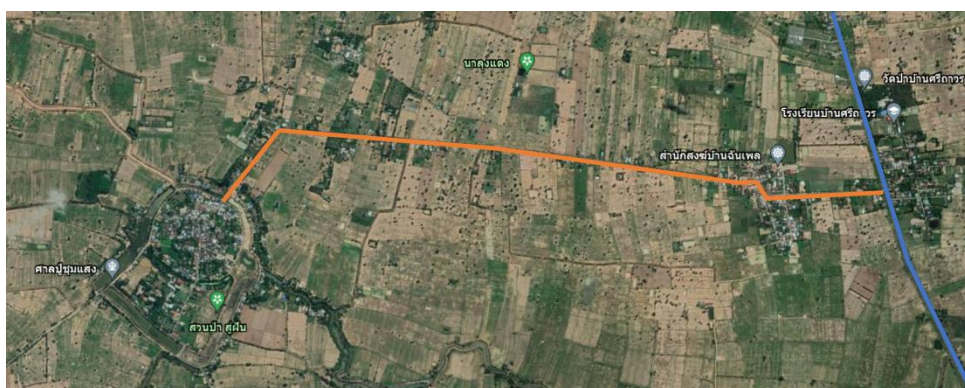
ไฟฟ้า

ถนน

สายโทรศัพท์

การเดินทาง

- ถนนหมายเลข 2445 อ.เมือง-อ.ประโคนชัย
- มุ่งหน้าทางทิศตะวันตก ผ่านบ้านฉันทเพล สู่บ้านตะลุงเก่า

ภาพที่ 2.2 แสดงเส้นทางการเดินทางสู่ชุมชนบ้านตะลุงเก่า

ผลิตภัณฑ์

- ผ้าไหม
- น้ำข้าวโพด
- เสื่อกก
- เพอร์นิเจอร์ไม้ไผ่
- เครื่องจักรสานไม้ไผ่
- ผัก

บุคคลสำคัญ

- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 นายบุญเลี้ยง โพธิ์แก้ว
- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 9 นางพรทิพย์ โสภา
- ปราชญ์ชุมชน นางสมจิตร พัยคษา
- นางสาวกัลยกร พวงประโคน (ข้าราชการบ้านาญ)
- อาจารย์พิมพ์นิภา เตียงประโคน (ผู้สืบทอดเรื่องราวในอดีตจากบิดา)

2.2 การท่องเที่ยวชุมชน

(ไม่ปรากฏผู้แต่ง, ม.ป.ป.) การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรมของชุมชนและ กำหนดเป้าหมายโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของในการจัดการดูแล เพื่อให้ เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน องค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 7 องค์ประกอบ

1. มีองค์กร/กลไก ในการบริหารจัดการท่องเที่ยว
  - (1) องค์กร/กลไก ที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน เพื่อเป็นแกนนำในการบริหารจัดการท่องเที่ยว
  - (2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
2. มีระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
  - (1) มีระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนและกฎกติกาที่ใช้ในการบริหารการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ของชุมชน
  - (2) การเสริมศักยภาพของคนในกลุ่มท่องเที่ยวและชุมชน
  - (3) การปฏิบัติตามกฎระเบียบและรูปแบบที่ใช้สำหรับบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
  - (4) การตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นกับชุมชนอย่างยั่งยืน
3. สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชน
  - (1) สนับสนุนการพัฒนาชุมชน
  - (2) กระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นธรรมและสร้างโอกาส ในการมีรายได้เสริม
4. ส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน
  - (1) กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น
  - (2) มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากภายในสู่คนภายนอก
  - (3) มีกฎ กติกา และแนวทางเพื่อเคารพและปกป้องวัฒนธรรมชุมชน
  - (4) กลุ่มท่องเที่ยวมีการส่งเสริม อนุรักษ์และสืบต่อวัฒนธรรมพื้นฟู
5. มีส่วนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน
  - (1) กลุ่มท่องเที่ยวมีข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - (2) มีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
  - (3) จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
  - (4) มีการป้องกันการกัด และแก้ไขปัญหาผืนดิน
6. สร้างการเรียนรู้
  - (1) กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนให้แก่ผู้มาเยือน

(2) สร้างจิตสำนึกและองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งคนในชุมชนและผู้มาเยือน

7. มีการบริการที่ดีและปลอดภัย ทั้งด้านที่พัก ยานพาหนะ นักสื่อความหมายท้องถิ่น เจ้าของบ้าน และการประสานงานที่ดีระหว่างกลุ่มในชุมชนเพื่อให้บริการ

ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนความอยู่รอดของชุมชนขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชนมีความเชื่อมโยงผูกพันกับทรัพยากรป่าดิน การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนความภาคภูมิใจให้กับชุมชนในการเผยแพร่ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากร สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สร้างความร่วมมือของหน่วยงานในการทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นวิถีชีวิตและ วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่บอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนความเข้มแข็งของชุมชนจะทำให้ชุมชนสามารถ ปรับตัวให้อยู่ในสังคมโดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีการสืบทอดสู่ คนรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชนในการนำเสนอ “ของดี” ชุมชนให้คนภายนอกได้รับรู้ทำให้เกิดการสืบค้น ถ่ายทอด และฟื้นฟู วัฒนธรรม จากรุ่นสู่รุ่น ชุมชนมีการบริหารจัดการและร่วมกันกำหนดว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ ชุมชนพร้อมในการนำเสนอและสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ตลอดจนมีแนวทางปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว การที่มีนักท่องเที่ยวสนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมคน ท้องถิ่น เป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและมีชีวิตชีวา การเสนอข้อมูล สามารถ สร้าง การมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของตน นำพาให้เยาวชนคนรุ่นหลังเห็นคุณค่าของชุมชนตนเอง

3. การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาคนความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นหรือชาติพันธุ์ความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชุมชน การมีพื้นที่ทางสังคมยอมรับจากคนภายนอกเป็นหัวใจสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและกำหนดบทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยว มีกระบวนการในการจัดการความรู้ภายในชุมชน สร้างระบบในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวภายในชุมชนโดยชุมชนเอง มีการพัฒนาทักษะและเพิ่มเติมความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวคนในชุมชนมีความเชื่อมั่นในการนำเสนอปัญหาและความต้องการกับหน่วยงานภายนอกให้นำเสนอ ประสพการณ์และความสำเร็จในการพัฒนากับคนและหน่วยงานที่มาศึกษา-ดูงานนอกจากเป็นการพัฒนา “คนใน” แล้วยังให้การศึกษาแก่ “คนนอก” ด้วย

4. การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตคนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเป็นการดึงคนจากภายนอกมาเรียนรู้ชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนแรงจูงใจคือ วิถีชีวิตที่แตกต่างวัฒนธรรมดั้งเดิม และแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ จุดดึงดูดวิถีชีวิตก็คือ ความเรียบง่ายและมีการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรายได้เสริมที่ นำรายได้ขึ้นไปดำรงชีพ โดยที่คนในชุมชนยังคงดำเนินวิถีดั้งเดิมหรือเป็นการสร้างทางเลือกเรื่องรายได้ให้กับบางครอบครัว ในการสร้างอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างงานให้กับคนในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและสาธารณประโยชน์

ศุภทรัพย์ (2560) การท่องเที่ยวโดยชุมชน(Community - Based Tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชนจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนมีดังนี้

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี 4 ด้าน คือ

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

-ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

-ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2. ด้านองค์กรชุมชน

-ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และมีทักษะในเรื่องต่างๆ

หลากหลาย

-ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3. ด้านการจัดการ

-มีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

-มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยวจะสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้

-มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

-มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้

-ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมที่แตกต่าง

-มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน

-สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งชาวบ้านและผู้มาเยือน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน: เครื่องมือในการพัฒนาชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้กระแสความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นความพยายามหนึ่งของการสร้างทางเลือกในการพัฒนาในประเด็น การท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวและมีบทบาทในการ กำหนดทิศทางการพัฒนานักท่องเที่ยวเลือกซื้อสินค้า เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน

รูปแบบการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวชุมชน

รายการนำเที่ยวมีการออกแบบเพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์ในวิถีชีวิตของคน ท้องถิ่น แยกผู้มาเยือนและสมาชิกในชุมชนมีโอกาสที่จะพบและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การนำเสนอบริการต่าง ๆ ดำเนินการโดยกลุ่มองค์กรชุมชน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ อาทิ ผู้ประสานงาน, ผู้นำเที่ยวท้องถิ่นครอบครัวโฮมสเตย์ฝ่ายอาหาร ยานพาหนะ เป็นต้น

รูปแบบการท่องเที่ยว โดยชุมชน 3 รูปแบบมี

1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวปกติของชุมชน
2. ศึกษาดูงานเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งการบรรยาย แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น เพื่อให้ผู้มาศึกษาดูงานได้เข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทหรือวัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน
3. จิตอาสา เป็นกิจกรรมเพิ่มเติมสำหรับอาสาสมัครที่ต้องการทำกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

CBT เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีแนวคิดชัดเจน กล่าวคือเป็นการท่องเที่ยวที่จัดการ โดยชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จุดเด่น CBT คือของแต่ละชุมชนจะมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจะได้สัมผัสนักท่องเที่ยวกับความเป็นท้องถิ่นดั้งเดิม เป็นการท่องเที่ยวที่เห็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวสามารถเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกันเอง การท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชุมชนมีการนำเสนอจุดขายที่เหมือน ๆ กัน กล่าวคือ ที่พัก และอาหารท้องถิ่น กิจกรรมนำเที่ยวก็คล้าย ๆ กัน คล้าย ๆ กับการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่สิ่งที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น คือ ระดับการมีส่วนร่วมของคนในความรู้สึกเป็นเจ้าของ และรูปธรรมที่จับต้องได้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลประโยชน์ต่อชุมชนโดยภาพรวมอย่างไร ทั้งเรื่องการพัฒนาชุมชนและดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงการต้อนรับที่อบอุ่น มีอภัยชัยไมตรี มีโอกาสพบปะกับคนที่หลากหลายในชุมชน โดยที่ว่าตนเองเป็นเจ้าบ้านพร้อมต้อนรับแขกผู้มาเยือน ได้สัมผัสความเป็นชุมชนในการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ

ความรู้สึกเป็นเจ้าของการท่องเที่ยวโดยชุมชน สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกกลุ่มเข้ามาควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนสามารถรับรู้ถึงความตั้งใจจริงนั้นได้จาก “กองทุนชุมชน” ที่ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชน แม้ว่าสมาชิกในชุมชนอาจไม่ได้รับรายได้โดยตรงจาก

การท่องเที่ยว แต่ผลการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ตัดรายได้ส่วนหนึ่งเข้ากองทุนเพื่อให้ได้ร่วมรับประโยชน์ รวมทั้งการมีกฎกติกาเพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนที่เคารพคนท้องถิ่น และไม่ทำ การใดๆ ที่ผิดจารีตประเพณีของชุมชน ขณะที่พักในหมู่บ้าน

ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ

ท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) มีส่วนสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดย ชุมชน“ความอยู่รอดของชุมชนขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น มีความเชื่อมโยงผูกพันกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า” การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งการสร้างภาคภูมิใจให้กับชุมชนในการเผยแพร่ภูมิปัญญา การจัดการทรัพยากร สื่อสารปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรให้คนภายนอกได้รับทราบ สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยว สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน สร้างความร่วมมือของหน่วยงานในการทำงานเป็นพันธมิตรร่วมกับ ชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) มีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น“วิถีชีวิต และ วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่บอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนจะทำให้ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมโดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีการสืบทอดสู่คนรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่อง” การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างความ ภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในการนำเสนอ“ของดี” ชุมชนให้คนภายนอกได้รับรู้ ทำให้เกิดการสืบค้น ถ่ายทอด และฟื้นฟูวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ชุมชนมีการบริหารจัดการและร่วมกันกำหนดว่าวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมอะไรบ้างที่ชุมชนพร้อมในการนำเสนอและสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ตลอดจนมีแนวทาง ปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว การที่มีนักท่องเที่ยวสนใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมคน ท้องถิ่น เป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ และมีชีวิตชีวาในการนำเสนอข้อมูล สามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของตน สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน และทำให้เยาวชนคนรุ่นหลังเห็นคุณค่าของชุมชนตนเอง

เที่ยวโดยชุมชน(CBT) มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาคน“ความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นหรือชาติพันธุ์ของตน ความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชุมชน การมีพื้นที่ทางสังคม ได้รับการยอมรับจากคนภายนอก เป็นหัวใจสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชน” การท่องเที่ยวโดย ชุมชนช่วยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและกำหนดบทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยว มีกระบวนการใน การจัดการความรู้ภายในชุมชน มีการพัฒนาทักษะและเพิ่มเติมความรู้ใหม่ให้กับสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการท่องเที่ยว สร้างความมั่นใจในการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนภายนอก ให้คนนอกมีความเชื่อมั่น ในชุมชนในการนำเสนอ“ปัญหาและความต้องการ” กับหน่วยงานภายนอก นำเสนอ ประสพการณ์และ ความสำเร็จในการพัฒนากับคนและหน่วยงานที่มาศึกษา-ดูงาน นอกจากเป็นการพัฒนา“คนใน” แล้ว ยังให้การศึกษาให้กับ“คนนอก” ด้วย

การท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) มีส่วนสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตคนท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเป็นการดึงคนจากภายนอกมาเรียนรู้ชุมชนแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามา ในชุมชนคือ วิถีชีวิตที่แตกต่าง และวัฒนธรรมดั้งเดิม จุดดึงดูดคือวิถีที่เรียบง่ายและผูกพันกับธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรายได้เสริม ที่สามารถนำรายได้นั้นไปปรับปรุงที่อยู่อาศัย การออมทรัพย์ไว้ใช้จ่ายยามขาดแคลน เจ็บป่วยหรือเป็นทุนการศึกษาให้กับลูกหลาน โดยที่ชาวบ้านยังคงดำเนินวิถี ดั้งเดิมหรือเป็นการสร้างทางเลือกเรื่องรายได้ให้กับบางครอบครัว ในการสร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สร้างงานให้กับคนในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาเรื่อง ความสะอาด และสุขอนามัย นอกจากนี้ เมื่อชุมชนเริ่มเป็นที่รู้จักก็จะมีหน่วยงาน สนับสนุนเรื่อง

อุปโภคบริโภค” การที่การอื่น หลักจากการท่องเที่ยว และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติต่อเนื่องไม่ว่าจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวหรือไม่ก็ตาม

2.3 สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว

ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว(5A)

Dickman (1996) เสนอว่า สถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือ องค์ประกอบ 5A คือ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2. ความสะดวกในการเดินทาง (Access) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. การบริการที่พัก (Accommodation) และ 5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) โดยสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) จัดเป็น องค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ที่นั้น ส่วนประกอบอื่นมีความสำคัญ ๆ เช่นกัน อาทิ

การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทาง มายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) ถึงแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวอาจมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเหล่านั้นแต่ อาจไร้ประโยชน์ หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่นั้นได้ด้วยความสะดวกนอกจากนี้ สิ่งอำนวยความสะดวก ๆ (Amenities) ซึ่งหมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ นักท่องเที่ยว อาทิ สาธารณูปโภค น้ำ ไฟ โทรศัพท์ ห้องสุขา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้ เช่น ร้านอาหาร โรงพยาบาล ธนาคารสำนักงานไปรษณีย์ การบริการในกรณีฉุกเฉิน ก็มีความสำคัญเช่นกัน และในส่วนของการบริการที่พัก (Accommodation) ควรมีจำนวนที่พักที่ เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการที่เหมาะสม นอกเหนือจากนี้สถานที่ ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักที่ท่องเที่ยวและ ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนัก (กนกวรรณ ปิยานุวัฒน์กุลอิสรีย์ ศุภเลิศจารุภัทร์ ศุภลักษณ์ นิลนพรัตน์,ม.ป.ป)

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

-สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attraction)

-สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built attraction)

รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุกและกิจกรรมการประชุม(Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE))

-สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural attraction)

-สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social attraction)

2. ความสะดวกในการเดินทาง (Access)

ความสามารถที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างคมนาคมที่สะดวกสบาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

การเดินทางไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ สะดวกสบายในการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่ง ท่องเที่ยวเช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ

4. การบริการที่พัก (Accommodation)

สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) เช่น

- โรงแรม
- รีสอร์ท
- บังกะโล
- เกสเฮ้าส์
- อพาร์ทเมน ฯลฯ

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำใน ช่วงเวลาที่สำคัญและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวแล พักผ่อนของ นักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของ นักท่องเที่ยวด้วย อาทิกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจ่ายใช้สอยการจ้ กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น

กิจกรรมในการท่องเที่ยว เช่น

- กิจกรรมเดินป่า
- กิจกรรมดูนก
- กิจกรรมส่องสัตว์
- กิจกรรมแสง สี เสียง ในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ เป็นต้น

องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนตามนิยามคือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว พจนา สวนศรี และสมภพ ยี่จ่อหอ(2556) อธิบายว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนมี 4 ด้านได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม องค์กรชุมชน การจัดการและการเรียนรู้ โดยองค์ประกอบการท่องเที่ยวตามแนวคิดของ Dickman (1996) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่พักแรมสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้เขียนจึงนำ 2 แนวคิดมาประยุกต์ และ พัฒนาเป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผนวกกับคุณค่าของการท่องเที่ยวชุมชน คือ เป็นเครื่องมือของการพัฒนาชุมชน พัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน นักท่องเที่ยวจะ ได้เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ของชุมชนร่วมกับคนในชุมชนมี 8 องค์ประกอบ ดังนี้

สิ่งดึงดูดใจ เป็นทรัพยากรธรรมชาติประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนล้วนเป็นสิ่งดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว ทูทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นนั้นการดำรงชีวิตวิถีการประกอบอาชีพ การดำรงอยู่ ด้วยการพึ่งพาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน รวมถึงการท่องเที่ยว

1. สิ่งที่เราเสริมพลังทางวัฒนธรรม บ้านที่ก ฟันฟู สืบสาน ตลอดจนสร้างความภาคภูมิใจให้กับเจ้าของภูมิปัญญาและชุมชน

2. ท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริม ทำให้ชาวบ้านพึ่งพารายได้ไม่คิดไปทำงานที่กิจกรรมการท่องเที่ยว มุ่งสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว เป็นผู้ร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้ชม (More Participate than Observe) โดยเปิดโอกาสให้ นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเพื่อศึกษา เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริงกับเจ้าของ ปัญญา หรือแหล่งท่องเที่ยวว่าไปสู่การได้รับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม (Handon Experience) เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงประวัติความเป็นมา และวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว

3. องค์กรชุมชนและเจ้าของภูมิปัญญา จัดตั้งกลุ่มในชุมชนที่เข้มแข็ง ประสานงาน อย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจอันดีต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือจัดทำฐานข้อมูลบันทึกของครภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่างๆ หลากหลาย เช่น สถานที่ วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพต่างๆ และยินดีที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสมาชิกใน ชุมชนและนักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนรู้สึกหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งต่างๆวัฒนธรรม ที่เป็นรากเหง้าของตนเอง ตลอดจนมีความพร้อมใจกันเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมแบบร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ โดยการมีส่วนร่วมนี้เป็นกระบวนการสร้างการรับรู้ และรับผิดชอบต่อร่วมกันในการจัดการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความรู้สึกรักในการเป็นเจ้าของทรัพยากรในชุมชนซึ่งสมาชิกทุกคน มีส่วนได้รับผลกระทบทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรง และอ้อม

5. สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งต่างๆ มีไว้บริการนักท่องเที่ยวทำให้การเดินทางเพื่อท่องเที่ยว เป็นไปได้ด้วยความสะดวกสบาย ได้แก่ บริการขนส่ง และการเดินทางสาธารณะ ห้องน้ำ ที่พัก ที่พักแบบ สัมผัสวิถีชุมชน (Homestay)ร้านอาหาร และเครื่องตี๋มจำหน่ายที่ระลึกในร้าน รวมถึงข่าวสารข้อมูลท่องเที่ยว โปรแกรมท่องเที่ยว และข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยว

5. การจัดการอย่างยั่งยืน การบริหารการท่องเที่ยวในภาพรวม ประกอบด้วย

(1) การวางแผนการท่องเที่ยวกำหนดเป้าหมาย/แผนงาน

(2) การจัดสรรงาน ทรัพยากร และกำหนดความสัมพันธ์ของงานต่างๆ เพื่อ ความสำเร็จของการท่องเที่ยวจัดทำโครงสร้างชุมชน กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงาน ระบุขอบเขตหน้าที่ และจัดคนเข้ารับผิดชอบงาน

(3) การกำกับกรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

(4) การควบคุมเป็นการติดตาม ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการกำหนดกฎ กติกาในการจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยว สร้างกลไกในการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข จัดสรรผลประโยชน์กระจายสู่สมาชิกในชุมชนอย่างเป็นธรรม กำหนดค่าบริการการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม และจัดสรรเงินจัดตั้ง กองทุนเพื่อพัฒนาชุมชน รวมถึงความยั่งยืนในมิติของความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยครอบคลุมทั้ง 3 มิติ ได้แก่

(1) การเพิ่มผลประโยชน์ และลดผลกระทบเชิงลบทางสังคม เศรษฐกิจชุมชน และท้องถิ่น

(2) การเพิ่มผลประโยชน์ และลดผลกระทบเชิงลบทางวัฒนธรรมต่อชุมชน และนักท่องเที่ยว

(3) การเพิ่มผลประโยชน์ และลดผลกระทบด้านลบทางสิ่งแวดล้อมเป็น การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ รวมถึงการท่องเที่ยวต้องช่วยบันทึก อนุรักษ์ ฟันฟู วัฒนธรรม รวมถึงการสืบทอด เผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน

7. สร้างการเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมการท่องเที่ยว ใช้ชีวิตเช่นเดียวกับสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์จริงให้กับนักท่องเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หรือ สมาชิกในชุมชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มาเยือน รวมถึงการสร้างการตระหนักรู้ว่า การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ รวมถึงการส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบทอดประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของ ท้องถิ่น ทั้งในส่วนของเจ้าบ้าน และนักท่องเที่ยว

8. พัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน การท่องเที่ยวต้องสร้างประโยชน์ ให้กับชุมชนได้แก่ ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว รายได้จากสินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวสะอาด สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เพิ่ม มากขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงสมาชิกในชุมชนก็ได้รับประโยชน์ไปด้วย (ณัฐพัชร มณีโรจน์)

2.4 ทฤษฎีเมืองและชุมชน

บุศรินทร์ พรหมออล (ม.ป.ป) สังคมเมืองเป็นครอบครัวมีความสัมพันธ์กันในลักษณะทฤษฎีภูมิความผูกพัน กันในครอบครัวมีน้อย อาชีพของชาวเมืองมีมากมาย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว เป ศูนย์รวมของการศึกษา การปกครอง ธุรกิจการค้าและอื่นๆ ชาวเมืองส่วนใหญ่ช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้ เป็นสังคมที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยการอพยพเข้ามาในเมือง คนในเมืองมีการแข่งขันแย่งชิง กันสูง ค่านิยมความโอ้อ่า วัตถุนิยมสังคมชนบท เป็นครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ครอบครัวเป็นหน่วยที่สำคัญทางเศรษฐกิจ และมีลักษณะเบ็ดเสร็จช่วยงานกัน วัดเป็นสถานที่สำคัญ อย่างหนึ่งและมีอยู่มากมาย เพื่อใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ชาวชนบทส่วนใหญ่ยึดมั่นอยู่กับ ประเพณีเดิม ชาวชนบทเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชาวชนบทมีอัตราการเกิดสูง ระดับการศึกษาและ อาชีพต่ำเป็นสังคมที่มีความสัมพันธ์กันตามประเพณี ชาวชนบทส่วนใหญ่ใช้เงินไปในพิธีกรรมต่างๆ ชาวชนบทมีระดับความคิดและความเข้าใจแคบ มักมองอยู่แต่เฉพาะเรื่องใกล้ ๆ ตัวค่านิยมชาวชนบทไทย การนับถือผู้ใหญ่ ยกย่องนักเลงหรือผู้มีอำนาจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ จิตใจกว้างขวาง รู้จักบุญ ไม่เอาเปรียบและไม่เบียดเบียนเพื่อนบ้านรักญาติพี่น้องและท้องถิ่น

ความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท	
ลักษณะของสังคมเมือง	ลักษณะของสังคมชนบท
-เป็นสังคมที่มีประชากรมากและอาศัยอยู่หนาแน่น	-เป็นสังคมที่มีประชากรเบาบาง กระจัดกระจายกันเป็นหมู่บ้าน
-เป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การศึกษาและการบริการอื่น ๆ	-ประชาชนในกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดช่วยเหลือเกื้อกูลกัน -ประชาชนในกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด
-ในด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในเมืองมักมีรายได้และรายจ่ายทางเศรษฐกิจ	-ช่วยเหลือเกื้อกูลกันแสวงหาความรู้มีน้อยกว่าในเมือง
-เป็นศูนย์กลางในด้านศาสนา สาธารณูปโภค คมนาคมขนส่ง รวมทั้งสถานที่พักผ่อน	-ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชวนา ชาวไร่ ผลิผลผลการเกษตรค่อนข้างมีรายได้น้อยไม่แน่นอน
	-มีความเชื่อถือศรัทธาในศาสนาสูง เคร่งครัด การสื่อสาร การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก
-เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก	-อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า

ตารางที่ 2.6 ความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท

2.5 ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

ปฏิพล ยอดสุรงค์ (2558) แสดงให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้สะท้อนถึงเทคนิควิธีการ เฉพาะตัวของการใช้ประโยชน์ที่ดินร่วมสมัยได้อย่างดี ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาเทคนิควิธีการร่วมสมัยของการใช้ที่ดิน และสามารถรักษาหรือเพิ่มคุณค่าทางธรรมชาติในภูมิทัศน์ การศึกษารณณ์ตัวอย่างของหมู่บ้านและ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในชุมชนชिरา-โกคายา มะวาโก เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของการตั้งถิ่นฐานของ มนุษย์แบบดั้งเดิมที่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจได้อย่างสมบูรณ์ได้ ประสบความสำเร็จในการอยู่รอดจากความเปลี่ยนแปลงทางทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในสังคมญี่ปุ่น ในช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา อีกทั้งการออกแบบอาคารบ้านเรือนที่เกิดจากระบบและฝีมือเชิงช่าง เคน ซึ่งก่อรูปจากความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านจนออกมาเป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหาที่เปรียบ ไม่ได้ แม้ว่าคุณค่าที่ถูกขื่นทะเบียนไว้ในบัญชีรายชื่อมรดกโลกของหมู่บ้านประวัติศาสตร์แห่งนี้จะ เรื่องของการตั้งถิ่นฐานและอาคารสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม แต่คุณค่าหนึ่งที่จะเลยไม่ได้คือความเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ที่เป็นฐานรากที่สำคัญในการเชื่อมต่อและโยงใยให้เกิดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ในวันนี้

อริยา อรุณินท์ (2554) ภูมิทัศน์วัฒนธรรม(Cultural Landscape) อนุสัญญามรดกโลก หมายถึงการเชื่อมสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดจากธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสื่อให้เห็นวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์และการตั้งฐานในช่วงเวลาต่างๆ กัน โดยมีอิทธิพลจากข้อจำกัดทางกายภาพของ

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติหรือโอกาสที่เกิดขึ้นได้โดยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติอันต่อเนื่องจากผลแห่งพลังขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งภายในและภายนอก อาจเป็นมีคุณค่าเป็นส่วนรวมหรือตัวแทนที่แสดงความเป็นตัวตนของพื้นที่นั้นๆ

องค์กรมูลนิธิภูมิทัศน์วัฒนธรรม ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "ภูมิทัศน์วัฒนธรรม" คือ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่รวบรวมทรัพยากรทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติไว้ร่วมกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ กิจกรรม หรือบุคคล บางครั้งภูมิวัฒนธรรมอาจเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล พื้นที่ดังกล่าวกว้างขวางเป็นพื้นที่นอกเมือง หรืออาจเป็นเพียงแค่นามหน้าบ้านกว้างไม่กี่ตารางเมตรพื้นที่ไร่นา สวนสาธารณะ มหาวิทยาลัย สุสาน สองข้างถนนหลวงหรือแม้กระทั่งพื้นที่อุตสาหกรรมประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรมหน่วยงานอุทยานแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Parks Services – NPS) ได้แบ่งประเภทของภูมิทัศน์วัฒนธรรมไว้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 เป็นคำจำกัดความที่รับรู้กันโดยทั่วไป ได้แก่ พื้นที่สวนสาธารณะหรือ อุทยานที่สร้างโดยมนุษย์ เพื่อความสวยงามรื่นรมย์ ซึ่งบางทีอาจเกี่ยวข้องกับความเชื่อ พื้นที่อนุรักษอาคารเก่าแก่แห่งหนึ่งแห่งใด หรือไม่ได้

ประเภทที่ 2 เป็นภูมิทัศน์ที่มีต้นกำเนิดดั้งเดิมมาจากปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ บริหาร หรือศาสนา พัฒนาต่อเนื่องโดยมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ องค์ประกอบ ของภูมิทัศน์ประเภทนี้มักจะสะท้อนให้เห็นวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ๆ คือ

2.1 ประเภทที่หยุดการเปลี่ยนแปลงแล้ว อาจเรียกว่า “ซากภูมิทัศน์วัฒนธรรม” (fossil landscape) ถึงแม้จะหยุดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการแล้ว แต่ยังสามารถเห็นร่องรอยได้ในซากที่เหลืออยู่นั้น สามารถก่อให้เกิดความเชื่อมโยงอันเคยมีอยู่

2.2 อีกประเภทคือ ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงดำเนินอย่างต่อเนื่องมาโดยบทบาททางสังคมร่วมสมัย ทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจากช่วงเวลาหนึ่งไปยังช่วงเวลาหนึ่งในองค์ประกอบภูมิทัศน์นั้นๆ

ประเภทที่ 3 เป็นประเภทที่อาจมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนในองค์ประกอบของภูมิทัศน์แต่เป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อศาสนา ความเชื่อ ศิลปะ หรือเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมในพื้นที่ที่เป็นมรดกโลก พื้นที่อนุรักษต่างๆ

2.6 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ชวลิน ชูอุทยาน (2551) ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำ นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งจะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behaviour) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behaviour) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรม ภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวนั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการคือ

1. เป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทุกๆ พฤติกรรม จะต้องมียุทธศาสตร์ในการกระทำ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ต้องการ เกียรติยศโดยการแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเดินทางท่องเที่ยวโดยที่สภาพแวดล้อมในสถานที่ตนเดินทางยังคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศดั้งเดิม

2. ความพร้อม หมายถึง ความมีวุฒิภาวะ และความสามารถในการทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความผจญภัย นิยมโต้เขา ปีนหน้าผาต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจแล้วสามารถจะทำกิจกรรมที่ตนชอบได้

3. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสที่เอื้ออำนวยให้เลือกกระทำ

กิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะในยามคลื่นลมสงบควรกระทำ ไม่ควรทำในขณะที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง

4. การแปลความหมาย หมายถึง วิธีการคิดแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่พอใจมากที่สุด สถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น เวลาสิบสองนาฬิกา เป็นเวลาที่นักท่องเที่ยว เป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5. การตอบสนอง คือ การตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ อย่งเที่ยวได้ตัดสินใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเช่นนักท่องเที่ยวเที่ยวเพื่อพักผ่อนดังนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการเดินทาง และจัดการดำเนินการล่วงหน้า ในการกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทาง กิจกรรมการจองที่พัก เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

6. ผลลัพธ์ที่ตามมา ผลจากการกระทำหนึ่งคือ ๆ อาจได้ผลตามที่คาดหมายไว้ หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหวังที่ตั้งใจไว้ เช่น นักท่องเที่ยวได้มีกำหนดการเดินทางไป พักผ่อนวันหยุดในประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในเกิดการชุมนุมที่สนามบินเวลานั้น และทำให้สนามบิน ต้องปิดทำการ เครื่องบินไม่สามารถลงจอดได้ มีผลลัพธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหมายไว้ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปเป้าหมายตามที่ต้องการต้องกลับมาแปลความหมายจึงไตร่ตรอง เพื่อเลือกหาวิธีใหม่ ๆ มา ตอบสนองความต้องการ หรืออาจจะเลิกความต้องการไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น การก่อวินาศกรรมในเมืองมูมไบ ประเทศอินเดียในเดือนพฤศจิกายนปี 2008 นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเดินทางไปเมืองดังกล่าว จะต้องเกิดความผิดหวังเพราะเกิดความกังวลด้านความปลอดภัย และอาจล้มเลิกความตั้งใจในการเดินทาง หรืออาจเปลี่ยนเส้นทางไปเมืองอื่นที่ปลอดภัยกว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (Tourist Behavior) หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก

ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

1. ช่วยให้นักการตลาดเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว
2. ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถหาหนทางแก้ไขพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวในสังคมได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้การพัฒนาตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถทำได้ดีขึ้น
4. เพื่อประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อการตอบสนองความต้องการขอ นักท่องเที่ยวให้ตรงกับชนิดของสินค้าและบริการที่ต้องการ
5. เพื่อประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อการตอบสนองความต้องการขอ นักท่องเที่ยวให้ตรงกับชนิดของสินค้าและบริการที่ต้องการ
6. ช่วยในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความได้เปรียบคู่แข่ง

กระบวนการพฤติกรรม(Process of Behavior)พฤติกรรมเกิดขึ้นได้ต้องมีสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมเกิดขึ้นได้ จะต้องมียังใจหรือแรงกระตุ้นแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวองค์ประกอบของพฤติกรรมรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวนี้ความหมายพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

สุวีร์ณัฐ โสภณศิริ (2554) ให้ความหมายพฤติกรรมนักท่องเที่ยวว่า เป็นการกระทำ ทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำ นั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และบุคคลอื่นจะสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behaviour) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้ โดยการอาศัยประสาทสัมผัสส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว(Tourist's Covert Behaviour) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุม ภายในจะมีสัมพันธ์กันโดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เลวิทท์(พิบูล ที่ปะปาล, 2543 : 109 อ้างจาก Levitt. n.d.) ได้กล่าวไว้ว่า ก่อนที่มนุษย์จะแสดง พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาจะมีมูลเหตุที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นขึ้นเสมอ ซึ่งมูลเหตุการณ่นั้น จะเป็นตัวกระตุ้นเร้าจิตใจทำให้เกิดความต้องการ และจากความต้องการนั้นจะส่งผลให้เกิด แรงจูงใจให้แสดงพฤติกรรมนี้ออกมาในที่สุดในขณะที่ สรรชัย พิศาลบุตร และ นฤมล สมิตินันท์ (2526:38-29) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจแตกต่างกัน ไปตามสถานภาพทางสังคมของแต่ละคน การแสดงออกอาจแสดงออกได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งอาจมีเหตุผลหลายอย่างประกอบกัน กล่าวคือ ส่วนหนึ่งมาจากความพอใจ และอีกส่วนหนึ่งเพื่อต้องการแสดงสถานภาพของตนเอง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องจากสังคม แต่สำหรับบางคนการเดินทางท่องเที่ยวเหตุผลมาจากความต้องการ หลีกหนีภารกิจในชีวิตประจำวันที่ซ้ำซากรวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น อยากรมีประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวการปฏิบัติคือ ตัวของนักท่องเที่ยวที่แสดงออกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยวอาจแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น คำพูด สีหน้า การกระทำ หรือท่าทาง เป็นต้นซึ่งการแสดงออกเหล่านี้ อาจมีรากฐานมาจากอุปนิสัยหรือความต้องการของแต่ละบุคคล ที่อาจจะคล้ายกัน หรือแตกต่างกัน หรืออาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ได้รับในขณะนั้น

2.7 สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนน

พยอม ธรรมบุตร (2549) The Design Council of United Kingdom ได้ให้คำจำกัดความเฟอร์นิเจอร์ถนน คือ สิ่ง อำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนน ได้แก่ ม้านั่ง ทางลาด และแสงสว่าง ทุ่งถนน เสาไฟ ราว กระบะ ต้นไม้ ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทาง ป้ายชื่อถนนถึงขยะตู้ไปรษณีย์ เป็นต้น

ในการออกแบบองค์ประกอบต่างๆ บนทางเดินเท้า นั้น นอกจากจะให้ประโยชน์ด้านการใช้สอยแล้ว หากมีการออกแบบและจัดวางได้อย่างเหมาะสม เป็นระเบียบก็มีส่วนช่วยในการรับรู้และช่วยให้ความสวยงามด้วย การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนน สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนนั้นสามารถจัดแบ่งออกตามจุดประสงค์ และการใช้ประโยชน์ได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย
2. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนเพื่อความปลอดภัย
3. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนเพื่อความสวยงาม
4. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนที่เป็นเครื่องบอกข่าวสารหรือควบคุม

1. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนน เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย

1. ม้านั่ง Benches เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมบรรยากาศในการสัญจร เนื่องจากความต้องการโดยธรรมชาติของคนโดยม้านั่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1. ต้องการนั่งพักผ่อน ๆ ต้องการพนักพิงเพื่อให้ได้นั่งสบายสามารถนั่งได้เป็นเวลานาน

1.2. ต้องการนั่งพักผ่อน ๆ เป็นม้านั่งธรรมดาเพื่อให้คนได้นั่งพักหายเหนื่อย อาจมีการรวมกับประโยชน์ใช้สอยอื่นๆ เช่น กระจกต้นไม้ขยะหรืออาจเป็นที่นั่งรอบต้นไม้ถึง Seating Criteria ที่นั่งหรือม้านั่งจะต้องมีความสบายโดยทั่วไปจะมีความกว้างประมาณ 16-18 นิ้ว ความสูง ประมาณ 14-48 นิ้ว โดยความสูงประมาณ 16 นิ้ว หรือ 0.40 เมตร เป็นความสูงที่พึงพอใจที่สุด

ที่นั่งพัก Shelters ที่นั่งพักเป็นที่สำหรับนั่งพักรอ นั่งพักชมวิว พักผ่อน สนทนา ส่วนช่วยอำนวยความสะดวกสบายที่ตั้งอยู่ตามทางเดินเท้า หรือเป็นส่วนที่ต่อเนื่องระหว่างภายในกับภายนอกอาคาร โดยมีความสัมพันธ์กับการใช้สอยและการออกแบบ ซึ่งอาจมีหลังคาหรือไม่มีก็ได้ โดยส่วนใหญ่มักเป็นป้ายรถประจำทาง

2. แท่นน้ำดื่ม Drinking Fountain เป็นองค์ประกอบที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนทั่วไป โดยแบ่งเป็น 2 ชนิด

-แบบติดผนัง

-แบบลอยตัว

ความสูงของแท่นน้ำดื่มหัวฉีดน้ำซึ่งเป็นกระเปาะ จะสูงจากพื้นประมาณ 0.80 เมตร เพื่อให้เด็ก สามารถใช้ได้ด้วย วัสดุที่ใช้อาจทำจากหินธรรมชาติ เหล็กหล่อ คอนกรีต ฯลฯ

การติดตั้งไม่ติดตั้งกีดขวางการสัญจร โดยคำนึงถึงการเดินท่อและองศาของน้ำที่พุ่งออกมา ประมาณ 45 องศา ควรบริเวณโดยรอบเพื่อไม่ให้กระแสน้ำกระเด็นใส่ และมีเสียง ดังนั้นจึงต้องเลือก ชนิดและวางในตำแหน่งที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถออกแบบให้เป็น Focal Point เป็นจุดศูนย์รวม หรือจุดหมายตาของพื้นที่ได้อีกด้วย

3. ถังขยะ Bin ถังขยะเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากมีส่วนช่วยให้ ทางเดินเท้ามีความสะอาด โดยถังขยะควรตั้งในที่ที่เห็นได้ง่ายในที่สาธารณะ เช่น บริเวณที่ บริเวณที่มีการชุมนุมคนจำนวนมาก หน้าตึกหรืออาคารต่าง ๆ หน้าซุ้มขายอาหาร และควรตั้งจัด ถังขยะที่มองเห็นได้ในจุดนั้นอย่างน้อย 2 ที่ โดยต้องระวังในแง่การเป็นสิ่งกีดขวางสายตา ไม่น่ามอง

ถังขยะมีทั้งแบบติดตั้งกับพื้น หรือผนังแบบลอยตัวโดยมีขนาดขึ้นอยู่กับความถี่ในการใช้ งานและการจัดเก็บโดยแบบลอยตัวปากถังควรสูงจากพื้นไม่เกือ 0.80 เมตรและแบบติดตั้งกับพื้นหรือ ผนังปากควรสูงจากพื้น 0.60-1.00 เมตร ก้นถังควรสูงจากพื้น 0.23 เมตร เพื่อความสะดวกในการใช้ และดูแลรักษา

4. โทรศัพท์สาธารณะ: Public Telephone แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

-แบบเป็นตู้(Booth)

-แบบลอยตัว(Stand)

โดยทั่วไปแบบเป็นตู้จะทำด้วยกระเบื้องเคลือบนิยมนิยม อาจจะมีรูปแบบตามลักษณะที่กลมกลืน สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมด้วย เช่น ตู้โทรศัพท์บริเวณท้องสนามหลวง เป็นต้น ส่วนแบบลอยตัวใช้ ดีกับที่เล็กๆที่ไม่ค่อยมีฝนตกมากนัก ในการเลือกรูปแบบและการจัดโทรศัพท์สาธารณะต่างๆไปต้อง คำนึงถึงสัดส่วนมนุษย์ รวมทั้งคนพิการด้วย

ในการติดตั้งควรติดตั้งในที่ที่เห็นได้ง่ายกีดขวางคนเดินเท้าและไม่กีดขวางมุมมองรถ เช่น ตรงทางแยก ช่องถนน ดังนั้นควรอยู่ชิดริมในของขอบทางเท้า ควรติดตั้งในที่ที่มีการชุกชุมคนมากๆ ใกล้อาคารสำนักงาน และเป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอโดยมีขนาดความกว้างประมาณ 0.90 เมตรสูง ประมาณ 2.50 เมตร และต้องการพื้นที่โดยรอบ ประมาณ 1 เมตร เพื่อสามารถดูแลได้ง่าย

6. ตู้ไปรษณีย์: Letter Box ตู้ไปรษณีย์มีแบบติดกับกำแพงและแบบลอยตัว โดยแบบติด กับ กำแพงจะประหยัดพื้นที่ของการสัญจรมากกว่า ส่วนแบบลอยตัวตู้ไปรษณีย์สีแดงที่ไม่ส่งเสริมทัศนียภาพที่ดีกับสิ่งแวดล้อม

การติดตั้งเช่นเดียวกับตู้โทรศัพท์ แต่จะห่างจากฟุตบาทไม่น้อยกว่า 0.50 เมตร จากขอบ ถนน และต้องมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของมนุษย์และทำให้เข้ากับองค์ประกอบสภาพแวดล้อมโดยรอบด้วย โดยมีขนาดความกว้างประมาณ 0.55 เมตร ความสูงประมาณ 1.40 เมตร และช่องหย่อนจดหมายสูง 1.20 เมตร

7. ห้องน้ำสาธารณะ : Public Toilet ห้องน้ำสาธารณะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่พึงเห็นได้ ชัด ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนับว่ายังไม่ประสบความสำเร็จในการใช้งานทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆด้วย ไม่ว่าจะเป็นการกีดขวางทางสัญจรและกีดขวางสายตา รวมทั้งความสกปรกและกลิ่นเหม็นด้วย

8. ซุ้มขายของ : Kiosks ซุ้มต่างๆที่ใช้สำหรับขายอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งสิ่งอื่นๆ หนึ่งสื่อ ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งมีขนาดและรูปแบบที่หลากหลายตามการออกแบบและการงาน

2. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนเพื่อความปลอดภัย

1. โคมไฟ : Lighting โคมไฟสามารถออกแบบให้มีความหลากหลายตามการใช้งาน และ สภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งนอกจากจะให้เกิดความปลอดภัยแล้ว โคมไฟ ยังเป็นองค์ประกอบที่เพื่อความสวยงาม ในพื้นที่ได้ด้วย เช่น เมื่อเรียงเป็นตัวเน้นแนวทางถนนก็จะช่วยส่งเสริมแกนหรือ ก่อให้เกิด ความน่าสนใจในบริเวณที่สำคัญ เช่น จุดหมายตาจุดรวม-กิจกรรม เป็นต้นโดยโคมไฟ สำหรับทางถนน ทางเข้า จะใช้ความสูงประมาณ 5,6,8 เมตร โดยความสูง 7.60 เมตร เป็นความสูงที่ นิยมใช้ส่วนโคมไฟ สำหรับทางเดินเท้า จะใช้ความสูงที่ประมาณ 3.60 เมตร และควรติดตั้งห่างจาก ขอบทางเดินเท้าอย่างน้อย 0.50 เมตร

2. ท่อนถนน: Bollards ท่อนถนน หรือ Bollards เป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งให้ประโยชน์ ทั้งใน ด้านการใช้สอยและความสวยงาม Bollards เช่น ที่ช่วยควบคุมการจราจรและแบ่งแยกพื้นที่ที่สามารถถูกควบคุมโดยขนาดของ Bollard และระยะห่างแต่ละช่วง ใช้เป็น continuous line ที่มี ระยะห่างประมาณ 1.20 เมตร จากศูนย์กลางเสาถึงศูนย์กลางเสา

Bollards ที่ช่วยให้แสงสว่าง (Lighting Bollards) ที่ใช้ประโยชน์ทั้งการแบ่งพื้นที่และใช้ แสง สว่างเพื่อเสริมบรรยากาศของการสัญจร

Bollards ที่ช่วยให้ความสวยงาม เช่น เมื่อเรียงกันเป็นตัวเน้นแนวทางถนนก็ช่วยนำสาย และ ดึงดูดความสนใจได้ ซึ่งในบางครั้งอาจใช้ต้นไม้เป็น Bollards ก็ได้ด้วย

การติดตั้ง ควรติดตั้งห่างจากขอบทางสัญจร 0.45 เมตร ระยะทางแต่ละต้นขึ้นอยู่กับชนิด รูปแบบ ความ ต้องการแสงสว่างและอาจออกแบบให้เป็นเฟอร์นิเจอร์แบบ knock downed ถอดประกอบได้ หรือปรับโยกได้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้งาน เช่น ให้รถดับเพลิงผ่านไปได้โดยมีความสูง ประมาณ 0.75-1.20 เมตร กว้างประมาณ 0.23-0.60 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับารออกแบบและ จุดประสงค์ในการใช้

3. เครื่องกั้น: Barrier เครื่องกั้นใช้แบ่งพื้นที่ใช้สอย ของคนกับยานพาหนะในที่ที่ หนาแน่นของ การสัญจรสูง เพื่อปลอดภัยของคนเดินเท้า ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีรั้วกั้นเสมอไป อาจจะเป็น Bollards ต้นไม้หรืออาจเป็นการตั้ง streetfurniture เช่น ตู้โทรศัพท์ที่ไปรษณีย์ตู้ เรียงกัน ก็สามารถใช้เป็นเครื่องกั้นพื้นที่ได้

4. หัวฉีดน้ำดับเพลิง: Hydrant Pipe หัวฉีดน้ำดับเพลิง ถือเป็นองค์ประกอบของทางเดิน เท้า อย่างหนึ่งเพื่อความปลอดภัยในยามเกิดเหตุเพลิงไหม้ ซึ่งมักถูกติดตั้งวางเส้นทางสัญจรและกีดขวาง สายตาเสมอ

3. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนเพื่อความสวยงาม

1. กระจกหรือกะบะต้นไม้ : Tree Boxes บริเวณทางเดินเท้าควรปลูกต้นไม้ให้ระยะห่างจากขอบทางเท้า ถึงกลางลำต้นน้อยกว่าไม้ 0.75 เมตร ถ้าเป็นต้นไม้ จะไม่ปลูกใกล้กับสิ่งก่อสร้างใด ๆ เป็นระยะใกล้กว่า 5.00 เมตร ต้นไม้ใหญ่ที่โตเต็มที่จะปลูกห่างกัน 10.00 เมตร อย่างไรก็ตามระยะต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับชนิดและพันธุ์ของต้นไม้ด้วย นอกจากนี้ต้องมีรั้วหรือที่กัน (Tree Crow Grilles) ที่สามารถออกแบบ ให้มีความสวยงามและกลมกลืนกับพื้นที่รอบ ๆ ได้

2. น้ำพุ เป็นองค์ประกอบที่ช่วยเพิ่มความสวยงาม และอาจเป็น Focalpoint เป็นจุดศูนย์รวมหรือจุดหมายตา (Landmarks) ของพื้นที่ที่ช่วยในการรับรู้และช่วยในการจดจำ

3. หอนาฬิกาเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเพิ่มความสวยงาม และอาจเป็น Focalpoint เป็นจุดศูนย์รวมหรือจุดหมายตา (Landmarks) ของพื้นที่ที่ช่วยในการรับรู้และช่วยในการจดจำได้ เช่นเดียวกับน้ำพุ

4. สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะบนถนนที่เป็นเครื่องบอกข่าวสาร หรือควบคุมป้าย: Signs

ป้ายเป็นสิ่งช่วยบอกสัญญาณต่างๆ (Direction sign) เช่น ป้ายสัญลักษณ์เพื่อความปลอดภัยในการสัญจร เพื่อความลื่นไหลของการสัญจร, ป้ายบอกชื่อสถานที่ เป็นต้น

ป้ายต่าง ๆ รูปแบบที่หลากหลายตามการออกแบบและการใช้งาน มีทั้งแบบติดกับพื้น หรือผนัง และแบบติดเสาหรือลอยตัว โดยตำแหน่งและระยะของแผ่นป้ายควรสัมพันธ์กับการรับรู้ของ คน คือควรติดสูงจากระดับพื้น ประมาณ 0.91-1.50 เมตร ห่างจากขอบถนนน้อยที่สุด 0.50 เมตร ในกรณีที่ป้ายสูงเหนือศีรษะให้สูงจากพื้นอย่างน้อย 2.10 เมตร

ป้ายแสดงข่าวสารและป้ายโฆษณา : New Stand and Display ได้แก่ ป้ายประกาศหรือโฆษณาต่าง ๆ ที่ในปัจจุบันมักเห็นอยู่รวมกันกับที่พักรถประจำทาง หรืออาจเป็นป้ายบอกชื่อสถานที่หรือป้ายแสดงแผนที่ ซึ่งช่วยในการบอกข่าวสารและ ข้อมูลต่างๆได้ รวมทั้งยังใช้เป็นจุดศูนย์รวมหรือจุดหมายตาของพื้นที่ได้เช่นกัน

บทที่ 3 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1

อรรถวิท ศิลาน้อย ณีภูษพงษ์ ฉายแสงประทีปและ วันท-กาญจน์ สีมาโรจน์ วัฒนา ทงค์แดง (2563) ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพระบรมธาตุนาดูน สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวพระบรมธาตุนาดูน
- 2.สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล

3.เสนอแนวทางการพัฒนาและ และปรับปรุง สภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่บริเวณพระบรมธาตุนาดูน ตามมาตรฐานอารยสถาปัตย์ ใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว จำนวน 305 คน โดยใช้โปรแกรม G*Power

3.1 คำนวณหากลุ่มตัวอย่าง และสุ่มตัวอย่างแบบวิธีบังเอิญAccidental(Sampling) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวผลการวิจัย พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปีระดับ การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทสถานภาพ โสด นักท่องเที่ยวภูมิลำเนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเดินทางมาท่องเที่ยวที่พระบรมธาตุนาดูน 2-3 ครั้ง/ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อไหว้พระ/ทำบุญ และเดินทางมาพร้อมกับครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ท่องเที่ยวไม่เกิน 1,500 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการ ท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ป้ายและ สัญลักษณ์ นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพต่างกันมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงสถานที่ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานกฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2555 และสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อย่างยิ่งโดยเฉพาะ ป้ายและสัญลักษณ์ ทางลาด ทาง เชื่อมอาคาร ทางข้ามถนน ที่จอดรถ และห้องน้ำ

ผลการวิจัย

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 207 จำนวนคนคิดเป็นร้อยละ 67.9 เพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมา 21-30 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และอายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา 138 จำนวนคน คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมา อาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างจำนวน 63 คนคิดเป็นร้อยละ 16.4 มีรายได้

ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมา 15,001-30,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 สถานภาพ โสดจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 และสถานภาพ สมรส จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 รองลงมา อยู่ในภาคตะวันออก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่พระบรมธาตุนาคนู 2-3 ครั้งจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมา มากกว่า 3 ครั้ง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 วัตถุประสงค์ของการเดินทางส่วนใหญ่ เพื่อไหว้พระ/ทำบุญจำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 91.5 รองลงมา เพื่อการพักผ่อน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 การเดินทางท่องเที่ยวที่พระบรมธาตุ นาคนูส่วนใหญ่เดินทางมาพร้อมครอบครัว จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา มาพร้อมกับ เพื่อน จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวพระบรมธาตุนาคนูต่อ ครั้ง ส่วนใหญ่ไม่เกิน 1,500 บาทจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 84.6 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการ ท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวลโดยรวมอยู่ในระดับมาก $X = 3(80, S.D. = 0.978)$ และรายด้านทุกด้าน อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านรายพบว่า ป้ายและสัญลักษณ์มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด=3.98 รองลงมา คือ พื้นที่ภายนอก =3.94 และ ทางข้ามถนน (=3.87) ความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ มี ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อ คนทั้งมวลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.80,(= S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาประเด็นโดยรวมพบว่า มีความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย สูงสุดในด้านป้ายและสัญลักษณ์ $X = (3.99)$ รองลงมา พื้นที่ภายนอก $X = (3.94)$ และทางข้ามถนน ($X = 3.85$) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยรวมน้อยกว่าเพศหญิงความต้องการของ นักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3.80,S.D.(=0.690) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ระดับความสำคัญระดับ มากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีป้าย และสัญลักษณ์ (=3.98) รองลงมา พื้นที่ภายนอก $X = (3.94)$ ทางข้ามถนน ($X = 3.87$) และที่จอดรถ ($X = 3.82$) นักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพสมรส มีความ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการ ท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($S=.D3. =800.690$) เมื่อพิจารณาประเด็น โดยรวม พบว่าระดับความสำคัญอยู่ในระดับระดับมากทุกด้าน มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดมีป้าย และสัญลักษณ์ (= 3.98) รองลงมา พื้นที่ภายนอก (= 3.94) ทางข้ามถนน = 3.87) และที่จอดรถ (= 3.82) สถานภาพ สมรส พบว่าสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X=3.82$) รองลงมา คือ สถานภาพสมรส ($X= 3.78$) นักท่องเที่ยวจำแนกตามการศึกษา มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวทุกคนเพื่อ โดยรวมมาก (= 3.80, S.D. = 0.690) เมื่อพิจารณาประเด็น โดยรวม พบว่า ระดับความสำคัญระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านป้าย และสัญลักษณ์ (= พื้นที่ภายนอก3.98)รองลงมา(=3.94) ทางข้ามถนน (= 3.87) และที่จอดรถ (= 3.76) นักท่องเที่ยว ที่มีเพศต่างกันมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวลไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และอาชีพต่างกันมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล พระบรมธาตุนาดูน โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานเพื่อคนทั้งมวล (ทั้ง 5 ด้าน) (จำแนกตามเพศชาย-หญิง)

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	n= 98		n=207			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ป้ายและสัญลักษณ์	4.00	0.712	3.97	0.748	0.303	0.762
ทางสัญจร ทางเท้า ทางเชื่อมอาคาร	3.69	0.858	3.75	0.873	-0.513	0.608
ทางข้ามถนน	3.79	0.789	3.90	0.769	-1.133	0.258
ที่จอดรถ	3.79	0.919	3.83	1.016	-0.31	0.757
ทางลาดภายนอกอาคาร	3.76	0.753	3.76	0.75	0.019	0.985
พื้นที่ภายนอก	3.95	0.912	3.94	0.909	0.107	0.915
ห้องน้ำ ห้องส้วม	3.74	0.878	3.70	0.787	0.324	0.746
บริการพิเศษ	3.52	1.113	3.63	1.037	-0.837	0.403
โดยรวม	3.78	0.689	3.81	0.692	-0.347	0.729

*p<0.05

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการท่องเที่ยว เพื่อคนทั้งมวล โดยรวม ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก		SS	df	MS	F	Sig.
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	6.06	5	1.21	2.61*	0.02
	ภายในกลุ่ม	138.75	299	0.46		
	รวม	144.81	304			
การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.534	4	0.383	0.8	0.52
	ภายในกลุ่ม	143.279	300	0.478		
	รวม	144.812	304			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	5.04	4	1.26	2.70*	0.03
	ภายในกลุ่ม	139.77	300	0.47		
	รวม	144.81	304			
รายได้	ระหว่างกลุ่ม	1.02	3	0.34	0.71	0.55
	ภายในกลุ่ม	143.8	301	0.48		
	รวม	144.81	304			
สถานภาพสมรส	ระหว่างกลุ่ม	0.933	4	0.233	0.791	0.532
	ภายในกลุ่ม	144.12	299	0.295		
	รวม	144.81	303			
ภูมิลำเนา	ระหว่างกลุ่ม	0.78	3	0.26	0.54	0.65
	ภายในกลุ่ม	144.03	301	0.48		
	รวม	144.81	304			

* $p < 0.05$

อภิปรายผลการวิจัย

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปี การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป อาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด นักท่องเที่ยวมีภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับงานวิจัย ธีราภรณ์ กลิ่นสุคนธ์ (2561) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติภา นิยมอดุลย์ (2553) (พบว่า กลุ่มตัวอย่างคนพิการเป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปี แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อทุกคน อารยะสถาปัตย์ บริเวณพระบรมธาตุนาดูนในปัจจุบันยังไม่อาจตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานได้เท่าที่ควร บางส่วนยังไม่เป็นไปตามหลักการออกแบบเพื่อทุกคนในสังคม ดังที่ไตรรัตน์ ทศน์ (2560) (กล่าวว่า องค์ประกอบและหลักการการออกแบบนี้ ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 7 ประการคือ ทุกคนใช้ได้ อย่างเท่าเทียม สามารถปรับเปลี่ยนการใช้ได้ ใช้งานง่าย หมายถึงที่เข้าใจมีการสื่อความง่าย เป็นการออกแบบที่เพื่อการใช้งานที่ผิดพลาดได้ ใช้งา นน้อย และมีขนาดและพื้นที่เหมาะสมกับการเข้าใช้งาน อีกทั้งต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2548 ที่กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้สูงอายุ และตามกฎหมายเกณฑ์มาตรฐานกฎกระทรวง พ.ศ. 2555 ด้วย (ในประเด็นนี้สอดคล้องกับหลักการออกแบบของนวนน้อย 2549) บัญญัติดังนี้

1. การเข้าถึงบริเวณพระบรมธาตุนาดูนควรเตรียมการให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงตัวอาคารหรือลานรอบพระบรมธาตุนาดูนได้โดยง่าย ได้แก่ ที่จอดรถส่ง ทางข้ามถนนจุดรับ และทางลาด

1.1 ที่จอดรถที่เข้าถึงได้และจุดรับส่ง ควรจัดให้มีที่จอดรถที่เอื้อต่อทุกคน โดยอยู่กับทางเข้าพระบรมธาตุนาดูนทั้ง 3 งานมากที่สุด เว้นด้านหน้า และควรเป็นที่จอดรถในร่มหรือมีหลังคลุมยาวไปจนถึงทางเข้าสู่อาคาร โดยเฉพาะคนพิการ ผู้สูงวัย และสตรีมีครรภ์ ควรมีการคำนึงถึงแนวทางการออกแบบ ดังนี้ 1. ความกว้างของที่จอดรถตามมาตรฐานกฎกระทรวงกำหนด พ.ศ. 2555 โดยด้านข้างที่จอดรถ ควรมีที่ว่างกว้างอย่างน้อย 1.00 เพื่อให้มีพื้นที่เพียงพอในการเคลื่อนย้ายผู้ที่ใช้รถเข็น 2. มีสัญลักษณ์รูปคนพิการ ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ บนพื้นที่จอดรถ 3. มีป้ายกันพื้นที่เฉพาะ และเสาป้ายแสดงที่จอดรถให้เห็นเด่นชัด และมีแสงสว่างจากธรรมชาติหรือไฟส่องสว่างในเวลาากลางคืน

1.2 จัดให้มีจุดรับส่งขนานกับทางเดินรถ และเป็นพื้นที่ในร่มอยู่ใกล้กับทางเข้าสู่อาคารทางเดินสู่พระบรมธาตุนาดูน ควรคำนึงถึงแนวทางการออกแบบ ดังนี้ มีทางลาดขอบถนนเชื่อมพืระหว่างทางเดินรถ และทางเท้าเข้าด้วยกัน และมีที่นั่งพักคอย โดยรอบบริเวณ

1.3 ทางสัญจร

1. พื้นทางสัญจรต้องเรียบ มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 150 เซนติเมตร ใน กรณีที่พื้นทางสัญจรต่างระดับให้มีทางลาด และมีพื้นผิวต่างสัมผัสบริเวณที่มีสิ่งกีดขวาง บริเวณจุดรับ และส่ง บริเวณอันตราย ทางแยก หรือทางต่างระดับ

2. ทางสัญจรระหว่างอาคาร และมีทางสัญจรจาก อาคารแต่ละอาคารไปยังลานจอดรถ หรืออาคารที่จอดรถ หรือทางสาธารณะ ต้องมีหลังคาคลุม หรือมี ต้นไม้ให้ร่มเงารวมทั้งติดตั้งอุปกรณ์กันตกในทางสัญจรที่มีการยกระดับ หรือมีการตัดผ่านพื้นที่

1.4 ทางข้ามถนนที่ไม่มีสัญญาณไฟจราจร และมีพื้นผิวที่ต่างระดับกันต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส และทางลาด โดยทางลาดในบริเวณพื้นที่ต่างระดับ พื้นผิวเป็นวัสดุที่ป้องกันการลื่นไถล และติดราวกัน

ตกที่ด้านที่ไม่มีผนังกันต้องมีขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาด และมีราวจับ ทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคง และแข็งแรง

2. การเข้าสู่

2.1 ป้ายและสัญลักษณ์ป้ายระหว่างทาง ควรติดตั้งในระดับสายตา และป้ายขวางสายตา ที่ชัดเจน บ่งบอกทิศทางและสัญลักษณ์แสดงอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน ภายในพระบรมธาตุนาควน โดยคำนึงถึงแนวทางการออกแบบ ดังนี้ ป้ายระหว่างทาง ควรติดตั้งเหนือศีรษะจากพื้นไม่น้อยกว่า 2.00 ม. มีแสงสว่างส่องป้ายระหว่างทางเป็นพิเศษ ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน ในตำแหน่งระหว่างการเดินทาง และทางเข้าสู่อาคารทางเดินเข้าลานพระบรมธาตุเช่น ป้ายหน้าห้องน้ำ ตู้ ATM นอกจากนี้ควรป้ายอิเล็กทรอนิกส์ และแผนผังบริเวณรอบพระบรมธาตุ ควรมีป้ายเป็นตัวอักษร เบรลล์ หรือตัวหนังสือกำกับ หรือใช้เทคโนโลยี เพื่อการเข้าถึงพื้นที่อย่างอิสระของคนพิการ Talking Signs, สัญญาณเตือนภัย ในห้องน้ำ เป็นต้น

3. การใช้งานบริเวณพระบรมธาตุนาควนควรเตรียมการให้นักท่องเที่ยวใช้งานหรือทำกิจกรรม ใน บริเวณได้อย่างสะดวก ได้แก่ พื้นที่ห้องน้ำ และพื้นที่พักผ่อน

3.1 ห้องน้ำทั่วไปจัดให้มีห้องสุขาสำหรับผู้สูงอายุ และสตรีมีครรภ์ เด็กเล็ก ภายในห้อง ทั่วไปอย่างน้อยอย่างละ 1 ห้อง มีอ่างล้างมือสำหรับเด็ก ประตูห้องน้ำเป็นแบบบานเปิด 2 ทางเข้า-ออก ติดตั้งราวจับสำหรับพยุงตัว ติดตั้งภาพวิธีการใช้สุขภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะสมอง ติดตั้งเก้าอี้สำหรับเด็กอ่อนแบบพับติดผนัง 2 มีสุขภัณฑ์แบบขึ้นหรือมีพนักพิงด้านหลังแบบวาล์วกดน้ำ ก้านยกโยก เคา์เตอร์อ่างล้างมือแบบ 2 สำหรับบุคคลทั่วไปที่ระดับความสูง 0.80-0.85 ม. และเด็กเล็ก ที่ระดับความสูง 0.55-0.65 ม. กระจกเงา ด้านหลัง ติดตั้งที่ระดับต่ำสอดคล้องกับอ่าง ก๊อกอ่างล้าง ควรเป็นแบบอัตโนมัติ หรือแบบปิด เพื่อป้องกันการใช้งาน ภายในห้องน้ำชาย ต้องมีโถปัสสาวะชา สำหรับผู้สูงอายุและเด็กอย่างน้อย 1 ตัว ที่มีระดับเสมอพื้นเป็นระบบอัตโนมัติ ติดตั้งราวจับด้านข้าง

3.2 ห้องน้ำคนพิการเข้าถึงได้ง่าย ไม่ไกลมากนัก อย่างน้อยอยู่บริเวณทั้ง 3 ด้านของพระบรมธาตุนาควน ไกล่บริเวณทางเข้า และในบริเวณเดียวกับห้องน้ำทั่วไป มีป้ายหน้าห้องน้ำ ติดตั้งที่ผนัง ด้านข้างประตูในระดับสายตา มีป้ายสัญลักษณ์ มีอักษรเบรลล์กำกับด้านล่าง หน้าประตูทางเข้าห้องน้ำ ต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัสแบบหิวตัดมาตรฐาน มีสีที่แตกต่างกับพื้นภายนอก เพื่อช่วยการเตือนก่อนเข้า พื้นที่ห้องที่ภายในห้องน้ำต้องมีที่ว่างมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 1.50 ม. เพื่อให้เก้าอี้ล้อเลื่อน สามารถหมุนตัวได้สะดวก วัสดุภายในห้องน้ำต้องเป็นพื้นผิวเรียบที่ไม่ลื่น สีของวัสดุบุพื้นกับผนังควรมีความแตกต่างจากผนัง มีระบบระบายน้ำที่ดี ไม่มีน้ำขัง มีแสงไฟส่องสว่างเพียงพอ ความกว้าง ทางเข้า ต้องไม่ต่ำกว่า 0.90 ม. ประตูเข้าห้องน้ำ เป็นแบบบานเลื่อน แข็งแรงแต่น้ำหนักเบา มือจับเป็น แบบแนวตั้งขนาดเส้นศูนย์กลาง 3-4 ซม. ตัวล็อกแบบตะขอสับ และมีแกนจับสำหรับบิด เพื่อป้องกันการ ใช้งานสำหรับคนพิการทางร่างกาย สุขภัณฑ์แบบนั่งราบ ควรมีถังพักน้ำด้านหลัง เพื่อเป็นพนักพิง ความสูงจากพื้นจนถึงขอบโถที่ 0.45-0.50 ม. ที่ก้นน้ำเป็นแบบคั่นโยก ไม่ควรใช้สุขภัณฑ์แบบที่มีเฉพา คั่นโยก หรือแบบฟลัชวาล์วอ่างล้างมือแบบแขวนผนังโค้งมน เพื่อความปลอดภัย คนพิการที่ใช้ล้อเลื่อน สามารถเข้าถึงได้ ติดตั้งสูงจากพื้น 0.75-0.80 ม. ก๊อกน้ำแบบอัตโนมัติ หรือแบบปิด ผนังด้านข้าง สุขภัณฑ์ และอ่างล้างมือ ติดราวจับเพื่อใช้ในการพยุงตัวของผู้สูงอายุ ตามกฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2548 และภายในห้องน้ำควรติดตั้งสัญญาณเตือนภัย และสัญญาณขอความช่วยเหลือ

3.3 พื้นที่พักคอย เพื่อทุกคนเป็นพื้นที่ส่วนกลางที่เอื้อประโยชน์ต่อทุกคนสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน เข้าถึงได้ง่าย ไม่มีอุปสรรค โดยจัดให้มีสนามเด็กเล่นอยู่กึ่งกลาง และที่พัก พื้นที่ที่นั่งพักระหว่างทาง แบบมีพนักพิงและที่วางแขน 2 ข้างและจัดที่นั่งพักหันหน้าเข้าหากัน เพื่อช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในครอบครัว และมีพื้นที่ข้างสำหรับผู้ที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนและรถเข็น เน้นบริเวณระหว่างทางสัญจร

4.การจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารหรือสถานที่เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ได้ ดังนี้ จัดให้มีคู่มือรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท จัดให้มีการฝึกอบรมหรือให้ความรู้แก่คนพิการเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท

กรณีศึกษาที่ 2

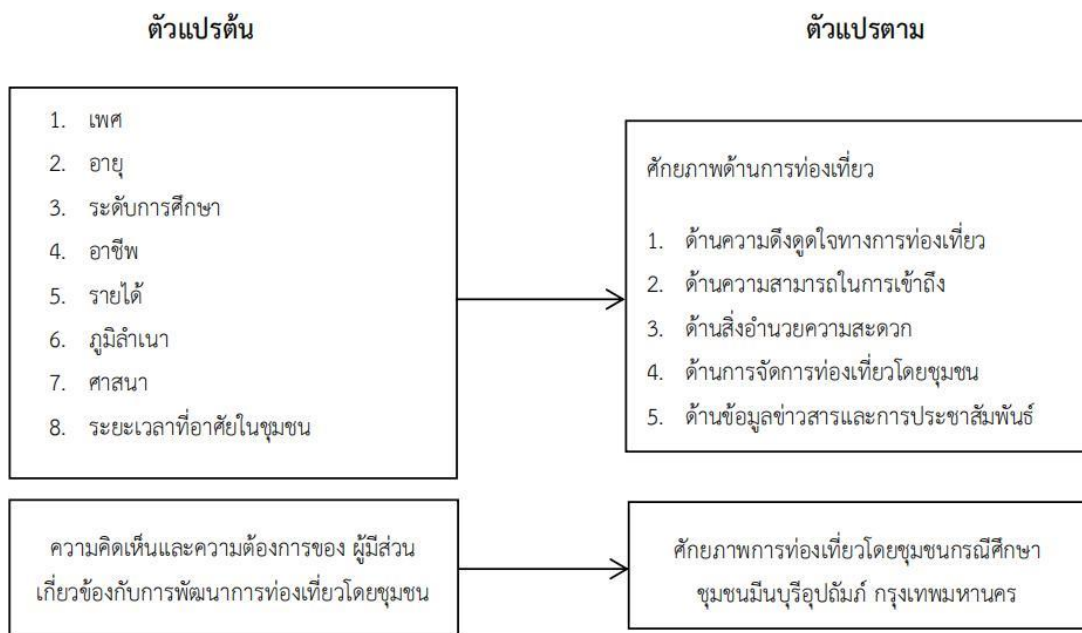
ฐิตาภา บำรุงศิลป์ (2564) ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์ กรุงเทพมหานคร

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

- 1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์
- 2) เพื่อสำรวจ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการ

งานวิจัยเป็นแบบเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์เก็บแบบสอบถามจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ การวิเคราะห์เนื้อหา การ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์เรียงดังนี้สิ่งลำดับดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ความสามารถในการเข้าถึง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุม ด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ความคิดเห็นและความต้องการผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเห็นว่า ชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์มีความโดดเด่น ด้าน สถาปัตยกรรมของกลุ่มอาคารบ้านเรือนมากที่สุด และควรได้รับการขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร สามารถเข้าถึงชุมชนได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนคณะกรรมการบริหารชุมชนมี ด้าน ข้อมูลข่าวสารและการ ประชาสัมพันธ์ ในชุมชนเคยใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครหลายเรื่องทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น คนในชุมชนมีความเห็นว่า ควรพัฒนาให้ชุมชนเป็นตลาดสร้างสรรค์ และแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง 80 คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์แบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมา เพศหญิง ส่วนใหญ่เฉลี่ยอายุ 31-40 ปี รองลงมาคือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระดับการศึกษาปวช. รองลงมา มัธยมศึกษา อาชีพ ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม คืออาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รองลงมา รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท รองลงมา 10,001-20,000 บาท ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน กรุงเทพมหานคร และรองลงมาอยู่ในจังหวัดอื่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ จำนวน 70 คน รองลงมา อิสลาม และเชื้อสายไทย จำนวน 62 คน รองลงมา ไทย-จีน จำนวน 18 คน และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในมากกว่า 15 ปี รองลงมา 5-10 ปี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ โดยตามระดับความคิดเห็น

ลำดับที่	ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ชุมชนมีความโดดเด่นด้านสถาปัตยกรรมอาคาร บ้านเรือน	3.81	.98	มาก
2	มีการดูแลรักษาสภาพเดิมของชุมชนให้คงความเป็นอยู่ดั้งเดิมของชุมชน	3.86	.93	มาก
3	มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่สืบค้นได้	4.10	.83	มาก
4	ชุมชนมีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี	3.84	.80	มาก
5	ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	3.81	.95	มาก
รวม		3.88	.89	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทางชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ใหญ่อยู่ในระดับ มาก ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่สืบค้นได้ มีการดูแลรักษาสภาพเดิมของชุมชนให้คงความดั้งเดิมของชุมชนเป็นอยู่ ชุมชนมีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ชุมชนมีความโดดเด่นด้าน สถาปัตยกรรมอาคารบ้านเรือน และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูล เกี่ยวกับด้านความสามารถในการเข้าถึงชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ โดยตามระดับความคิดเห็น

ลำดับที่	ด้านความสามารถในการเข้าถึง	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	สามารถสัญจรเข้า - ออกในชุมชนได้สะดวก	3.70	.94	มาก
2.	มีความปลอดภัยในการเข้า - ออกชุมชน	3.50	.90	มาก
3.	คุณภาพของถนนหรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปี	3.60	.86	มาก
4.	มีป้ายบอกเส้นทางการเข้าถึงชุมชนได้อย่างชัดเจนและสัญลักษณ์	3.65	.78	มาก
รวม		3.61	.87	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ด้านความสามารถในการเข้าถึง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านใหญ่อยู่ในพบว่า ส่วนระดับ มาก ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สามารถสัญจรเข้า-ออกในชุมชนได้สะดวก มีป้ายบอกเส้นทางการเข้าถึงชุมชนได้อย่างชัดเจนและสัญลักษณ์ คุณภาพของถนนหรือเส้นทางน้ำใช้ได้ตลอดปีและมีความปลอดภัยในการเข้า- ออกชุมชน

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม โดยตามระดับความคิดเห็น

ลำดับที่	ด้านสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ชุมชนมีที่อำนวยความสะดวกสำหรับพื้นที่จอดรถ	3.26	1.1	ปานกลาง
2.	ร้านอาหารภายในชุมชนสามารถรองรับนักท่องเที่ยว	2.81	.98	ปานกลาง
3.	ชุมชนมีห้องสุขาภิบาลที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้	2.99	.98	ปานกลาง
4.	ชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ตู้กดเงิน ร้านสะดวกซื้อ	3.15	.99	ปานกลาง
รวม		3.05	1.0	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ชุมชนมีที่อำนวยความสะดวกสำหรับพื้นที่จอดรถชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยตามระดับความคิดเห็น

ลำดับที่	ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ประชากรในชุมชนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยว	3.19	1.0	ปานกลาง
2.	ความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์	3.28	.91	ปานกลาง
3.	ประชากรในชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	3.46	.87	ปานกลาง
4.	ชุมชนมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน	3.54	.89	มาก
รวม		3.88	.89	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการชุมชน ประชากรในชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ความพร้อมของชุมชนในการพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ประชากรในชุมชนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูล เกี่ยวกับด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์โดยตามระดับความคิดเห็น

ลำดับที่	ด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	การเตรียมเอกสารเผยแพร่	3.35	.84	ปานกลาง
2.	การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3.26	.88	ปานกลาง
3.	การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว	3.24	.81	ปานกลาง
4.	ความพอใจในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.35	1.0	ปานกลาง
รวม		3.30	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การเตรียมเอกสารเผยแพร่ ความพอใจในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์

ลำดับที่	ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว	3.88	.89	มาก
2.	ด้านความสามารถในการเข้าถึง	3.61	.87	มาก
3.	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.05	1.0	ปานกลาง
4.	ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.88	.89	ปานกลาง
5.	ด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์	3.30	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ เมื่อพิจารณาพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามผลลำดับ

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ 5 ด้านดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

1. สถาปัตยกรรมโบราณ โดยมีอาคารบ้านเรือนที่มีการสร้างมานานหลายปีอาคารเป็น
กิ่งปูนกิ่ง

ไม้บ้านในสมัยนั้นสร้างแบบจีน ถูกสร้างด้วยอิฐจากเยอรมัน ความโดดเด่นของสถาปัตยกรรมนั้น
ได้ ใช้ถ่ายทำภาพยนตร์มากมายหลายเรื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถือว่าเป็นทรัพยากร
ท่องเที่ยวที่สามารถเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

2. ศาลเจ้าเจียวตี้เหล่าเอี้ย ซึ่งเป็นศาลเจ้าภายในชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ แต่เดิมเป็น เล็ก
ๆ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของทางชุมชน และยังถือได้ว่าเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคน เนื่องจากแต่
เดิมชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ส่วนมากเป็นชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนค่อนข้างมาก โดยในแต่ละปี
จะมีการจัดไหว้เจ้า และมีโรงจิวซึ่งอยู่บริเวณตรงข้ามศาลเจ้าเป็นประจำทุกปีซึ่งสืบมาตั้งแต่ ปัจจุบัน

3. สะพาน ชมวิว เป็นสะพานที่ผู้คนในชุมชนใช้สัญจรเข้า-ออกแต่จะสามารถเข้าได้แค่
การเดิน และรถเล็กเท่านั้น สะพานนี้สามารถมองวิวริมคลองแสนแสบ และสามารถมองเห็น
ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ ได้อย่างสวยงาม ช่วงเวลาที่เหมาะสมจะเป็นช่วงเย็น ๆ ถือว่าเป็นอีกจุด
ถ่ายรูปที่น่าสนใจและสามารถ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

ภาพที่ 3.1 สถาปัตยกรรมโบราณในชุมชนมินบุรี

2. ด้านความสามารถในการเข้าถึง

ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ เป็นชุมชนประเภทชานเมือง เป็นชุมชนริมน้ำ สามารถเดินทางได้ทั้ง
ทางบก และทางน้ำ อีกทั้งที่ตั้งชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์นั้นใกล้ตลาดเก่ามินบุรีทำให้การคมนาคมสะดวกมี
รถประจำทางหลายสาย แต่การคมนาคมทางน้ำอาจจะยังไม่สะดวกในปัจจุบัน โดยจากการสัมภาษณ์
ปราชญ์ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรอิสระมีความเห็นในเรื่องความสามารถในการเข้าถึงว่า
การคมนาคมทางน้ำสามารถที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเนื่องจากชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์เป็น
ชุมชนริมน้ำ ซึ่งในปัจจุบันไม่มีท่าขึ้นที่ชุมชน มีแต่เพียงเรือนำเที่ยวจากตลาดขวัญริมน้ำที่ชุมชน
มินบุรีอุปถัมภ์เท่านั้น แต่หากทางน้ำเป็นการคมนาคมที่น่าสนใจสำหรับการท่องเที่ยวเป็นการ
เนื่องจากการท่องเที่ยวตามรอยรัชกาลที่ 5 ครั้งพระองค์เสด็จประพาสต้น และสมเด็จพระเทพ ฯ
ทรงเสด็จเมื่อปี พ.ศ. 2537 ในขณะนี้มีการก่อสร้างโครงการรถไฟฟ้ามหานครสายสีชมพูสาย รามอินทรา-มีน
บุรี หรือชื่ออย่างไม่เป็นทางการ รถไฟฟ้าบีทีเอส สายแคราย-รามอินทราเป็นโครงการระบบขนส่ง
มวลชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คาดว่าจะเปิดให้บริการปี พ.ศ. 2564

ภาพที่ 3.2 สะพานสัญจรเข้า-ออกในชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์

3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ได้แก่

1.ลานจอดรถ ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์มีทางเข้าออก 2 ได้แก่ บริเวณตลาดเก่ามินบุรีมีบริการ ที่จอดรถของตลาด โดยอัตราค่าจอดรถยนต์ 10 บาท แต่ถ้ารถจักรยานยนต์สามารถข้ามสะพานมาจอด ในชุมชนบริเวณหน้าศาลเจ้าได้ และส่วนชอยรามค่าแห่ง 207 บริเวณโรงเรียนมินประชาวิทยามีพื้นที่ สำหรับจอดรถ

2.ร้านอาหาร ภายในชุมชนมีร้านก๋วยเตี๋ยวต้มยำ ควรที่จะมีร้านอาหารเพิ่มและหลากหลาย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และเป็นการนำเสนอภูมิปัญญาด้านอาหารของชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์อีกด้วย

3.ร้านขายของชำภายในชุมชน มี 3 - 4 ร้าน มีด้านหน้าของชุมชนและด้านหลังของชุมชน 2 ร้าน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนในชุมชน หรือนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวภายในชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์

ภาพที่ 3.3 ลานจอดรถจักรยานยนต์ในชุมชน

4. ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์จัดเป็นชุมชนที่อยู่ในประเภทชุมชนชานเมือง และได้ประกาศเป็นชุมชนจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน มีประ ชุมชนและคณะกรรมการ รายชื่อตำแหน่งกรรมการชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์แขวงมินบุรี เขตมินบุรี กรุงเทพมหานครมีสมาชิกจำนวน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ โดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนและได้รับการแต่งตั้งตำแหน่งจาก

ภาพที่ 3.4 คุณชาลี ยืนยงชัย ประธานชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์เขตมินบุรี

5.ด้านข่าวสารประชาสัมพันธ์

ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์เป็นชุมชนที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ที่รู้จักของผู้คนที่อยู่ในพื้นที่เขตบุรีแต่ในด้านการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันชุมชนมีเพจFacebookของชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างให้แก่คนในชุมชนฯ ข่าวสารประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ก็เป็นที่ แพร่หลายในปัจจุบัน เป็นทางที่จะเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด แต่ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรกควรจะเป็นนักเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยประชาสัมพันธ์กิจกรรมกาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชุมชนไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ และการใช้สถานที่ในการถ่ายละคร ภาพยนตร์ก็เป็นการโฆษณาชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาตามรอยจากละคร หรือ ภาพยนตร์

ภาพที่ 3.5 เพจ Facebook ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์สา พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ เนื่องจากศักยภาพการท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวได้ รวมทั้งคณะกรรมการชุมชนและชาวบ้านในชุมชนก็มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้ชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์สามารถที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเนื่องจากภายในชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังมีการสืบทอดซึ่ง มาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ภูมิปัญญาด้านดนตรี โดยมีการทำเครื่องดนตรีไทย หรือภูมิปัญญา อาหารท้องถิ่นที่มีการทำขนมไทย เช่น การทำข้าวเกรียบปากหม้อ สาคุ ลอดช่อง ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้ ยังมีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2554) ได้ศึกษา

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดลำปาง เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ลำปางจังหวัดรวมถึงนโยบายการจัดการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ และความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในจังหวัดลำปาง และพบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนโดยรวมอยู่ระดับและมาก และผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นควรว่า มีการวางแผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว

ชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์เป็นชุมชนประเภทชานเมืองและเป็นชุมชนริมน้ำ สามารถเดินทางได้ทางบก และทางน้ำ ซึ่งในปัจจุบันการเดินทางเข้าถึงชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์มีความสะดวกมากขึ้น เนคมาคมมีความทันสมัยและมีความหลากหลาย ทำให้สามารถเดินทางมายังชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสอดคล้องกับทฤษฎีของ พยอม ธรรมบุตร (2549) ที่ได้แบ่งองค์ประกอบการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ปัจจัย และตรงกับปัจจัยข้อที่ 1 คือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว(Accessibility) ได้แก่การขนส่ง การคมนาคม ที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว สนามบิน สถานี รถไฟ สถานีขนส่งตัวเมือง รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนนทางหลวง โครงข่ายคมนาคม ซึ่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นถือได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นหัวใจของการท่องเที่ยว และพบว่าชุมชนมีนบุรีมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานภายในชุมชนที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวของชุมชนมีนบุรีมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ การขาดการประสานงาน ขาดความร่วมมือของ ชุมชนภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาด้านพื้นที่ของชุมชนด้วย โดยในปัจจุบันสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ยังไม่มีสำหรับการรองรับ นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งยัง กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไว (2554) ได้ศึกษาเรื่องทางการแนวพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดลำปาง เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดลำปาง รวมถึงนโยบายการจัดการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐและความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนความสามารถในการเข้าถึงดังนี้ สิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรม การท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการเสริมในระดับมากและประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปางในระดับมาก และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนและผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เห็นควรว่า มีการวางแผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว

ปัจจุบันชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ได้มีการเลือกตั้งประธานชุมชนและคณะกรรมการ โดยได้รับดำเนินการและจัดสรรตำแหน่งจากเขตมีนบุรี โดยคณะกรรมการชุมชนจะทำหน้าที่ในการบริหาร งานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และพัฒนาชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ควบคู่ไปด้วย รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการลงแอปพลิเคชันต่างซึ่งมีความสำคัญการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนได้ สอดคล้องกับ (นนท์สินี มุ่นเชย 2563) ที่แอปพลิเคชันที่ใช้สำหรับแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ภายใต้โครงการเรารักเชียงใหม่ WeloveChiang (Mai) จึงเป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว ร้านค้า ร้านบริการต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ และเหมาะสำหรับการนำไปใช้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่ได้ เป็นอยู่ หรือการจัดตั้งเพจ Facebook ของชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

ต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เขตมินบุรี จัดขึ้น เพื่อ ร่วมกันพัฒนาและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ (วรสุตา สุขารมณ 2554) โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบของความ ร่วมมือว่า ร่วมความร่วมมือประกอบด้วย5องค์ประกอบ ดังนี้

1.องค์ประกอบด้านความร่วมมือในการทำแผน หมายถึง การร่วมมือกันกำหนดแนวทางและ การทำ แผนเพื่อจัดกิจกรรม โครงการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2.องค์ประกอบด้านความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล หมายถึง หน่วยงานต่างๆมีการ สนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำ กิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3.องค์ประกอบด้านความร่วมมือในการปฏิบัติ หมายถึง หน่วยงานที่เข้าร่วมปฏิบัติใน กิจกรรม โครงการ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีการปฏิบัติงาน ร่วมมือกันปรับเปลี่ยน แนวทาง ปฏิบัติงานระหว่างองค์กร และร่วมกันให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.องค์ประกอบด้านความร่วมมือในการประเมินผล หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถ ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งการร่วมกันประเมินผลงาน และยอมรับในผลที่ ประเมิน

5.องค์ประกอบด้านความร่วมมือในการบันทึกข้อตกลง หมายถึง ความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงาน เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีการประชุมร่วมกันได้ จนกระทั่ง มีการบันทึกจากทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ พอจะสรุปได้ว่า การพัฒนา ชุมชนมินบ อุปถัมภ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ต้องสร้างความร่วมมือและการ ตัดสินใจ ของประชาชน ภายในชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์ รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง สร้าง เครือข่ายความร่วมมือให้ครอบคลุม โดยประชาชนในชุมชน คณะกรรมการชุมชน ภาครัฐ เอกชนและ ผู้ประกอบการร่วมกำหนดแนวทางและวางกลยุทธ์ร่วมกัน ตลอดจนการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างชุมชน ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี จุดอ่อนจุดแข็งของ ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ของแต่ละชุมชน เพื่อเป็นการร่วมกันพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของแต่ละ ชุมชน พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน และเพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของชุมชนมินบุรีอุปถัมภ์อย่างยั่งยืน ในระยะยาว

กรณีศึกษาที่ 3

นายสินธุ์ เจริญรัมย์ (2561) การปรับปรุงทัศนียภาพท่องเที่ยววัฒนธรรมโครงการ OTOP นวัตวิถี บ้านตะลุงเก่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

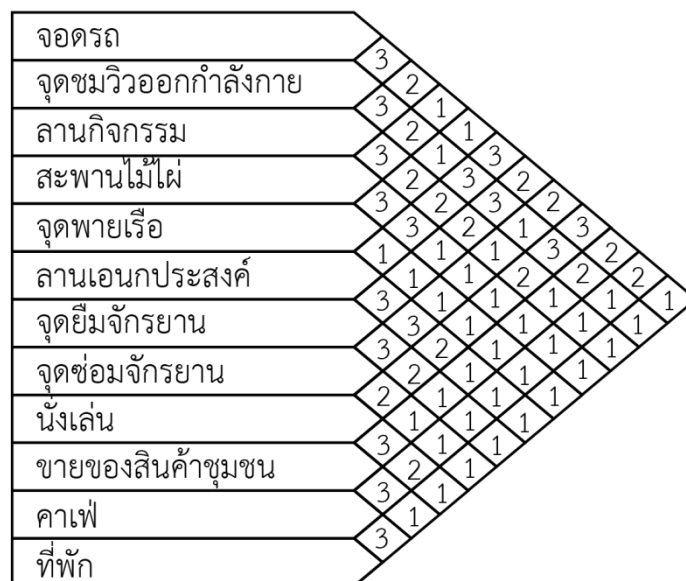
1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนบ้านตะลุงเก่า ต.โคกม่่า อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ ในการจัดการท่องเที่ยวแบบวิถีชนบท
2. เพื่อปรับปรุงทัศนียภาพวัฒนธรรมโครงการ OTOP นวัตวิถีชุมชนบ้านตะลุงเก่าควบคู่กับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

สถานที่รองรับการท่องเที่ยว ภายใต้ออกแบบแนวคิด พัก ชม วิถี เป็นการออกแบบและสร้างสรรค์สถานที่รับนักท่องเที่ยว ให้กับผู้หลงใหลในวิถีชนบท ที่คงยังความสวยงามด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เป็นดั่งสถานที่ของกลุ่มคนที่อยากสัมผัสวิถีชีวิตแบบชนบท

แบบร่างครั้งที่ 1

1. ความสัมพันธ์ของหน้าที่ใช้สอย

ภาพที่ 3.1 แบบร่างครั้งที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโครงการ

ระดับความสัมพันธ์ 1. สัมพันธ์น้อย 2. สัมพันธ์ปานกลาง 3. สัมพันธ์มาก

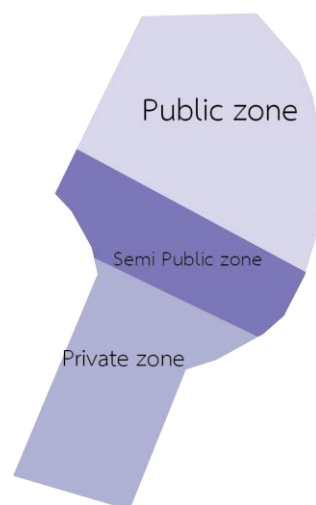
2. ผังบริเวณและทรัพยากรเดิมในพื้นที่โครงการ

ภาพที่ 3.2 ผังบริเวณที่แสดงในพื้นที่โครงการ

3. การจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย

แนวคิดในการจัดตำแหน่งของกลุ่มใช้สอย

ภาพที่ 3.3 แนวคิดในการจัดตำแหน่งของกลุ่มส่วนใช้สอย

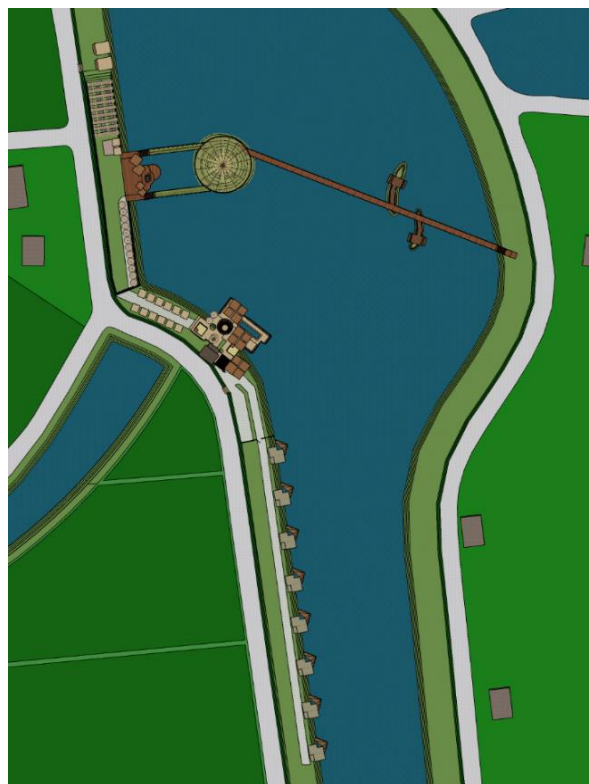
1.Public zone เป็นส่วนที่อยู่ติดกับถนนการสัญจรในโครงการ เป็นส่วนให้บริการกิจกรรมในโครงการที่ผู้ที่พักได้ใช้บริการเช่น ลานกิจกรรม สะพานไม้ จุดชมวิว ลานเอกประสงค์ จุดพายเรือ ซ่อม ยืมจักรยาน ร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน

2.Semi Public zone คือส่วนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวน้อยกว่าส่วนที่ 3 แต่มากกว่าส่วนที่1 องค์กรประกอบนี้ประกอบด้วย ที่จอดรถ ร้านอาหารคาเฟ่ ห้องน้ำ เป็นต้น

3.Private zone ส่วนนี้ต้องการความเป็นส่วนตัวอย่างมาก จำกัดการเข้าถึงเฉพาะลูกค้าที่เข้าพักและพนักงานในโครงการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้นโดยบุคคลภายนอกจะต้องได้รับอนุญาตก่อนถึงจะได้เข้าไปในส่วนนี้คือ ที่พัก

การศึกษา และกำหนดองค์ประกอบของโครงการสามารถนำมาพิจารณากำหนดความสัมพันธ์ของโครงการโดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

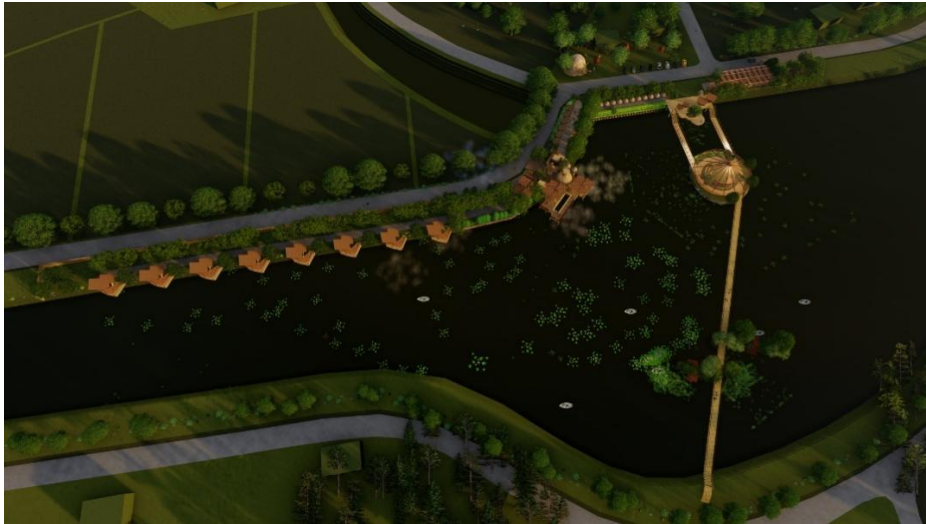
- 1.ส่วนที่พัก
- 2.ส่วนบริการ
- 3.ส่วนบริการสาธารณะ

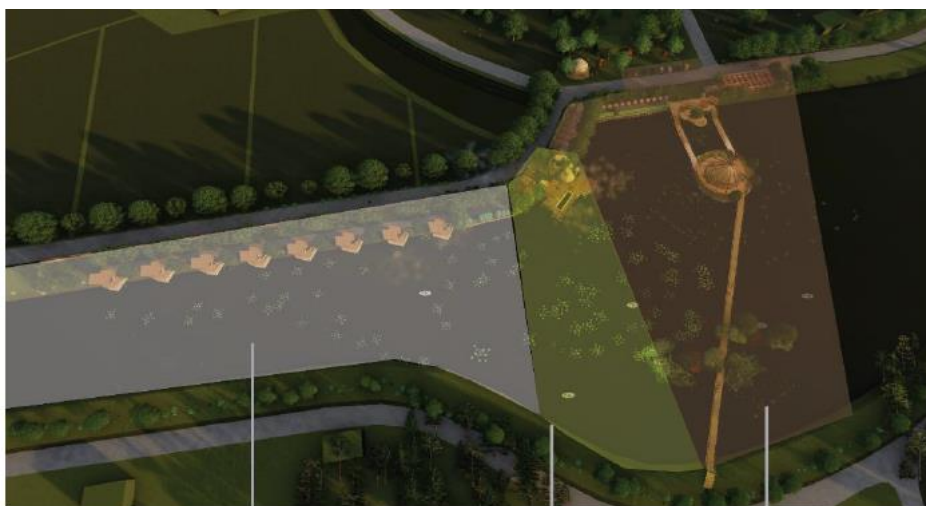
ภาพที่ 3.4 แบบร่างครั้งที่ 1

ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา

1. ให้ผู้วิจัยหาข้อมูลกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน
2. แบบที่เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 3.5 แบบที่เสร็จสมบูรณ์

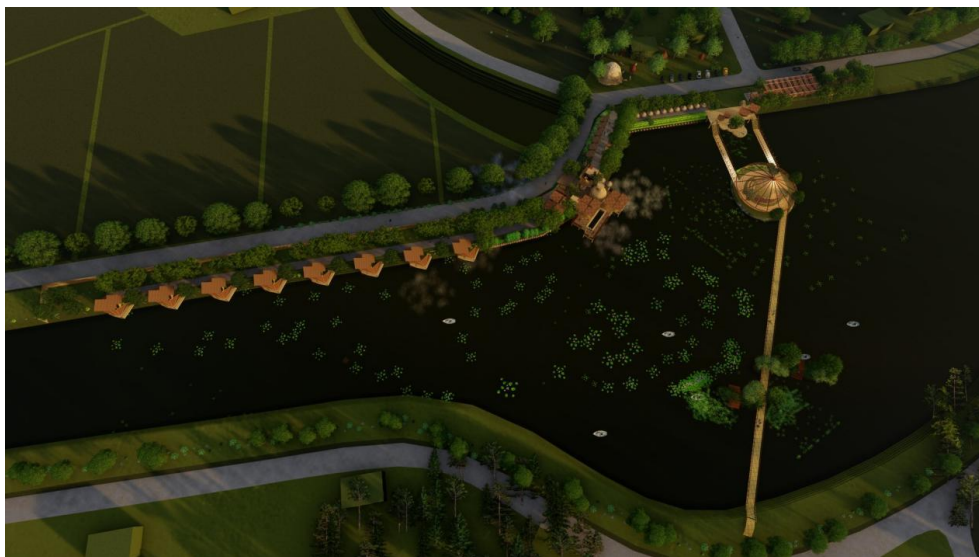

โซน A ที่พัก	โซน B คาเฟ่ และร้านอาหาร	โซน C ลานกิจกรรม สะพานไม้ จุดชมวิว ลานเอกประสงค์ จุดพายเรือ ซุ้มยืมจักรยาน ร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน
--------------	--------------------------	--

ภาพที่ 3.6 Zoning

3. การออกแบบผังและปรับสภาพภูมิทัศน์

ภาพที่ 3.7 ผังบริเวณแสดงพื้นที่การออกแบบ

ภาพที่ 3.8 บริเวณซุ้มประตูทางเข้าโครงการ

ภาพที่ 3.9 บริเวณพื้นที่จอดรถหน้าโครงการ

ภาพที่ 3.10 ชุมนั่งเล่นโซนร้านอาหารและคาเฟ่

ภาพที่ 3.11 สะพานข้ามไปยังจุดพายเรือ

ภาพที่ 3.12 ที่พักรถจักรยาน

ภาพที่ 3.13 จุดชมวิวริมน้ำและเป็นลานออกกำลังกาย

ภาพที่ 3.14 ร้านค้าขายสินค้าที่ผลิตในชุมชน

ภาพที่ 3.15 จอดจักรยานส่วนคนที่เข้าพัก

ภาพที่ 3.16 จุดซ่อมจักรยาน

สรุปผลตามวัตถุประสงค์

จากวัตถุประสงค์การทำวิจัยครั้งนี้ เจ้าของโครงการได้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นในการออกแบบปรับภูมิทัศน์เพื่อนำเสนอวิถีชนบทบ้านตะลุงเก่า และผู้วิจัยได้มีการนำเสนอแนวทางการออกแบบปรับภูมิทัศน์และจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว สามารถสรุปรายละเอียดการได้ว่า สถานที่รองรับการท่องเที่ยว ภายใต้ออกแบบแนวคิด พัก ชม วิถี เป็นการออกแบบและสร้างสรรค์

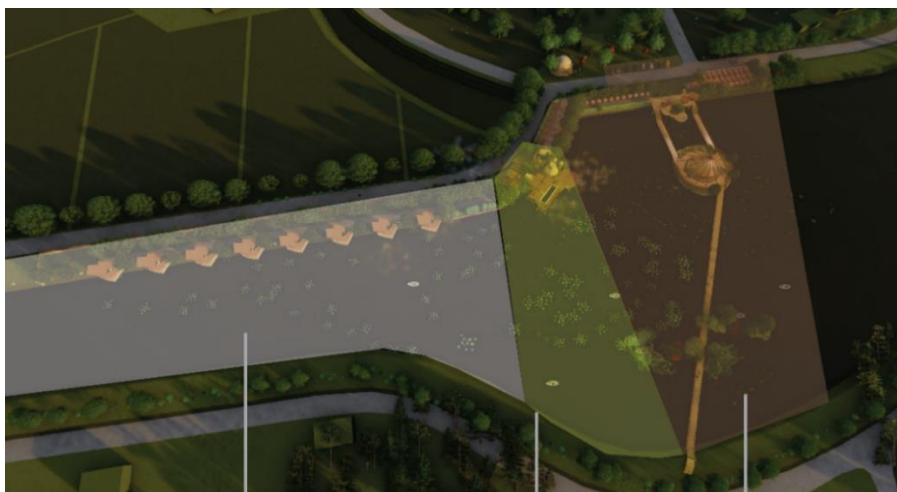

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้กับผู้หลงใหลในวิถีชนบทที่คงยังความสวยงามด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม เป็นดังสถานที่ของกลุ่มคนที่อยากสัมผัสชีวิตแบบชนบท
ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมมีดังนี้

1. การออกแบบพื้นที่และปรับภูมิทัศน์เพื่อนำเสนอบ้านตะลุงเก่า

ภาพที่ 3.17 การแสดง Zoning ในพื้นที่โครงการภาพที่ 5.1 ผังบริเวณโครงการ

โซน A ที่พักผ่อน	โซน B คาเฟ่ และร้านอาหาร	โซน C ลานกิจกรรม สะพานไม้ จุดชมวิว ลานเอกประสงค์ จุดพายเรือ ซุ้มยืมจักรยาน ร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน
------------------	--------------------------	--

ภาพที่ 3.18 การแสดง Zoning ในพื้นที่โครงการ

ภาพที่ 3.19 แสดงตำแหน่งอาคารที่ทำการออกแบบใน โซน A

ภาพที่ 3.20 แสดงตำแหน่งอาคารที่ทำการออกแบบในโซน B

ภาพที่ 3.21 โครงการแสดงตำแหน่งอาคารที่ทำการออกแบบในโซน C

สรุปผลที่ได้รับจากดำเนินงานวิจัย

1. มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการออกแบบจุดต้อนรับการท่องเที่ยว เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว
2. สามารถออกแบบจุดต้อนรับนักท่องเที่ยว ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
3. จัดทำแบบเสนอทางสถาปัตยกรรม

กรณีศึกษาที่ 4

บ้านมรดกโลก หมู่บ้านชิราคาวาโกะ จังหวัดกิฟุ ประเทศญี่ปุ่น

ที่มาช่อง Youtube : ครบเครื่องเรื่องญี่ปุ่น

บ้านเมืองคนญี่ปุ่น กว่าจะเป็นหมู่บ้านมรดกโลก เทียวญี่ปุ่นต้องรู้ ชิราคาวาโกะ
Shirakawago EP1

(ลิงค์) <https://www.youtube.com/watch?v=H5FP4QolO-Y>

บ้านเมืองคนญี่ปุ่น กว่าจะเป็นหมู่บ้านมรดกโลก เทียวญี่ปุ่นต้องรู้ ชิราคาวาโกะ
Shirakawago EP2

(ลิงค์) <https://www.youtube.com/watch?v=pOm09S4RqUg>

เพื่อศึกษา

- 1.สภาพหมู่บ้านชิราคาวาโกะ
- 2.รูปแบบป้าย การจัดวางและการตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยว

บ้านมรดกโลก หมู่บ้านชิราคาวาโกะ จังหวัดกิฟุ ประเทศญี่ปุ่น เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนภูเขาในเขตจังหวัดกิฟุและโทยาม่า ประกอบไปด้วยบ้านเรือนที่มีอายุเก่าแก่กว่า 200-300 ปี หมู่บ้านโอกิมาจิ (Ogimachi) ซึ่งเป็นหมู่บ้านหลักและมีขนาดใหญ่ที่สุดในชิราคาวาโกะ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกโดยองค์การยูเนสโกในปี 1995 จุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวนี้มีบ้านแบบญี่ปุ่นดั้งเดิม 114 หลัง แต่มีผู้อาศัยอยู่เพียง 59 หลัง ชื่อนี้ได้มาจากคำว่า “กัสโซ” ซึ่งแปลว่า “พนมมือ” เป็นหลังคาทรงคิริสึมิ (จั่วเปิด) ซึ่งคำนี้จะพ้องเสียงคำว่า Charisma (คะริซึ’มะ) ในภาษาอังกฤษที่แปลว่า “เสน่ห์” หลังคาสไตล์กัสโซจึงเป็นเสน่ห์ที่สำคัญของชิราคาวาโกะ การที่หมู่บ้านชิราคาวาโกะได้เป็นหมู่บ้านมรดกโลกนั้นไม่ได้หมายถึงหลังคาแบบกัสโซอย่างเดียว นั้นรวมถึง ผู้คน ทักษะ และทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้มีการบำรุงรักษามาจนถึงปัจจุบัน

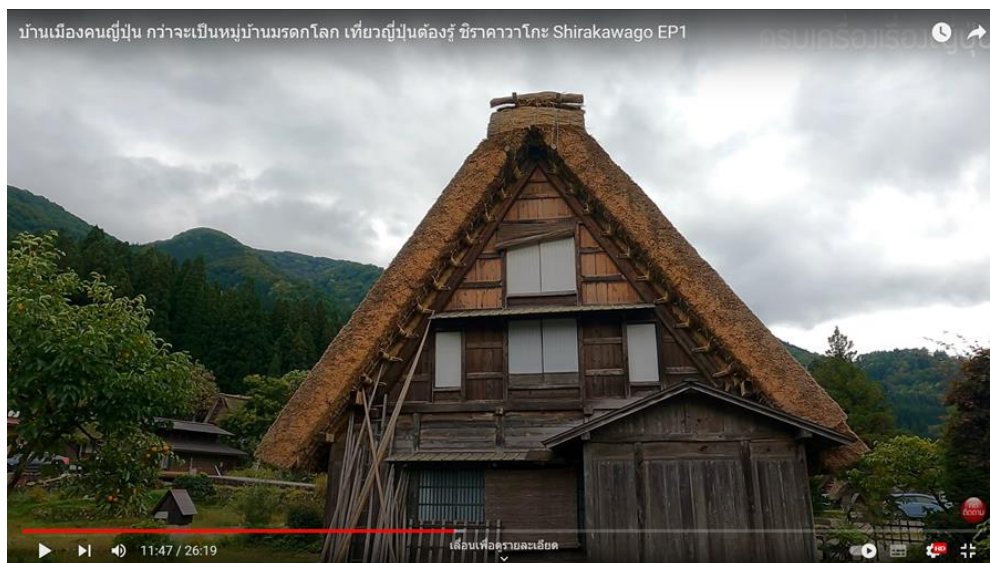
ภาพที่ 3.1 หมู่บ้านชิราคาวาโกะ

บ้านหนึ่งหลังจะใช้ช่างทำหลังคา 1 คน ใช้เวลา 1 เดือน หลังคากัสโซจะมีความลาดชัน 45 องศา เป็นแบบเก่า สำหรับไว้ให้ต่อเติมชั้นที่ 4 ชั้นที่ 5 และ 6 องศา เป็นแบบใหม่ที่จะช่วยให้ช่างที่หิมะปกคลุม ไหลลงมายากกว่า โครงสร้างของบ้านจะใช้ไม้เกาลัดในการก่อสร้าง โดยช่างที่มีฝีมือ การหันทิศทางของบ้าน หลังคาจะตั้งในทิศทางลมผ่านที่จะช่วยให้ระบายลมได้สะดวก เป็นข้อดีในการตากผ้า บางหลังจะหันขวางลม จึงทำให้มีการซ่อมแซมอยู่ประจำ ซึ่งคนญี่ปุ่นจะมีบันไดไว้ที่หลังคาสำหรับซ่อมแซม

ภาพที่ 3.2 บ้านฟั้นถิ่น

ภาพที่ 3.3 หลังคากัสโซ

ภาพที่ 3.4 ความแตกต่างของหลังคาที่มีการซ่อมแซม

สะพานแขวนข้ามผ่านแม่น้ำโชกาวะจากที่จอดรถไปยังหมู่บ้านชิราคาวาโกะ สะพานทำด้วยคอนกรีตและราวกันซึ่งสลึงก่อนข้ามสะพานจะมีป้ายขอความร่วมมือห้ามสูบบุหรี่ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านโบราณสร้างจากไม้ ติดไฟง่าย

ภาพที่ 3.5 สะพานข้ามแม่น้ำโชกาวะ

ภาพที่ 3.6 สะพานข้ามแม่น้ำโชกาวะ

ภาพที่ 3.7 ทางเข้าสะพานข้ามแม่น้ำโชกาวะ

ภาพที่ 3.8 บ้านวาดะ บ้านผู้นำหมู่บ้าน เป็นบ้านโบราณที่เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม

ภาพที่ 3.9 ป้ายบอกเวลา และราคาเข้าชม

ภาพที่ 3.10 ตู้ไปรษณีย์

ภาพที่ 3.11 ป้ายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำกระดาษงานทำมือ

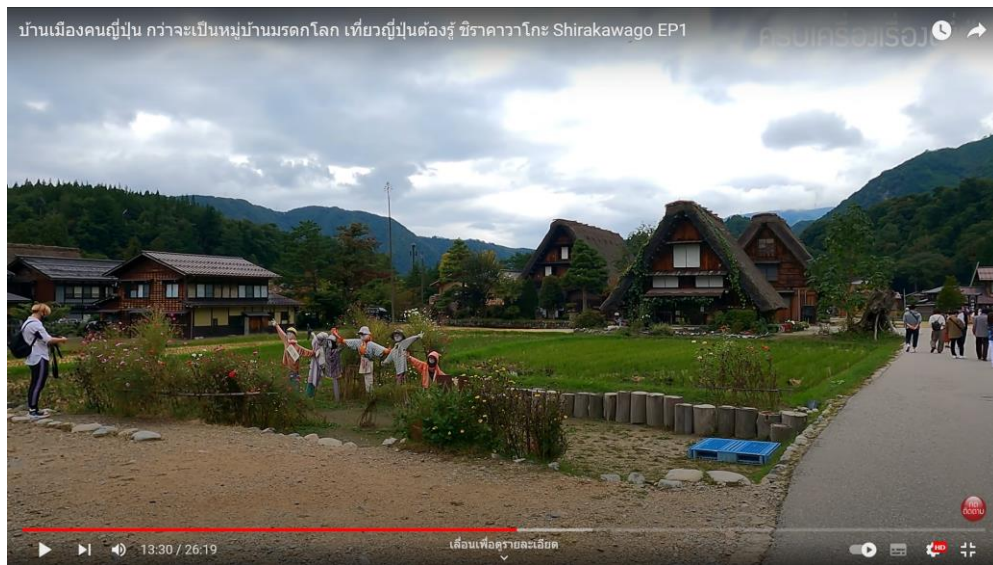

ภาพที่ 3.12 โครงสร้างหลังคา (ภายใน)

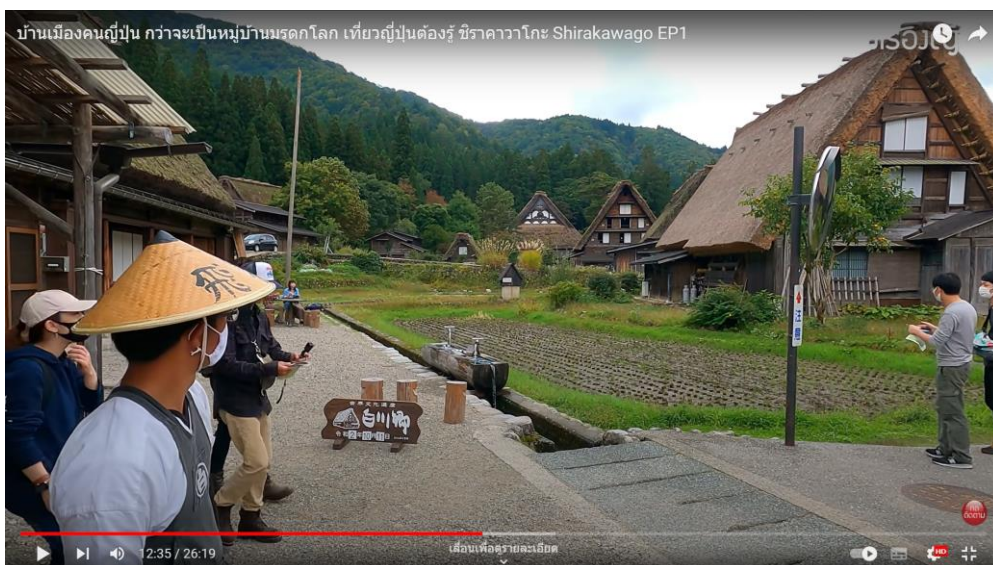

ภาพที่ 3.13 จุด view point (จุดชมวิว ที่ให้บรรยากาศ Autumn ฤดูใบไม้ร่วง)

ภาพที่ 3.14 จุด view point (จุดชมวิว) ถ่ายภาพกับหุ่นไล่กา และกัสโซที่อยู่ด้านหลัง

ภาพที่ 3.15 จุดถ่ายภาพโปสเตอร์

ระซังโบราณ ที่มีหลังคาแบบอิริโมะยะ ที่เป็นสมบัติทางด้านวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดกิฟุ

ภาพที่ 3.16 จุด view point ระซังโบราณ

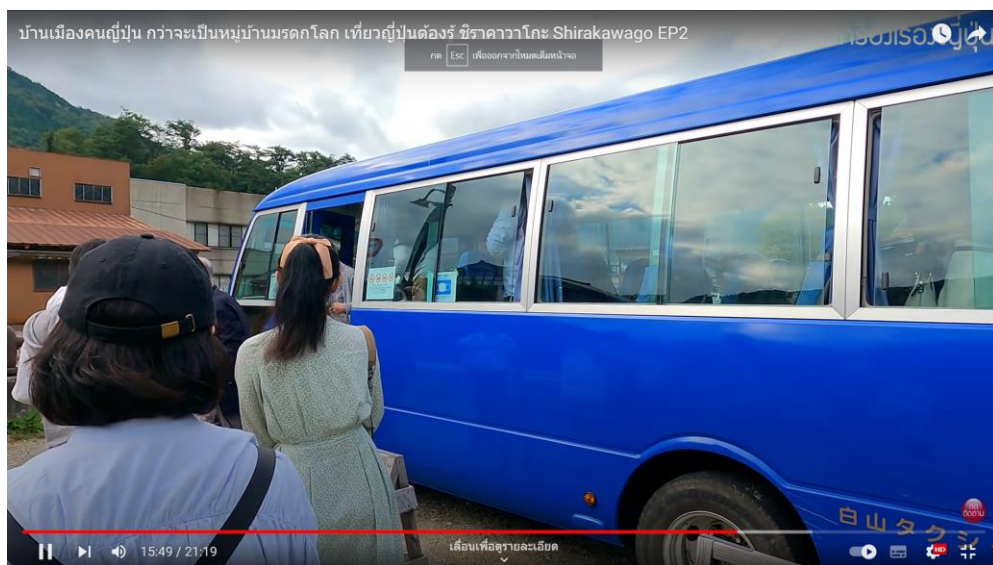
ภาพที่ 3.17 ฝาท่อ เป็นอีกหนึ่งจุด view point สำหรับผู้ที่มีความชอบตามล่าฝาท่อ

จุด Best view เป็นจุดชมวิวด้านบนหมู่บ้าน ที่ขึ้นมาถ่ายภาพคู่กับหมู่บ้าน โดยจะมีสตาฟถ่ายภาพให้ สามารถเดินเท้าขึ้นมาได้ ใช้เวลา 20 นาที หรือจะขึ้นรถบัสที่มีบริการจากด้านล่างโดยจะสิ่งทุกๆ 20 นาที เหมาะสำหรับ ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก หรือรถเข็นเด็ก ราคาจะอยู่ที่คนละ 200 เยน

ภาพที่ 3.18 Best view จุดถ่ายภาพภาพรวมหมู่บ้าน

ภาพที่ 3.19 รถบัสบริการขึ้นไปยังจุดถ่ายภาพ

ภาพที่ 3.20 ภายในรถบัส

Fire Monitors หัวจ่ายน้ำดับเพลิง สำหรับรักษาความปลอดภัย หรือใน 1 ปีจะฉีดให้หลังคา กัสโซะ ช่วงเดือนตุลาคมในวันที่ 25-26 Fire Monitors จะติดตั้งไว้ทั่วหมู่บ้าน เพื่อความสะดวก

ภาพที่ 3.21 Fire Monitors

ภาพที่ 3.22 จุดบริการรถลาก สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการนั่งรถชมรอบ ๆ หมู่บ้าน

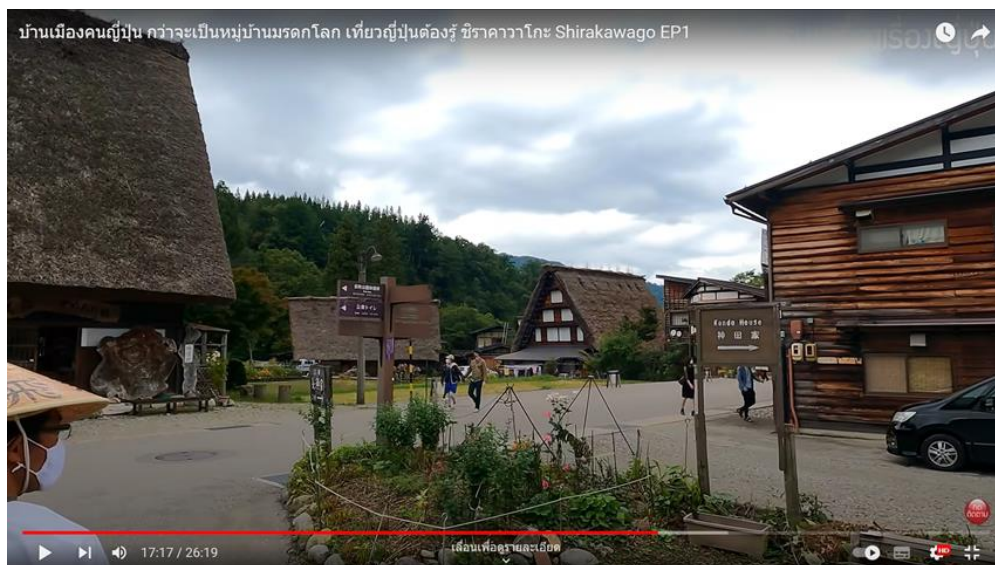
ภาพที่ 3.23 บ้านที่ไม่มีผู้พักอาศัยแล้ว ทางผู้ดูแลของชิราคาวาโกะ ได้จัดเป็นที่นั่งพัก

ป้าย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ

การใช้ตัวหนังสือสีขาว ตัดกับพื้นสีดำและสีน้ำตาลที่เข้ากับสีของบ้านทั้งหมดบ้านการตกแต่ง
ท่อระบายน้ำ จะใช้คอนกรีตลายเส้นสีอ่อนๆ และตะแกรงเหล็กสีเข้ม วางในแนวเดียวกันให้ดู
กลมกลืน

ภาพที่ 3.24 ป้ายสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.25 ป้ายบอกทาง

ภาพที่ 3.26 ป้ายร้านค้า

ภาพที่ 3.27 ป้ายสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.28 ป้ายหน้าร้าน

ภาพที่ 3.29 ป้ายสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.30 ร่องระบายน้ำ

ภาพที่ 3.31 ร่องน้ำธรรมชาติไหลทาง

ภาพที่ 3.32 แซ่เครื่องตี๋มด้วยน้ำธรรมชาติ

ภาพที่ 3.33 ภายในร้านอาหาร

ภาพที่ 3.34 ก๊อกน้ำให้บริการ

หญ้าแพมพัส หรือต้นสึสึกิ ในหมู่บ้านชิราคาวาโกะ จะปลูกได้ 20-30 % นั้นไม่เพียงพอต่อการใช้ซ่อมแซม จึงนำเข้าจากชิซูโอกะ โกเท็มบะ และได้รับรางวัลปลูกต้นสึสึกิไว้

ภาพที่ 3.35 หญ้าแพมพัส

โรงเก็บหญ้าแพมพัส หรือต้นสึสึกิ จะขึ้นในช่วงฤดูใบไม้ร่วง และเก็บผลผลิตในช่วงฤดูหนาว เพื่อนำมาซ่อมแซมหลังคา

ภาพที่ 3.36 โรงเก็บหญ้าแพมพัส

กรณีศึกษาที่ 5

หมู่บ้านกีธูร์น (Giethoorn) หมู่บ้านไร้ถนนแห่งเนเธอร์แลนด์

ที่มาช่อง Youtube : Go Went Go

หมู่บ้านไร้ถนน ที่สวยและน่าอยู่มากใน Giethoorn Netherlands | VLOG

(ลิงค์) https://www.youtube.com/watch?v=xHP_q7yg1ZM

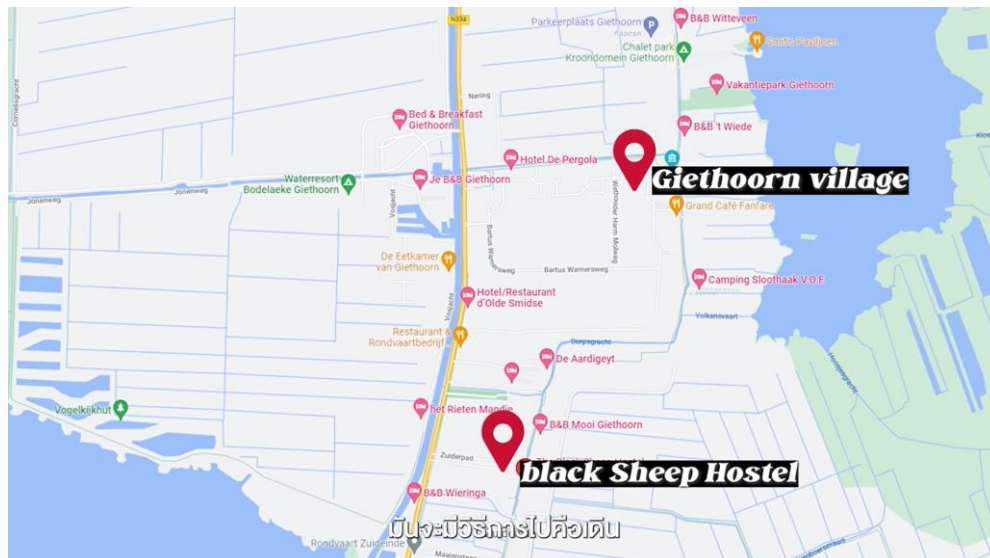
เพื่อศึกษา

1.สภาพหมู่บ้าน

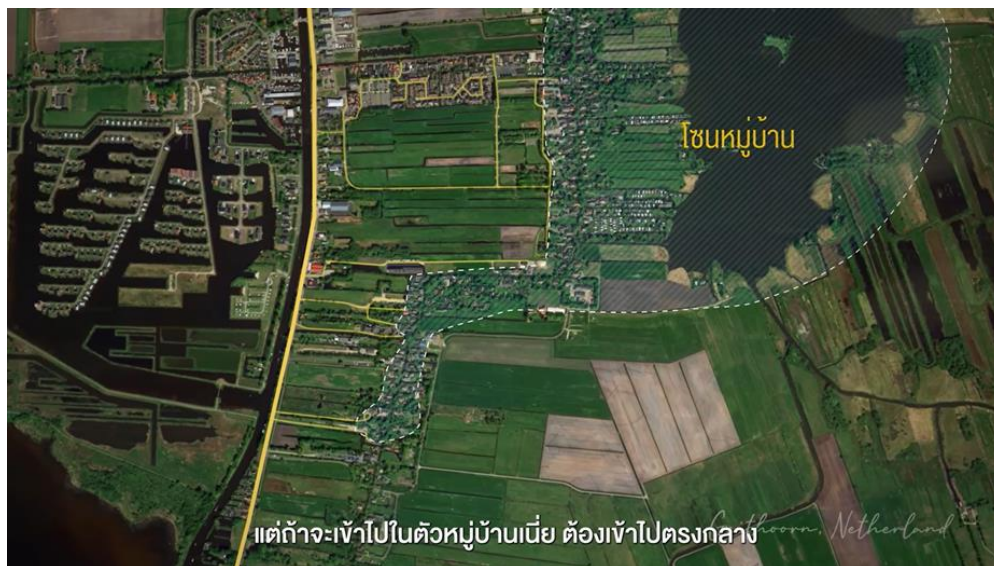
2.รูปแบบป้าย การจัดวางและการตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยว

หมู่บ้านกีธูร์น (Giethoorn) มาจากคำว่า Goat Horn ซึ่งหมายถึง เขาแพะ แต่มีที่มาจากชาวไร้เดิมที่มาตั้งถิ่นฐาน แล้วพบเจอเขาสัตว์แถวนั้น เขาคิดว่าเป็นเขาแพะที่เสียชีวิตจากน้ำท่วม ในช่วงปี 1170 แต่ประวัติศาสตร์จริงๆ เริ่มต้นประมาณ 800 ปีที่แล้ว จากที่ชาวบ้านได้ขุดดินพรุ โดยไม่ใช่เครื่องมือ นำดินมาทำเป็นเชื้อเพลิง และมีการขนส่งทางคลอง ปัจจุบันเมืองกีธูร์น ตั้งอยู่ที่เมือง Overijssel (โอโฟโรเซิล) เป็นหมู่บ้านที่เงียบสงบ มีความ Slow Life ส่วนเอกลักษณ์ของความโดดเด่นของหมู่บ้านแห่งนี้คือ ไม่มีถนน เพราะใช้คลองในการสัญจรแทนถนนใช้เรือแทนรถ และปั่นจักรยานบนทางเท้าที่เรียกว่า Binnenpad ทำให้บรรยากาศดี เนื่องจากไม่มีมลพิษจากควันรถ บ้าน

ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านแบบดั้งเดิมของคนท้องถิ่นที่สร้างตั้งแต่ศตวรรษที่ 18-19 ให้ความรู้สึกเป็น Farmhouse มีสะพานไม้ข้ามคลองถึง 176 สะพาน

ภาพที่ 3.1 ภาพถ่ายทางอากาศระบุดานที่

ภาพที่ 3.2 ภาพถ่ายทางอากาศระบุดพื้นที่หมู่บ้าน

ภาพที่ 3.3 ภาพสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน

ภาพที่ 3.4 ภาพถ่ายมุมสูง

ภาพที่ 3.5 ภาพถ่ายมุมสูง

ภาพที่ 3.6 ภาพบ้านดั้งเดิม

ที่พักมีห้องให้เลือกหลายแบบ มีครัวกลาง และห้องน้ำแยกสำหรับห้องพักโดยมีหมายเลขบอกไว้ที่ประตู ให้สะดวกต่อการใช้บริการ มีแผนที่ของหมู่บ้านสำหรับให้นักท่องเที่ยวที่จะออกไปชมได้รู้ตำแหน่ง เส้นทางต่างๆ

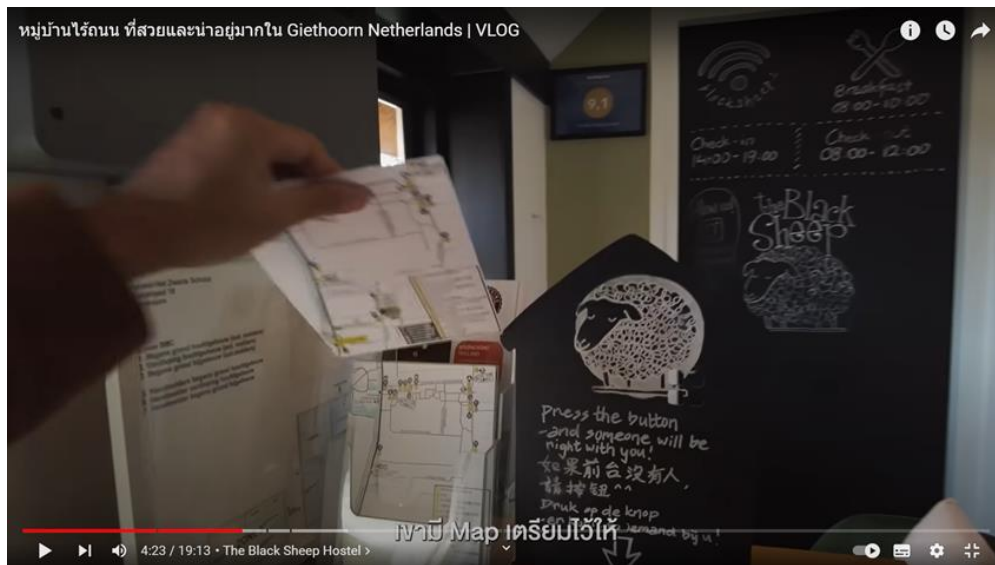

ภาพที่ 3.7 โรงแรม The Black sheep

ภาพที่ 3.8 ภาพภายในห้องพัก

ภาพที่ 3.9 จุดบริการแผนที่ท่องเที่ยวชุมชน

ภาพที่ 3.10 แผนที่ท่องเที่ยวชุมชน

สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว การเที่ยวชมหมู่บ้านจะมีเรือให้เช่าหลายแบบหลายราคา โดยตัวเรือจะมีการบุขอบเพื่อป้องกันการกระแทกต่างๆ นักท่องเที่ยวจึงสามารถขับเรือท่องเที่ยวด้วยตนเองได้ นอกจากแผนที่แล้วตามซอยต่างๆ จะมีป้ายบอกทาง และบอกหมายเลขของซอยไว้ ทำให้ไม่หลงทาง รวมถึงการออกแบบหน้าร้านอาหารที่เห็นชัดเจน เข้าใจได้ง่าย

ทุกคน จริง ๆ เรือมันมีหลายราคาเน-คริบ

ภาพที่ 3.11 เรือเช่าสำหรับนักท่องเที่ยว

เพื่อออกแบบมาให้กระแทกทุกอย่าง

ภาพที่ 3.12 เรือที่มีการบุยางกันชนสำหรับเรือเช่า

ภาพที่ 3.13 สะพานข้ามคลองและป้ายบอกทาง

ภาพที่ 3.14 ป้ายบอกทาง

ภาพที่ 3.15 ป้ายบอกหมายเลขซอย และกระจกส่องทางแยก

ภาพที่ 3.16 ป้ายบอกสถานที่

ภาพที่ 3.17 สัญลักษณ์ร้านไอศกรีมและอาหาร

พิพิธภัณฑ์กิธูร์น เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีทั้งประวัติศาสตร์ตามยุคสมัย เรื่องเล่า วิถีชีวิต วัฒนธรรม อาหาร ข้าวของเครื่องใช้ มีเครื่อง Audio Guide หลายภาษาที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โดยคนที่ดูแลฝ่ายในพิพิธภัณฑ์จะเป็นคนในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ ที่แต่งกายในแบบดั้งเดิม ถือเป็นการทำให้ผู้สูงอายุเองได้มีกิจกรรม ได้พบเพื่อน ไม่เหงา เป็นผู้ดูแลหลักของพิพิธภัณฑ์หมู่บ้าน

ภาพที่ 3.18 พิพิธภัณฑ์กิธูร์น

ภาพที่ 3.19 Audio Guide

ภาพที่ 3.20 จุดแสดงเครื่องแต่งกายของคนในท้องถิ่น

ภาพที่ 3.21 Video แสดงวิถีชีวิตสมัยก่อน

ภาพที่ 3.22 ช่วงเวลาในแต่ละยุคสมัย

ภาพที่ 3.23 ช่วงเวลาในแต่ละยุคสมัย

ภาพที่ 3.24 โรงเรือ

ภาพที่ 3.25 อาหารทานเล่นสำหรับนักท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑ์กูร์น

ภาพที่ 3.26 จุดแสดงของใช้

บทที่ 4 แนวทางการออกแบบโครงการ

4.1 บริบทชุมชนในปัจจุบัน

ลับแลพนมรุ้ง (นามปากกา) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

: โรงเรียนบ้านตะลุงเก่ารวบรวมข้อมูลของชุมชนที่สามารถสืบค้นได้ นอกนั้นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนกำลังหายไปหมดคะ

ส่วนในวัดก็จะมีหลวงพ่โตพระพุทธรูปสมัยเริ่มสร้างบ้านสร้างเมืองตะลุงเก่า ปัจจุบันได้มีการบูรณะใหม่ ไม่แน่ใจว่าประดิษฐานจริงไว้ที่โบสถ์หรือที่กุฏิท่านเจ้าอาวาส

: ภายในวัดก็ยังมีเครื่องประดับพระพุทธรูปที่มีการขุดพบเมื่อปี 2535 สันนิษฐานว่าเป็น พระศอกคนสมัยโบราณพร้อมกับเครื่องถ้วยชามสังคโลกโบราณ

: ศาลาหลวงสร้างขึ้นใหม่แทนศาลเก่า

: ศาลาตงไธย (ข้าง) ปัจจุบันอยู่ภายในวัดไทรโยง

: ประเพณีของชุมชนจะมีทำบุญหมู่บ้าน งานสงกรานต์ งานลอยกระทง วันเข้าพรรษา

วันออกพรรษา เทศน์มหาชาติ ฯลฯ

: วัฒนธรรมชุมชนแห่งนี้ เป็นชุมชนดั้งเดิมมีอายุ 100 กว่าปี วัฒนธรรมและภาษาแท้

เป็นประกอบด้วย ภาษาเขมรร้อยละ 80 ภาษาไทยร้อยละ 10 ภาษาลาวร้อยละ 10 เอกลักษณ์ประจำ

ท้องถิ่น คือการละเล่นของวิถีชีวิตคนชุมชนแห่งนี้ เช่น การรำอันเร รำกะโน้บตึงตั้งแต่

ปัจจุบัน

ไม่มีให้ ชมแล้ว

: ความเชื่อของคนในท้องถิ่นก็ยังเป็นความเชื่อเกี่ยวข้องกับเรื่องผีसानางไม้ การไหว้บูชา

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนเป็นส่วนใหญ่

: การทำนา จะปลูกข้าวปลายเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือน

ธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์เมื่อว่างจากการทำนาชาวบ้านจะทำงานจักรสาน แต่เป็นส่วนน้อย

กิจกรรม/ฤดูกาล	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ทำนา												
เกี่ยวข้าว												
จักรสาน												
ดอกบัวแดงบาน												
บวชนาค												
ภาคฤดูร้อน												
ทำบุญหมู่บ้าน												
ประเพณีลอยกระทง												

ภาพที่ 4.1 ปฏิทินฤดูกาล

นายวรารัฐ เกียนประโคน ให้สัมภาษณ์

: พื้นที่ของบ้านตะลุงเก่านี้ ในส่วนที่อยู่ในคูเมืองเป็นพื้นที่ของชาวบ้าน ส่วนบริเวณพื้นที่คูเมือง พื้นที่โรงเรียน และวัด ได้ทำการประกาศเป็นพื้นที่ดูแลของกรมศิลปกร ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถทำการก่อสร้างต่างๆในพื้นที่นั้นได้ ต้องมีการดำเนินการขออนุญาตตามขั้นตอนของกรมศิลปกร

: สำหรับศูนย์การเรียนรู้บางแหล่งได้หยุดการทำงาน เนื่องจากโรคระบาดที่ส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจ

: ศาลาประชาคมเป็นสถานที่หลักในการรองรับนักท่องเที่ยว และเป็นจุดอำนวยความสะดวกในการจอดรถ

: การจัดวางป้ายข้อมูลต่างๆ ของชุมชน มีความต้องการให้จัดที่ศาลาประชาคม โดยกลุ่มผู้ดูแล และให้บริการนักท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ อปพร. (อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน) และ ชม. (ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน)

: จุดเริ่มต้นของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการแนะนำให้เริ่มที่บึงแดง เพราะดวกบัวจะบานในช่วงเช้า ถึง 10 โมงเช้า และให้ได้สัมผัสบรรยากาศริมน้ำ ก่อนจะเดินทางไปเที่ยวส่วนพื้นที่หลังหมู่บ้านที่เหมือนการเปลี่ยนจากสมัยทราวดีไปสู่ยุคขอม บาราย และเข้าวัดเพื่อกราบไหว้สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงได้เข้าชมวัดฤๅษณ์วัดและศึกษาข้อมูลความเป็นมาต่างๆ ของวัดไทรโย่งแห่งนี้

: หากเป็นไปได้ต้องการให้มีการออกแบบในส่วนของราวสะพานให้มีความสอดคล้องกับบึงบัวแดง

นายป๊อบ ทวันเวช ผู้พักอาศัยเรือนพื้นถิ่นคนปัจจุบัน บ้านเลขที่ 19 หมู่ 9
ช่างไม้ที่สร้างอาคาร คือ นายมุด สิทธิสังข์ ให้สัมภาษณ์ว่า

: สำหรับการเข้าชมเรือนพื้นถิ่น ไม่สะดวกในการให้เข้าชมภายในอาคาร สามารถเข้าได้ในส่วน
ของภายนอกอาคารและให้จัดวางป้ายประวัติเรือนให้นักท่องเที่ยวได้อ่านทำความเข้าใจ

: ในส่วนของห้องน้ำบริการนักท่องเที่ยว ค่อนข้างไม่สะดวก และไม่มีพื้นที่สำหรับสร้างใหม่
แต่พื้นที่ที่นั้งพักผ่อนจัดให้นั่งพักได้ตามร่มไม้ได้

- นางลำตวน ยืนประโคน เจ้าของร้านอาหาร ให้สัมภาษณ์ว่า
- : ร้านเปิดให้บริการตั้งแต่เช้า และปิด 2 ทุ่ม หรือปิดร้านหากวัตถุดิบอาหารหมด
  - : ที่ร้านมีห้องน้ำให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว หรือลูกค้าที่ต้องการใช้
  - : ส่วนเรื่องของป้ายหน้าร้านที่เคยมี ต้องชำระค่าภาษี ทางร้านจึงเลิกใช้ป้าย

ภาพถ่ายสถานที่ต่างๆ ในชุมชน (ถ่ายเมื่อเดือนกุมภาพันธ์2563)

ภาพที่ 4.2 แผนที่บ้านตะลุงเก่า (ที่มา:google map)

ภาพที่ 4.3 ซุ้มประตูทางเข้าหมู่บ้าน

ภาพที่ 4.4 ป้ายบอกทาง

ภาพที่ 4.5 ซุ้มยินดีต้อนรับ

ภาพที่ 4.6 ป้ายเปิดงานนวัตกรรม

ภาพที่ 4.7 จุดถ่ายภาพ 1

ภาพที่ 4.8 จุดถ่ายภาพ 2

ภาพที่ 4.9 สะพานไม้ไผ่

ภาพที่ 4.10 สะพานหลวง

ภาพที่ 4.11 สระบัวแดง

ภาพที่ 4.12 ศูนย์เรียนรู้กลุ่มทอผ้าไหม

ภาพที่ 4.13 ศูนย์เรียนรู้กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย

ภาพที่ 4.14 ศูนย์เรียนรู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่

ภาพที่ 4.15 ศูนย์เรียนรู้การทำขนมไทยโบราณ

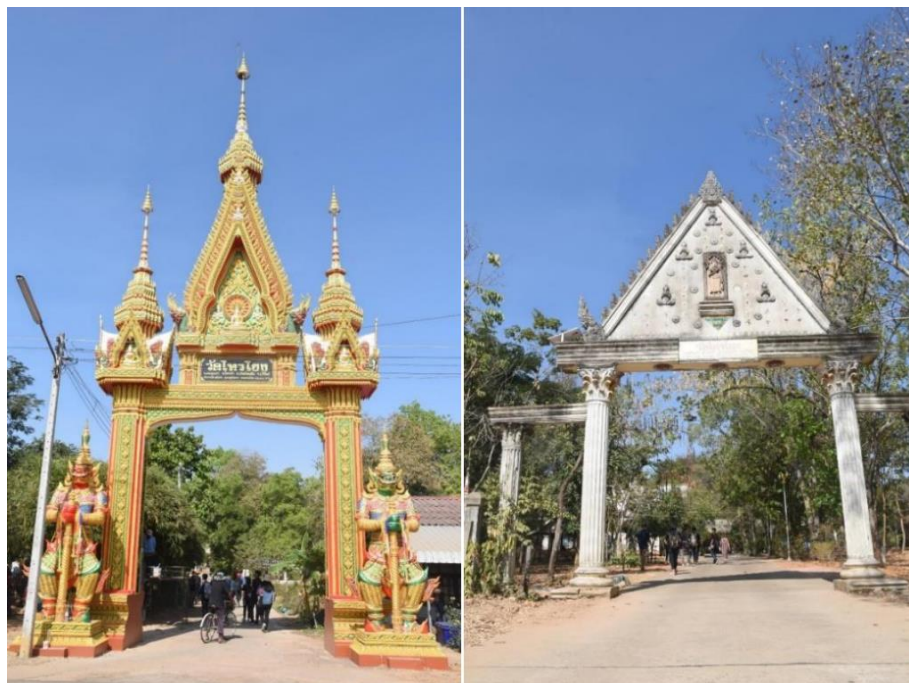

ภาพที่ 4.16 ศูนย์เรียนรู้ทอเสื่อกก

ภาพที่ 4.17 ต้นกก

ภาพที่ 4.18 วัดไทรโยง

ภาพที่ 4.19 ศาลพระพรหม

ภาพที่ 4.20 ศูนย์การเรียนรู้วัดตุโบราณ(วัดศาลตาตังไรอย (ตาช้าง)

ภาพที่ 4.21 ศาลปทุมแสง

ภาพที่ 4.22 ศาลตากุ้ง

ภาพที่ 4.23 เครื่องสังคโลกโบราณ

ภาพที่ 4.24 โฮมสเตย์1

ภาพที่ 4.25 โฮมสเตย์ 2

ภาพที่ 4.26 ยั้งข้าว

ภาพที่ 4.27 รากบัวเชื่อม

ภาพที่ 4.28 วิธีชีวิตชาวบ้านที่ออกขุดปุ๋ย

ภาพที่ 4.29 แปรรูปถ่านจากฟืนไม้

ภาพที่ 4.30 กลุ่มเยาวชนตะลุงเก่าหมู่ 3 และ 9

ภาพที่ 4.32 ศาลาประชาคมหมู่ 3

ภาพที่ 4.33 โรงเรียนวัดตะลุงเก่า

ภาพที่ 4.34 ภาพตาขาวและพี่น้อง

ภาพที่ 4.35 คุณครู

ภาพที่ 4.36 ธนบัตรและเงินเหรียญสมัยโบราณ

ภาพที่ 4.37 การเพาะเลี้ยงด้วงมะพร้าว

ภาพที่ 4.38 สวนภูมัย

ภาพที่ 4.39 บล็อกดิน

ภาพที่ 4.40 ปุ๋ยหมัก

ภาพที่ 4.41 เรือนพื้นดิน

ภาพที่ 4.42 การแสดงซุน

ภาพที่ 4.43 อาหารพื้นถิ่น

สรุป

เนื่องจากบ้านตะลุงเก่ามีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และเป็นหมู่บ้านนวัตวิถีที่ชุมชนแห่งนี้ยังมีเอกลักษณ์โบราณหลงเหลืออยู่ เช่น เรือนพื้นดินของลูกหลานตาขาว ทุ่งดอกบัวแดงในคูน้ำที่ ชุมชน ตันมะขามยักษ์ วิถีชีวิตการทอผ้าไหม ทอเสื่อ งานจักสาน ที่ทำหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยว เมื่อ เวลาผ่านไปหลายยุคหลายสมัยทำให้การเปลี่ยนแปลงต่างๆมีอิทธิพลต่อชุมชน วิถีชีวิตเดิมที่สืบทอด ลดลง ชาวบ้านออกไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้ในชุมชนมีเพียงคนวัยชราและเด็กอาศัยอยู่ การละเล่น ประเพณีบางอย่างเริ่มไม่มีให้ชมแล้ว นอกจากนี้สภาพชุมชนบางพื้นที่มีความเสื่อมโทรม เนื่องจาก ระยะเวลา และสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนน้อย

ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวจะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยวในชุมชน ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและสามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างง่ายเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบไม่ซับซ้อน ออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวบ้านตะลุงเก่า

4.2 แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวในชุมชน ที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงเส้นทางในการ เดิน ชมตามจุดต่าง ๆ และได้ความรู้ที่เกี่ยวกับสถานที่ วิถีชีวิตชนเช่นประเพณี ฝั่งแสดงทิศทางของ ชุมชน ทางเดิน ป้ายบอกทาง ป้ายแสดงข้อมูลตามสถานที่สำคัญ

แบบร่างที่ 1

4.2.1 ฝั่งบริเวณและทรัพยากรเดิมในพื้นที่โครงการ

ภาพที่ 4.1 ฝั่งบริเวณและทรัพยากรเดิมในพื้นที่โครงการ

ทรัพยากรชุมชน

1. ที่พัก

-โฮมสเตย์

2. ศูนย์การเรียนรู้

- ศูนย์การเรียนรู้เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่
- ศูนย์การเรียนรู้สวนเกษตรอินทรีย์
- ศูนย์การเรียนรู้เสื่อกก
- ศูนย์การเรียนรู้ผ้าไหม
- ศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปจากกล้วย
- ศูนย์การเรียนรู้ขนมไทย

3. สถานที่ที่น่าสนใจ

- เรือนปั้นถ่าน
- วัดไทรโยง ศาลตาช้าง
- ศาลพระพรหม และศาลอื่นๆ
- สระบัวแดง สะพานหลวง และสะพานไม้ไผ่

4. สิ่งอำนวยความสะดวก

- ถังขยะ

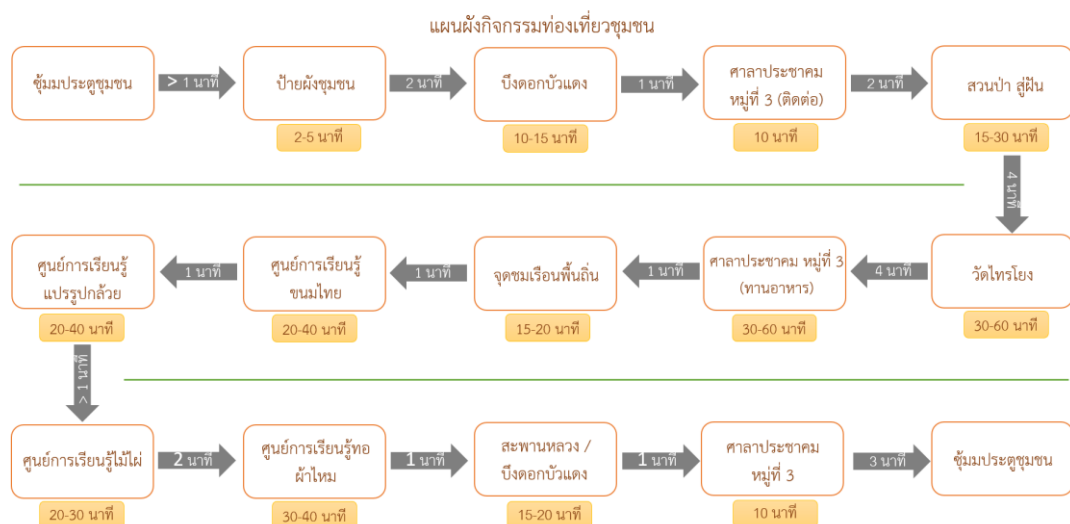
4.2.2 งานออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก

เวลาทำกิจกรรมแบ่งเป็น

เช้า 9:15 น.- 11:30 น. เป็นเวลา 2.15 ชม.

เที่ยง 11:30 น.-12:30 น. เป็นเวลา 1 ชม.

บ่าย 12:30 น.-16:00 น. เป็นเวลา 3.30 ชม.

ภาพที่ 4.2 แผนผังกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชน

องค์ประกอบในการออกแบบป้ายแผนผัง กราฟฟิกแสดงแผนผัง ตำแหน่ง และ สัญลักษณ์ ในชุมชน

ภาพที่ 4.3 กราฟฟิกแสดงแผนผัง ตำแหน่ง และ สัญลักษณ์ ในชุมชน

ภาพที่ 4.4 สถานที่ต่าง ๆ ในผังชุมชน

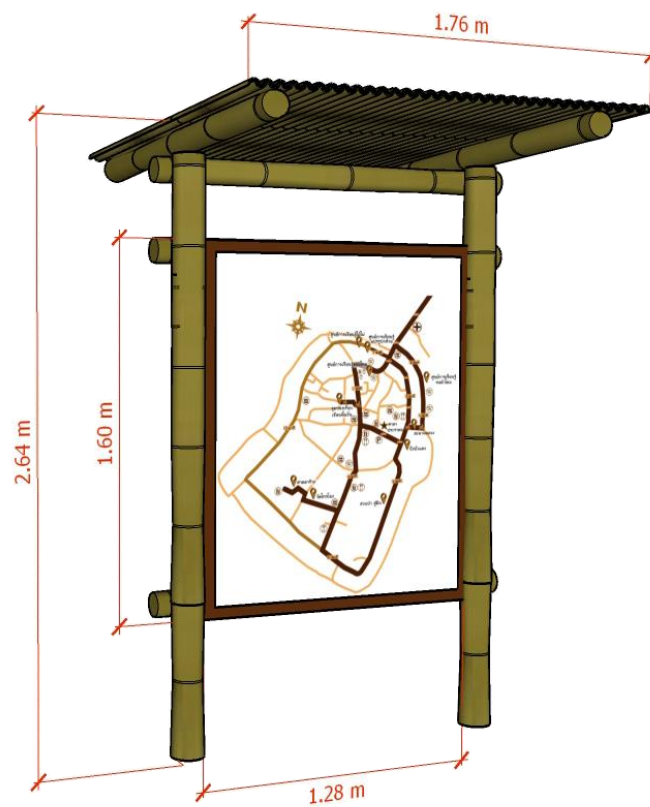
ภาพที่ 4.5 ผังชุมชน

ภาพที่ 4.6 จุดวางป้ายผังชุมชน

วัสดุ โครงทำจากไม้ไผ่แก่ หลังคาไม้ไผ่ ป้ายผังกรอบไม้ ขอบหนา 2”ป้ายไวนิล ขนาด 1.50 ซม. * 1.20 ซม. QR Code สำหรับแสกนดูข้อมูลต่างๆ ในป้าย

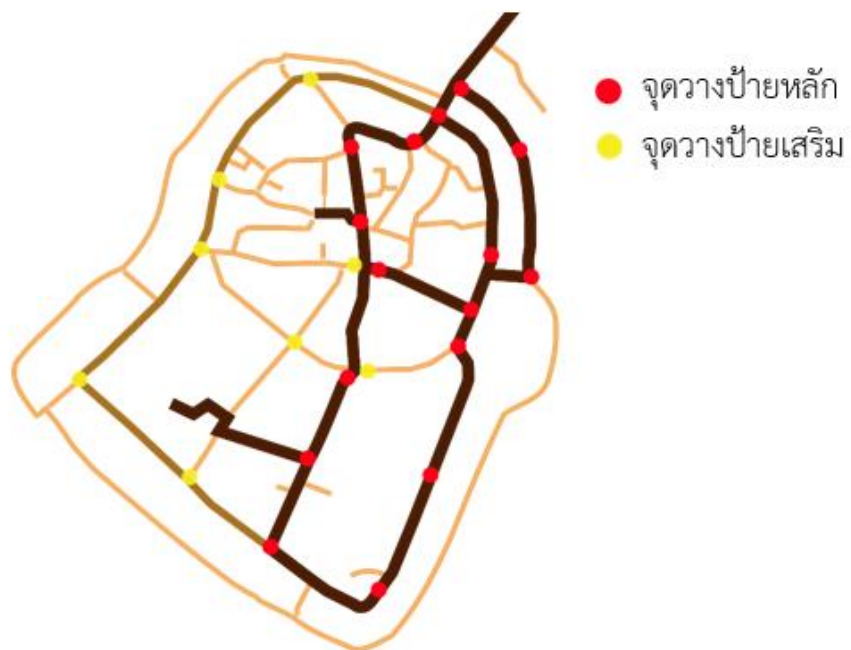

ภาพที่ 4.7 ป้ายผังชุมชน

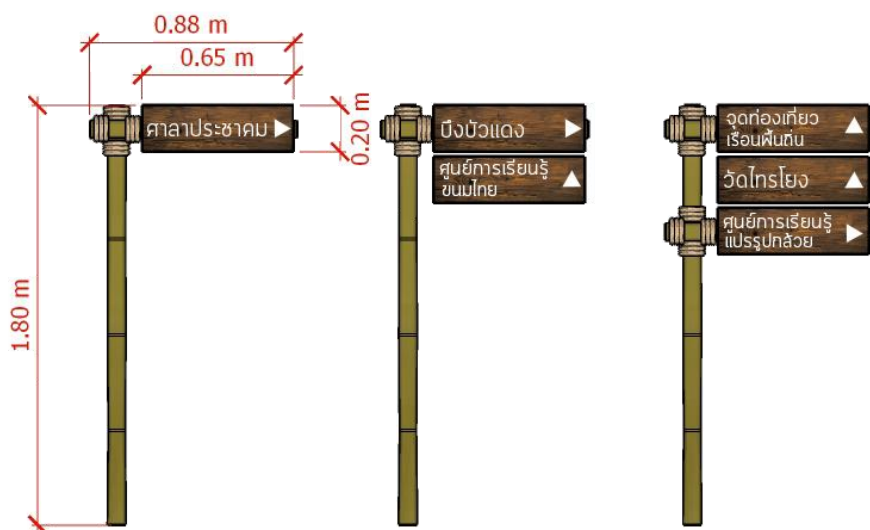
แนวคิดการออกแบบป้ายบอกทาง คือ การนำภูมิปัญญางานฝีมืองานไม้ไผ่และตำนานชุมชนเกี่ยวกับเสาผูกช้าง นำมาออกแบบป้ายบอกทาง ติดตั้งไหล่ทางบนทางระบายน้ำ ตาทางแยก และก่อนถึงจุดหมายตามป้าย ป้ายหลัก 16 จุด ป้ายเสริม 8 จุด

ภาพที่ 4.8 ถนนในชุมชน

ภาพที่ 4.9 จุดวางป้ายบอกทาง

ภาพที่ 4.10 ป้ายบอกทาง

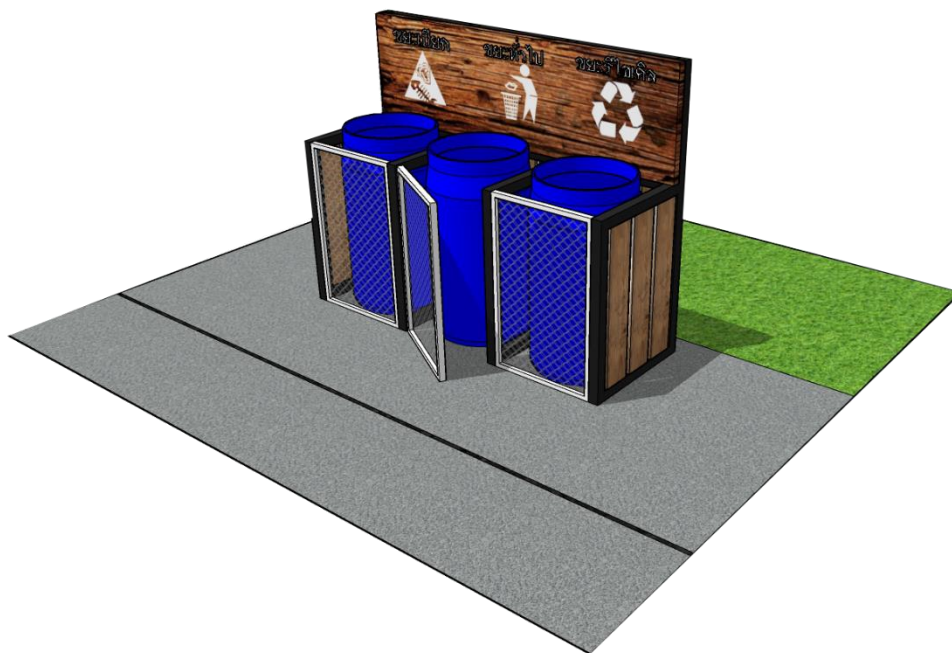
ภาพที่ 4.11 ป้ายบอกทาง

ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างตัวอักษรป้ายบอกทาง

ตัวอย่างตัวอักษรป้าย เป็นแบบไม่มีหัว สามารถเขียนด้วยมือได้ วัสดุ ไม้ไผ่ และไม่จริง ความสูงป้าย 1.50 ซม. ถึง 1.80 ซม. โดยคำนึงถึงจำนวนแผ่นป้ายที่แสดง แผ่นป้าย ขนาด 65 ซม.* 20 ซม.

ถังขยะสาธารณะ แยกประเภทขยะให้สะดวกต่อการกำจัดขยะ และทำโครงเหล็กป้องกันสุนัข

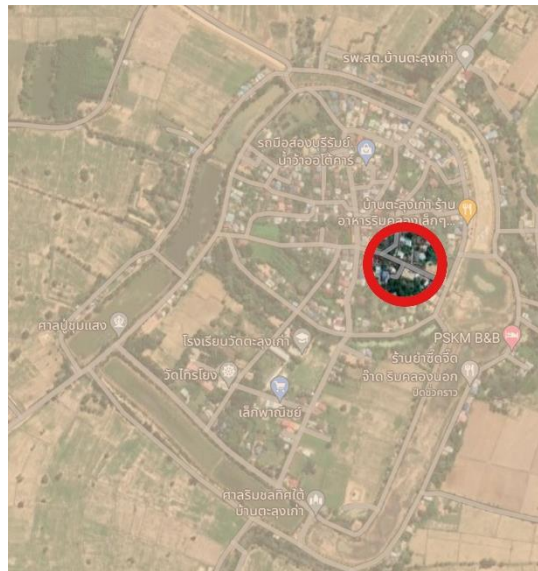
ภาพที่ 4.13 ด้านหน้าถังขยะสาธารณะ

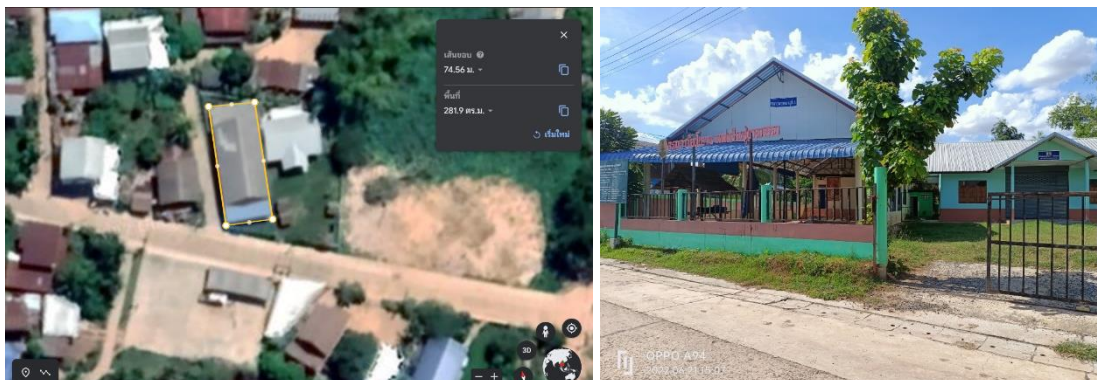
ภาพที่ 4.14 ด้านหน้าถังขยะสาธารณะ

ศาลาประชาคม หมู่ที่ 3

จุดต้อนรับนักท่องเที่ยวหลัก เป็นจุดรวมพล มีเจ้าหน้าที่ และผู้ให้ข้อมูลด้านประชาสัมพันธ์ ส่วนด้านในอาคารจะจัดพื้นที่แบ่งสัดส่วนสำหรับผู้เข้าชม ได้ศึกษาประวัติชุมชน และแผนผังชุมชนโดยนักท่องเที่ยวจะนำรถจอดที่ลานจอดรถที่อยู่ฝั่งตรงข้ามได้

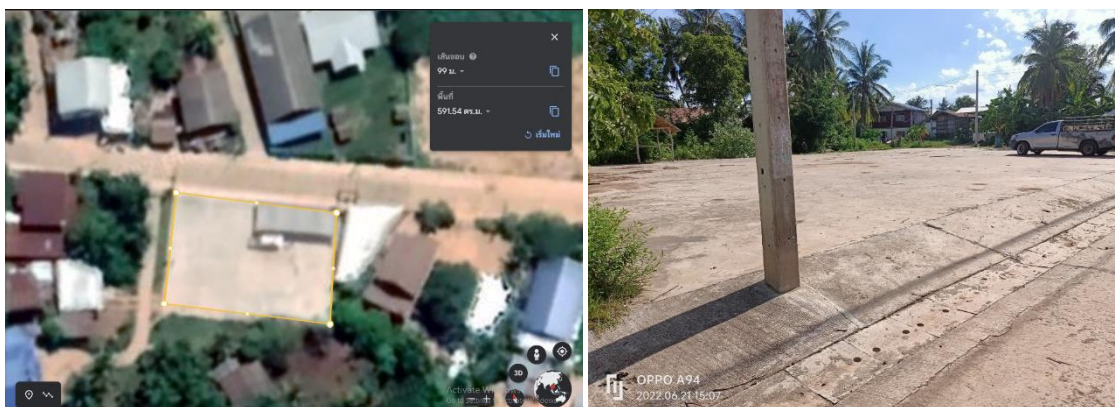

ภาพที่ 4.15 ตำแหน่งศาลาประชาคม

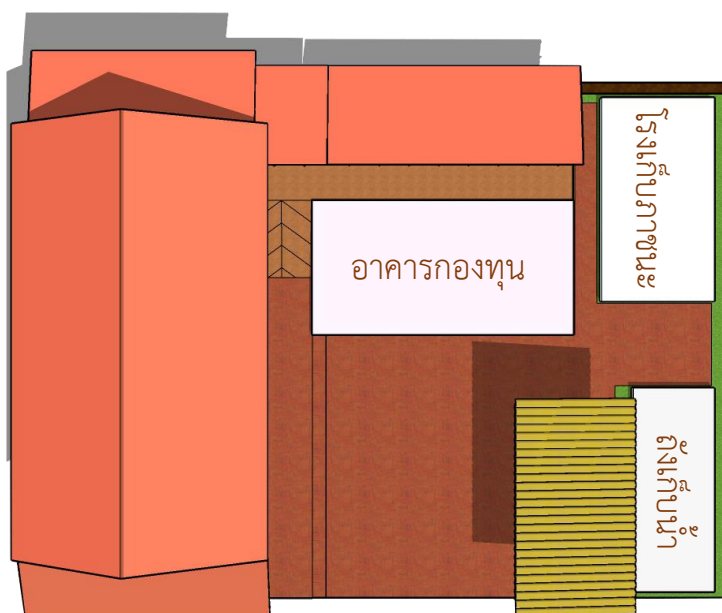

ภาพที่ 4.16 ศาลาประชาคม

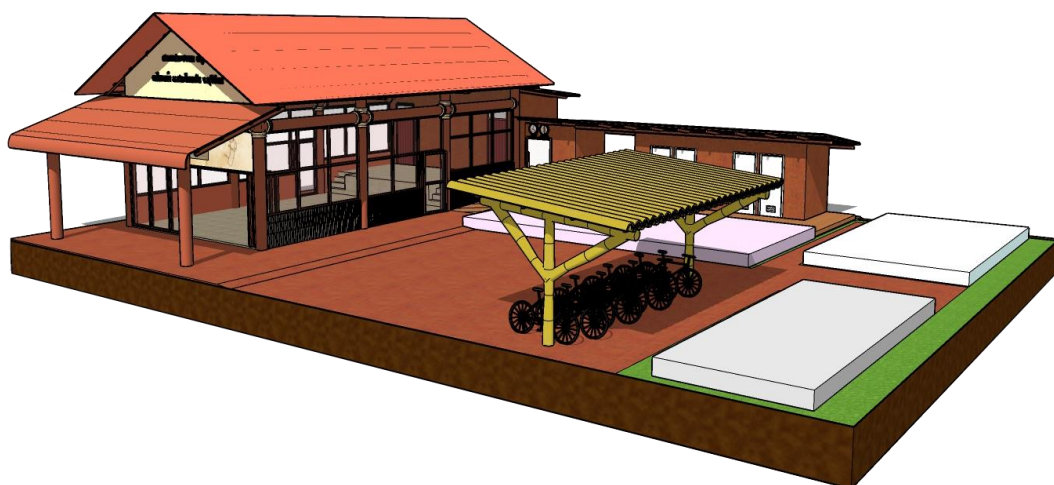

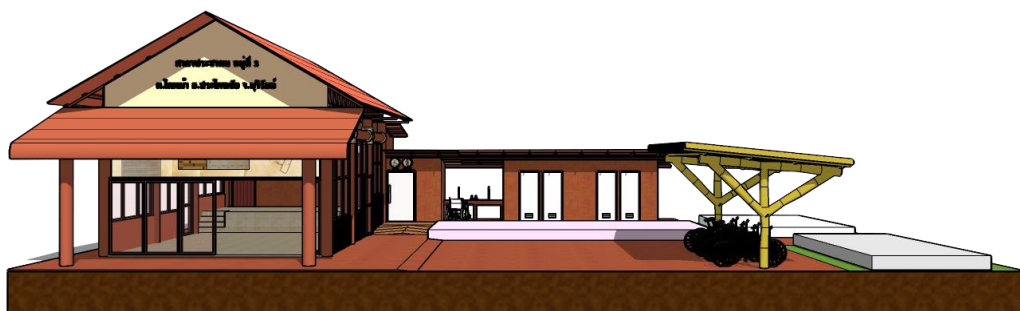
ภาพที่ 4.17 ลานจอดรถ

ภาพที่ 4.18 ภาพผังพื้นที่ศาลาประชาคม

ภาพที่ 4.19 ภาพรวมศาลาประชาคม

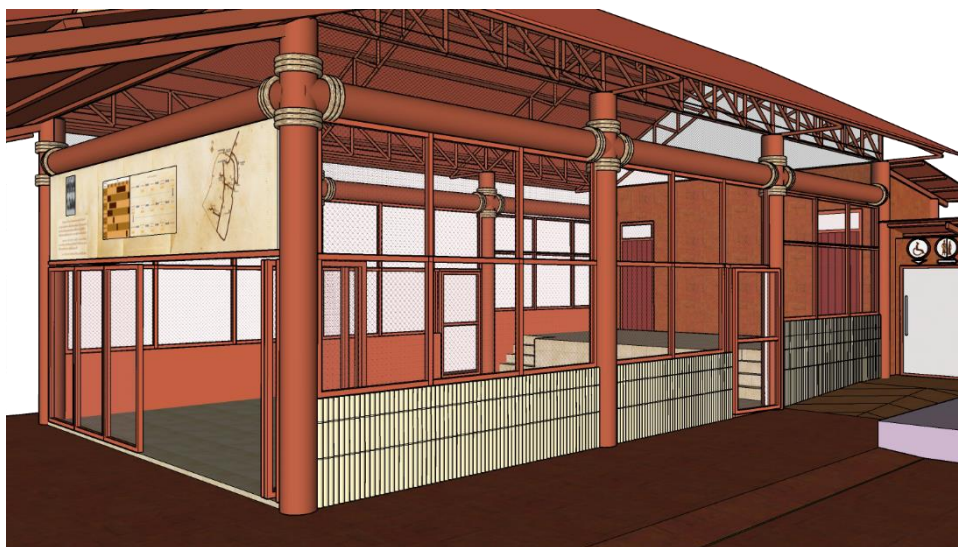
ภาพที่ 4.20 ภาพด้านหน้าศาลาประชาคม

ภาพที่ 4.21 ภาพด้านข้างศาลาประชาคม

ภาพที่ 4.22 ภาพทิวทัศน์ศาลาประชาคม

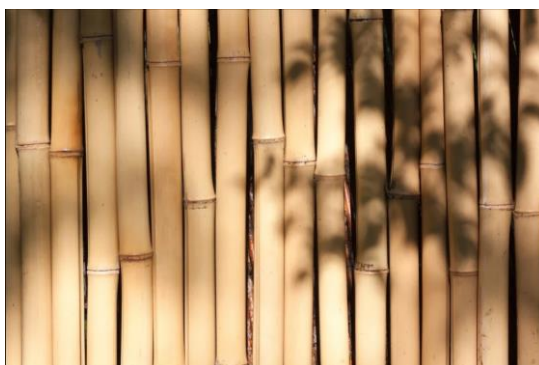
ภาพที่ 4.23 ตกแต่งผนังและต่อเติมต่าข่าย

- ติดต่าข่ายหกเหลี่ยมกันนกเข้าไปทำรังภายในอาคาร
- ไม้ไผ่แก่ตกแต่งปิดผิวผนังคอนกรีตภายนอกอาคาร

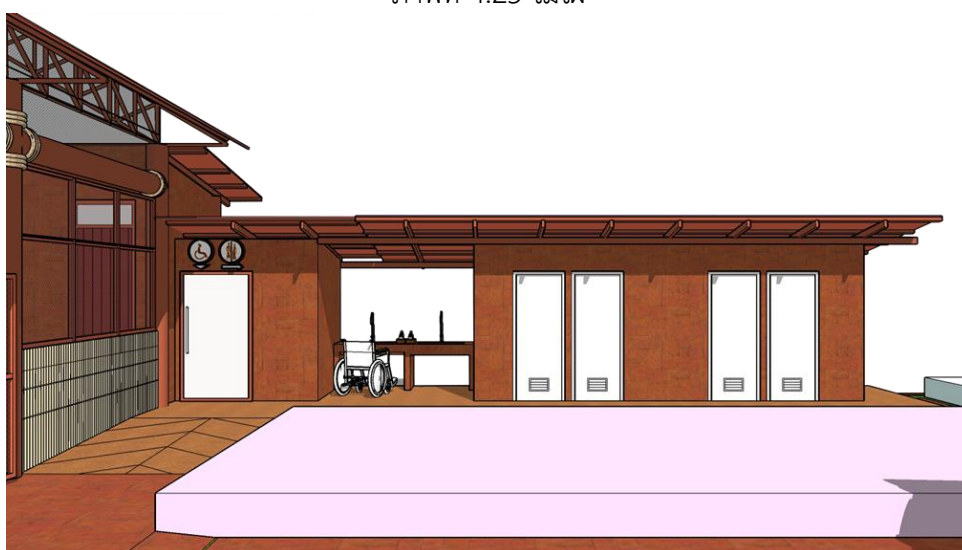

ภาพที่ 4.24 ตาข่ายเหล็กเหลื่อม

ภาพที่ 4.25 ไม้ไผ่

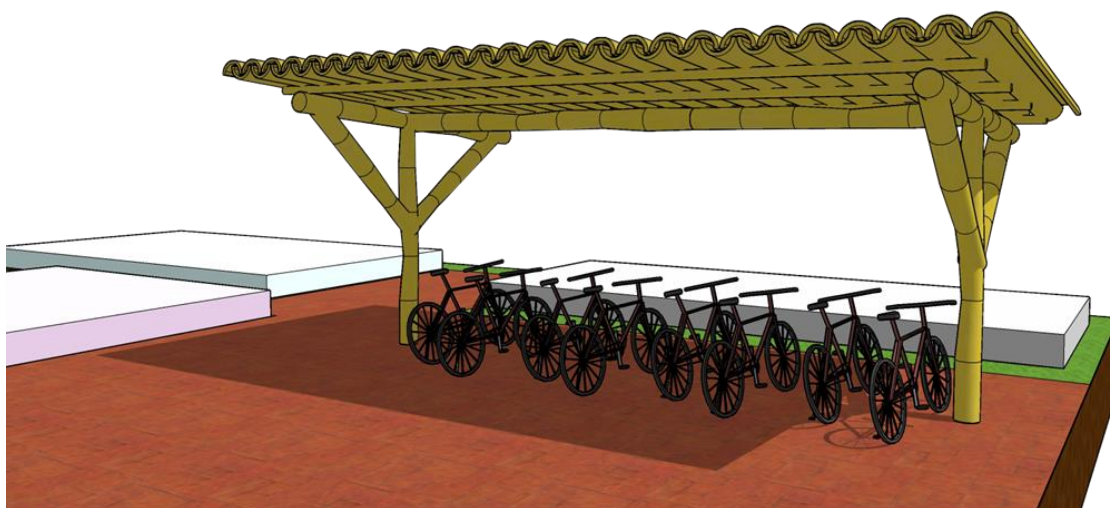

ภาพที่ 4.26 ห้องน้ำสาธารณะ

อ่างล้างมือสาธารณะฝั่งขวามือ และฝั่งซ้ายมือสำหรับผู้ใช้รถเข็นขอบล่างของอ่างล้างมือจะตัดมุมให้น้ำรถเข็นเลื่อนเข้าไปได้ ทำให้ไม่ต้องเอื้อมมือไกลเกินไป

ภาพที่ 4.27 อ่างล้างมือ

ภาพที่ 4.27 จุดเข้าจักรยาน

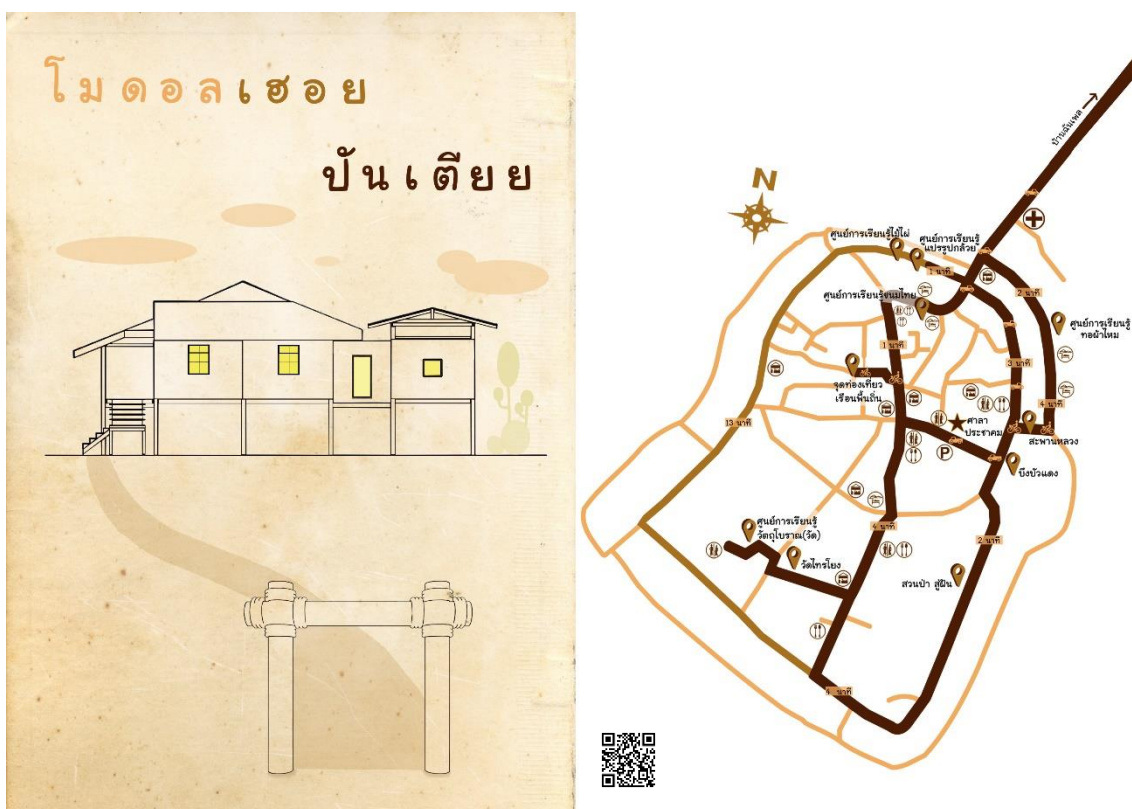
-ตกแต่งด้วยหินศิลาหรืออิฐมอญ รวมถึงการใช้สี ภายของหินตกแต่งพื้น และผนัง

ภาพที่ 4.28 หินศิลาแลง และอิฐมอญ

โบรชัวร์ แผนผังชุมชน

โบรชัวร์ แผนผังชุมชน ขนาด 5A สำหรับให้นักท่องเที่ยวดูเส้นทางและตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.29 โบรชัวร์ผังชุมชน

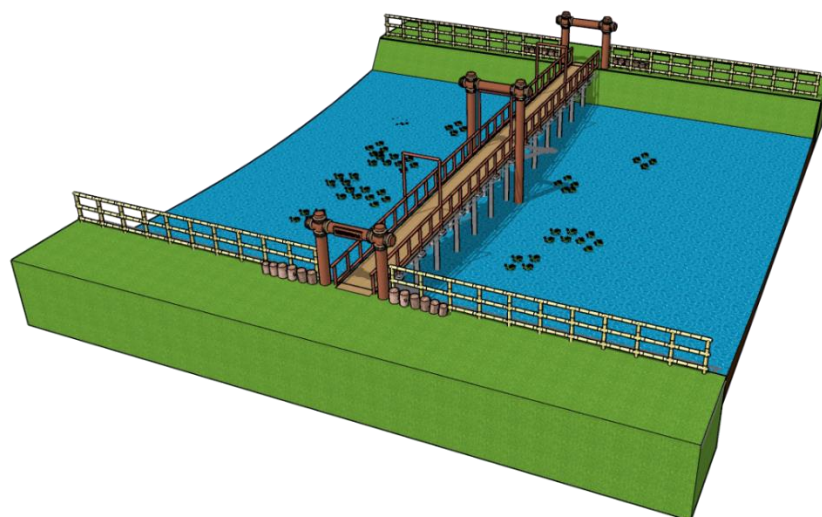

สะพานหลวง จุดชมวิิวบึงบัวแดง

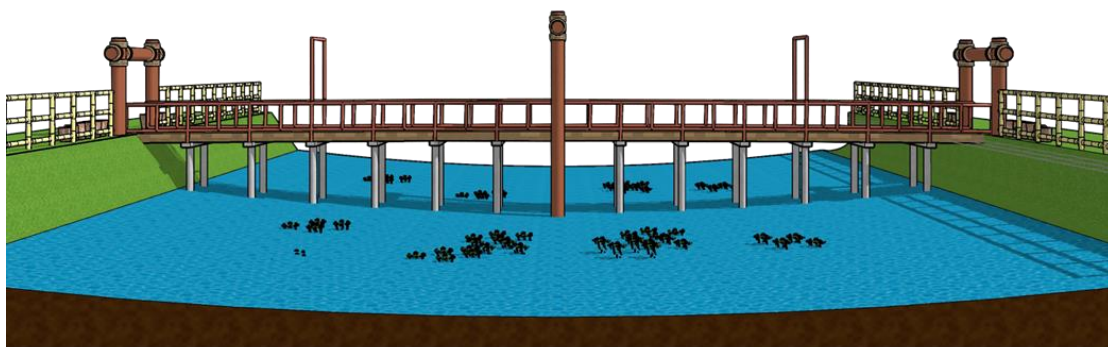
สะพานหลวงที่มีความยาวข้ามคูเมืองออกแบบให้มีความแข็งแรงทนต่อระยะเวลา ตกแต่งด้วยเสาหิน หรือเสาคอนกรีตที่มีน้ำตาลเหมือนเป็นเสาผูกช้างตามชื่อชุมชน ความกว้างสะพาน 1.50 ม. เสาคอนกรีตที่ปลายสะพานสูงจากพื้นถึงท้องเสา 2.40 ม. และ เสาคอนกรีตกลางสะพานสูงจากพื้นสะพานถึงท้องเสา 3.20 ม.

ภาพที่ 4.30 ตำแหน่งและภาพสะพานหลวง

ภาพที่ 4.31 ภาพรวมสะพานหลวง

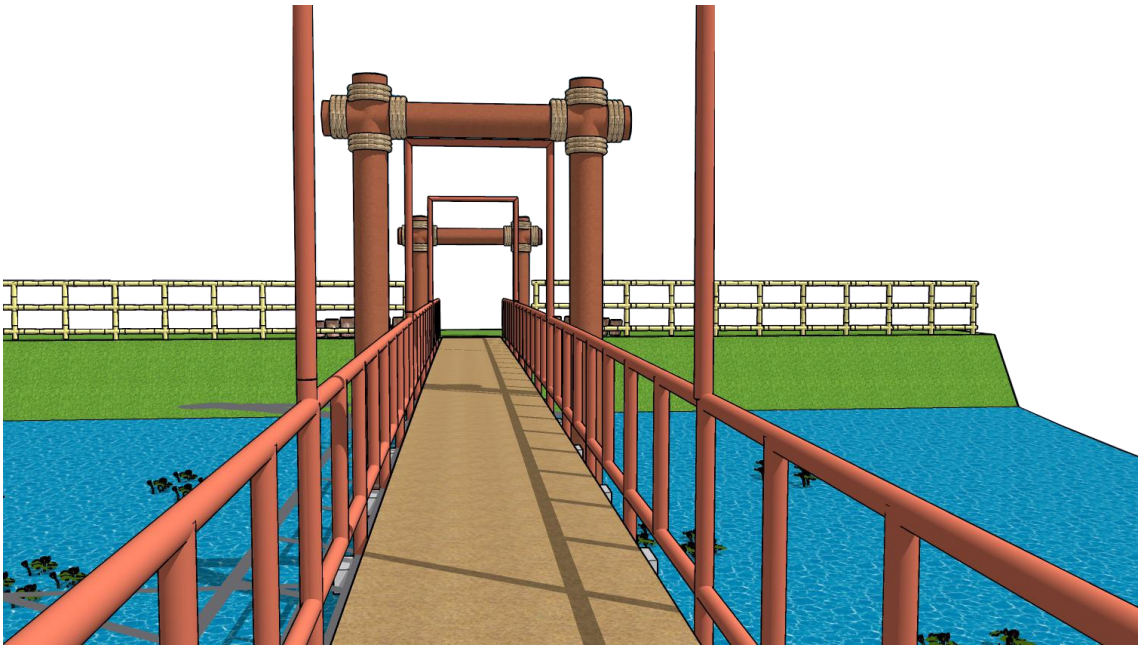

ภาพที่ 4.32 สะพานหลวง

ภาพที่ 4.33 ด้านหน้าสะพานหลวง

ภาพที่ 4.35 สะพานหลวง

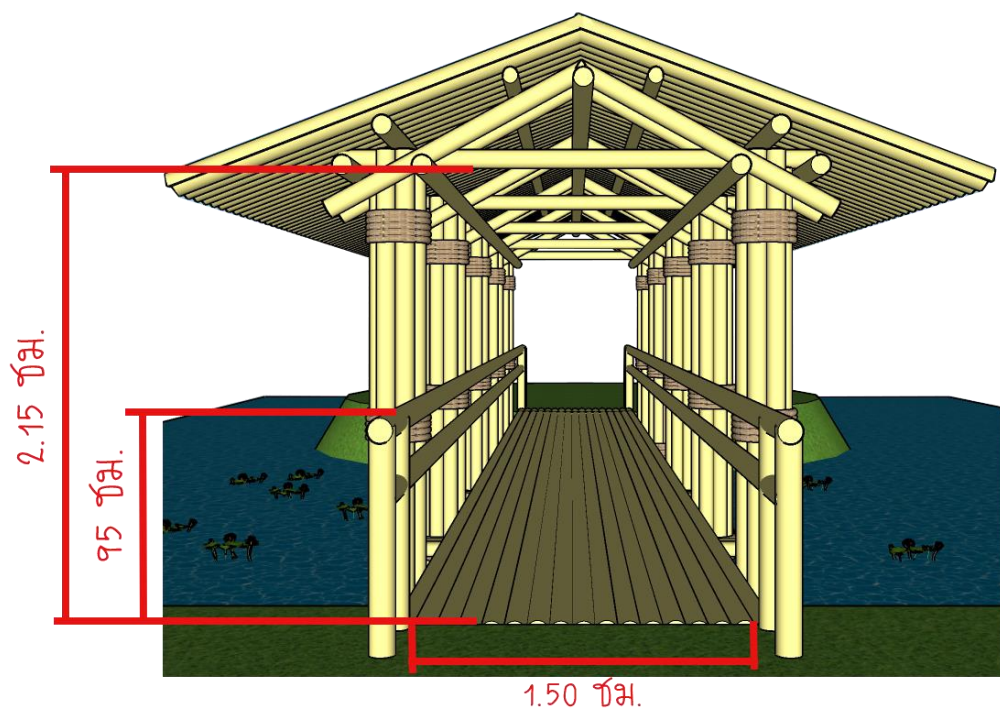
สะพานไม้ไผ่

นำลำต้นไผ่มามัดรวมกัน เหมือนกับเสาผูกช้าง และหลังคาไม้ไผ่ฝากลางสลับห่าง-คว่ำ ต่อม่อ สะพานเป็นโครงสร้าง คสล. ปั้นเป็นลำไม้ไผ่ ความกว้างทางเดิน 1.60 ซม. (รวมขอบราวกัน) ความสูงราวกันสะพาน 95 ซม. ความสูงจากพื้นทางเดินถึงคานไม้ไผ่ 2.15 ซม.

ภาพที่ 4.35 ตำแหน่งและภาพสะพานไม้ไผ่

ภาพที่ 4.36 ขนาดสะพานไม้ไผ่

ภาพที่ 4.38 สะพานไม้ไผ่

เกาะกลางน้ำ

ตกแต่งเกาะกลางน้ำสำหรับถ่ายภาพกลางแจ้งให้ได้พื้นหลังเป็นบึงบัวแดงอย่างธรรมชาติและได้ออกแบบส่วนถ่ายภาพที่ยื่นออกไปเหนือน้ำโดยโครงสร้าง คสล. ขึ้นรูปเห็นเสาไม้ เช่นเดียวกับเสาหลักผูกข้างความสูงราวกัน 90 ซม. พื้นที่ยื่นแปดเหลี่ยม 80-1.20 ซม.เสาไม้ยังสามารถนำหลอดไฟ หรือของตกแต่งอื่น ๆ มาตกแต่งได้ให้เข้ากับบรรยากาศในแต่ละเทศกาล

ภาพที่ 4.39 ตำแหน่งและภาพเกาะกลางน้ำ

ภาพที่ 4.40 เกาะกลางน้ำ

ภาพที่ 4.41 เกาะกลางน้ำ

ภาพที่ 4.42 เกาะกลางน้ำ

ศูนย์การเรียนรู้วัดฤๅษะ (วัด) วัดไทรโยง

วัสดุ โครงทำจากไม้ไผ่แก่ หลังคาไม้ไผ่ ป้ายฉงกรอบไม้ ขอบหนา 2” ป้ายไว้นิล ขนาด 1.00 ซม. * 70 ซม. ฐานป้ายก่ออิฐฉาบปูน แต่งลายหินศิลาแลง QR Code สำหรับแสกนดูข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม

ภาพที่ 4.43 ศูนย์การเรียนรู้วัดฤๅษณ์(วัด)

วัดไทรโอง ศูนย์การเรียนรู้วัดฤๅษณ์

วัดไทรโอง

ศูนย์การเรียนรู้วัดไทรโอง บ้านคลองท่า อ. ประจักษ์ศิลปาคม จ. สุรินทร์
คำว่า ไทรโอง ในที่นี้แปลว่า เสาหิน ๕ ต้น รวมกันเป็นบ้านเสาหิน ๕ ต้น
ชื่อวัดไทรโอง มาจากชื่อสำนักทางทิศใต้ของชุมชนซึ่งสันนิษฐานว่า ไทรโอง มีต้นไทรขนาดใหญ่และจำนวนมาก ชาวบ้านจึงตั้งชื่อวัดนี้ว่า ไทรโอง คือ การทำบุญ-กิจกรรมตามประเพณี

ค่างาช้าง ตั้งอยู่ในวัดไทรโอง เป็นพื้นที่ทำไร่ทำสวนให้ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ และมีความเชื่อต่าง ๆ และยังเป็นศูนย์การเรียนรู้วัดฤๅษณ์ของวัด

สำนักงานครูผู้เฒ่า มีเสนาะและพระภิกษุสงฆ์ของวัดไทรโอง บริเวณเชิงเขา มีทางเดินขึ้นถึงที่วัดไทรโอง
คือวัดไทรโองอบ พลังการบูรณะ พลังศรัทธา
ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ๒. บูชา ทางด้านหน้า ๑. บูชา
และด้านหน้าอีก ๑. บูชา ทางด้านข้าง มีเจดีย์สำหรับ
ของของวัดไทรโอง

รมนิจจากเมืองรอบครูผู้เฒ่า และผู้ทำงานต่างบ้านเปิดที่
ก็ได้ บำรุงจากพิธีกรรม และตัวผู้เฒ่าที่อยู่ที่วัดไทรโอง
ภายในพระอุโบสถ มีการใช้เสาดินเดิม เติงแต่มีการทาสีใหม่
ที่เสาดินเป็นการบูรณะใหม่จากไม้ที่ใหม่ เพื่อจกการบูชาน้ำ
จากน้ำ และ ปอวาท

สำนักงานครูผู้เฒ่ามีเสนาะและพระภิกษุสงฆ์ของวัดไทรโอง

ภาพที่ 4.44 ป้ายข้อมูลศูนย์การเรียนรู้วัดฤๅษณ์(วัด)

ภาพที่ 4.45 ป้ายข้อมูลศูนย์การเรียนรู้วัดภูโบราณ (วัด)

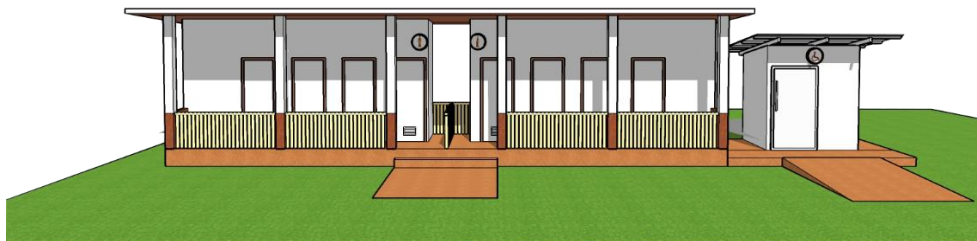
ห้องน้ำสาธารณะในวัดไทรโยง

อาคารเดิมไม่มีราวกัน หรือล๊อคประตูหลังใช้งาน ทำให้มีสุนัขเข้าไปอาศัย ได้ออกแบบต่อเติมราวกัน และประตูแบบล๊อคกลอนเพื่อป้องกันสุนัขเข้าไปนอนในห้องน้ำ

ภาพที่ 4.46 ตำแหน่งและภาพห้องน้ำสาธารณะในวัด

แบบที่ 1 ต่อเติม

ภาพที่ 4.47 ด้านหน้าห้องน้ำ

ภาพที่ 4.48 ภาพรวมห้องน้ำด้านข้าง 1

ภาพที่ 4.49 ภาพรวมห้องน้ำด้านข้าง 2

แบบที่ 2 แบบใหม่

ห้องน้ำผู้พิการ

ห้องน้ำควรมีความกว้างอย่างน้อย 2.40 x 1.80 ม.

ควรมีพื้นที่โล่งภายในห้องน้ำ โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 1.50 ม.

ประตูห้องน้ำ ควรมีความกว้างอย่างน้อย 90 ซม.

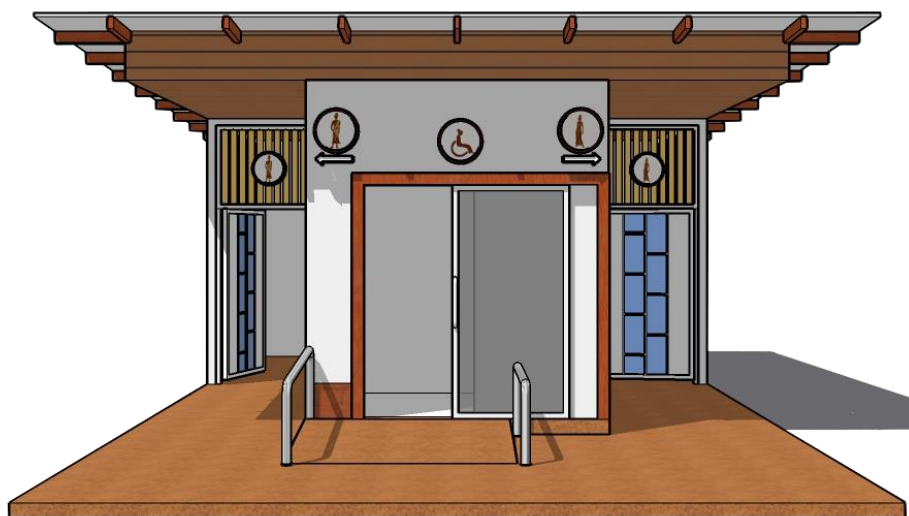
ประตูควรเป็นลักษณะบานเลื่อนแบบรางแฉวน

ลูกบิดประตูควรเป็นก้านโยก หรือ เขาควาง

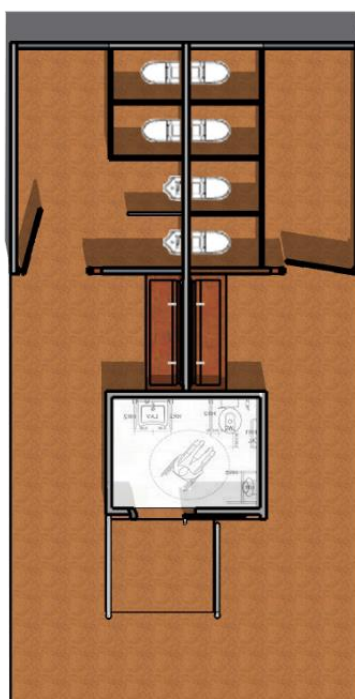
อ่างล้างหน้าควรสูงจากพื้น 80 ซม.

ห้องน้ำสาธารณะ

ชาย-หญิง ควรมีอย่างน้อย 4 ห้อง ขนาด 90 ซม.* 1.20 ซม.

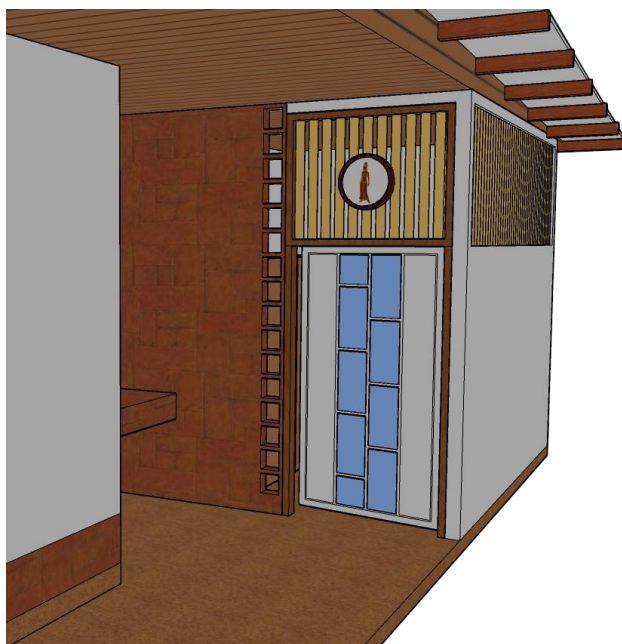
ภาพที่ 4.50 ด้านหน้าห้องน้ำ

ภาพที่ 4.51 ผังพื้นห้องน้ำ

ภาพที่ 4.52 เปิดประตูเมื่อใช้งาน

ภาพที่ 4.53 ปิดประตูเมื่อไม่ใช้งาน

ศูนย์การเรียนรู้

แนวทางการจัดวางศูนย์การเรียนรู้ แบ่งพื้นที่ปฏิบัติงาน และพื้นที่นั่งพัก สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทย

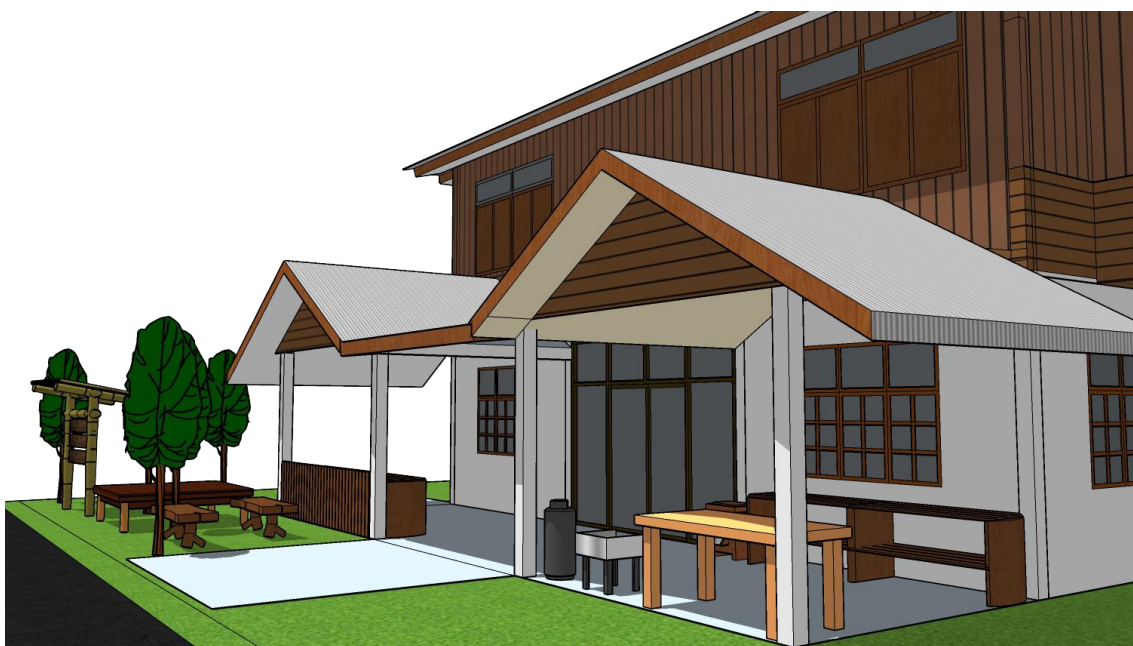
ภาพที่ 4.54 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทยปัจจุบัน

ภาพที่ 4.55 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทยปัจจุบัน

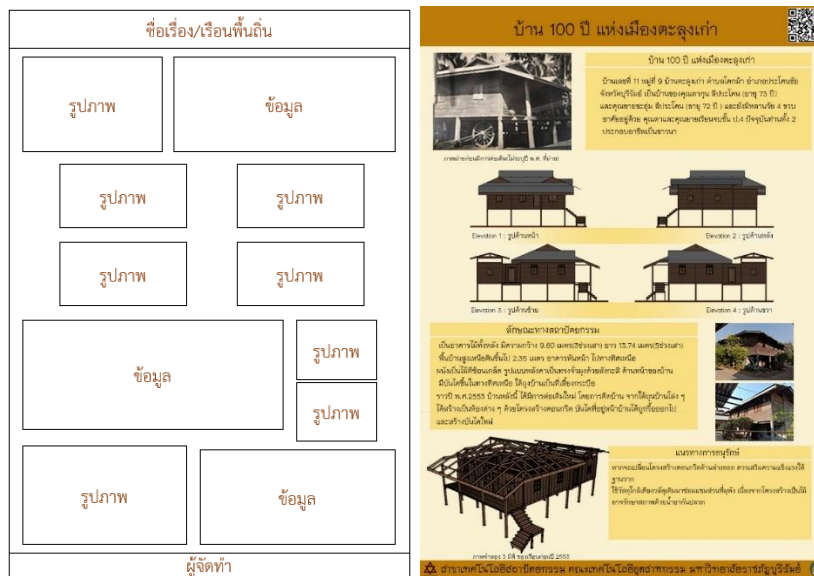

ภาพที่ 4.56 ตัวอย่างการจัดพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทย

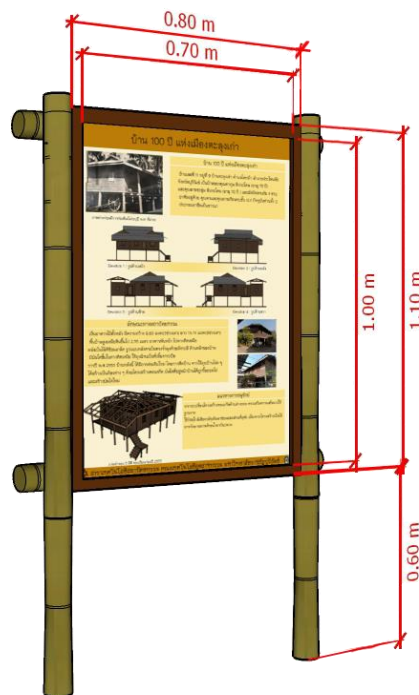

ภาพที่ 4.57 ตัวอย่างการจัดพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทย

รูปแบบป้ายประวัติเรือนพื้นถิ่น สำหรับเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติ เรือนพื้นถิ่นและผู้อาศัย โดยป้ายจะติดตั้งที่ภายนอกอาคาร หากเจ้าของบ้านไม่อยู่หรือไม่สะดวกให้เข้าชม ภายในอาคาร

ภาพที่ 4.58 ตัวอย่างป้ายข้อมูลเรือนพื้นถิ่น

ภาพที่ 4.59 ขนาดป้ายข้อมูลเรือนพื้นถิ่น

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

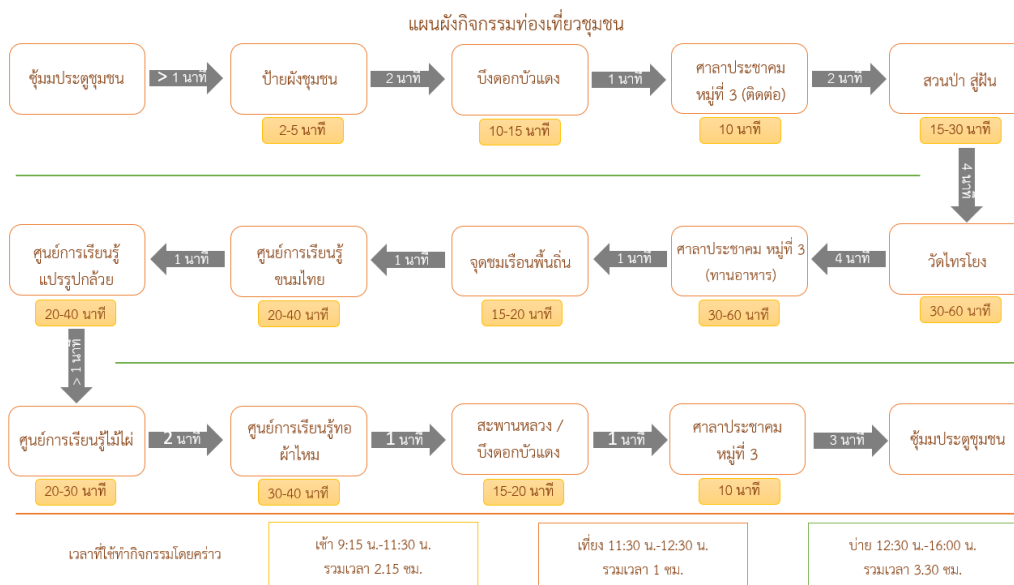
5.1 สรุปผลตามวัตถุประสงค์

จากวัตถุประสงค์การทำวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนชุมชนบ้านตะลุงเก่า
2. เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านตะลุงเก่า
3. เพื่อนำเสนอผลการออกแบบแนวทางการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนพบว่า ชุมชนมีทรัพยากรเดิมที่เหมาะสมสำหรับการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าไหม เรือนพื้นดิน ศาลตาข้างที่วัดไทรโยง จากการศึกษาสภาพปัจจุบันผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องความสำคัญ of สิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวและอื่นๆ พบว่า การท่องเที่ยวชุมชน ต้องมีปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดความสนใจ เช่น กิจกรรมในชุมชน จุดบริการต่างๆ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จุดประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทาง หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยที่ต้องการนำมาใช้เป็นแนวทางการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยังขาดหายไปให้แก่ชุมชน

5.2 ผลการออกแบบ

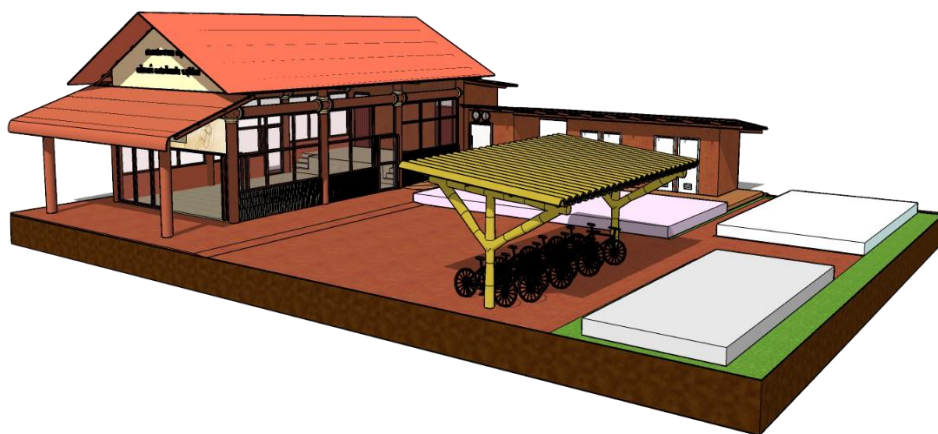
ภาพที่ 5.1 แผนผังท่องเที่ยวชุมชน

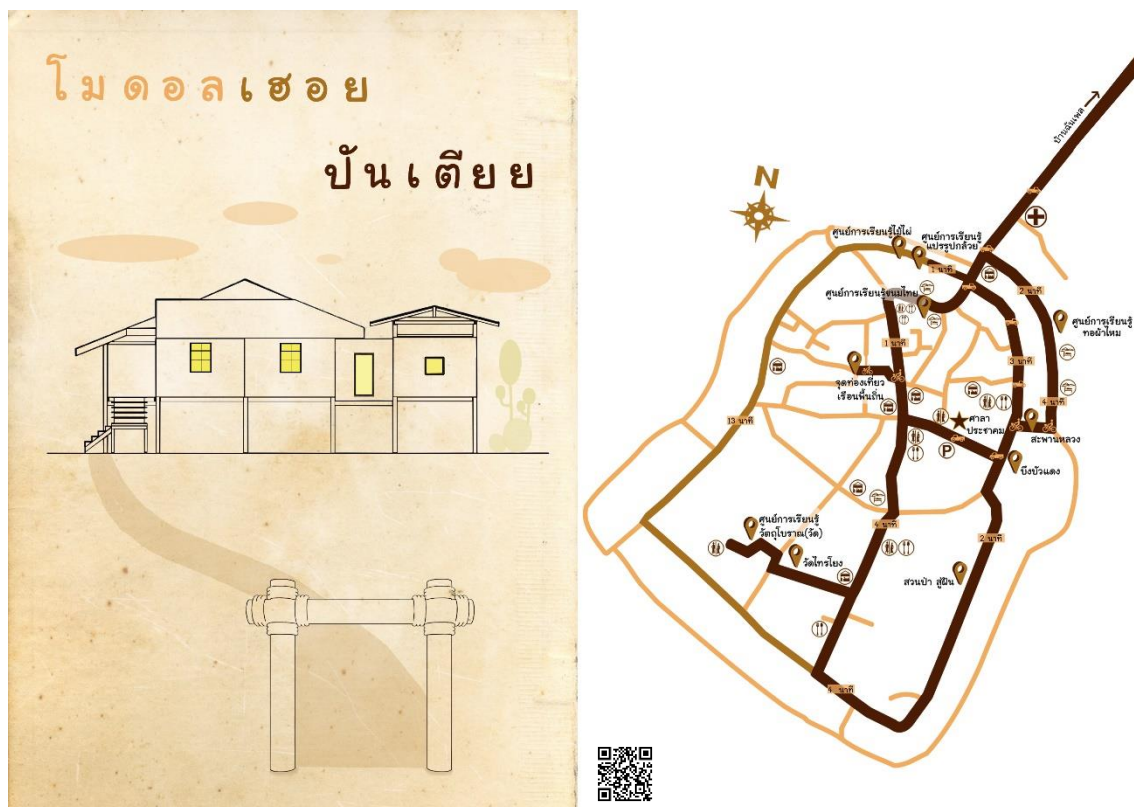
ภาพที่ 5.2 ป้ายแผนผังชุมชน

ภาพที่ 5.3 ป้ายบอกทาง

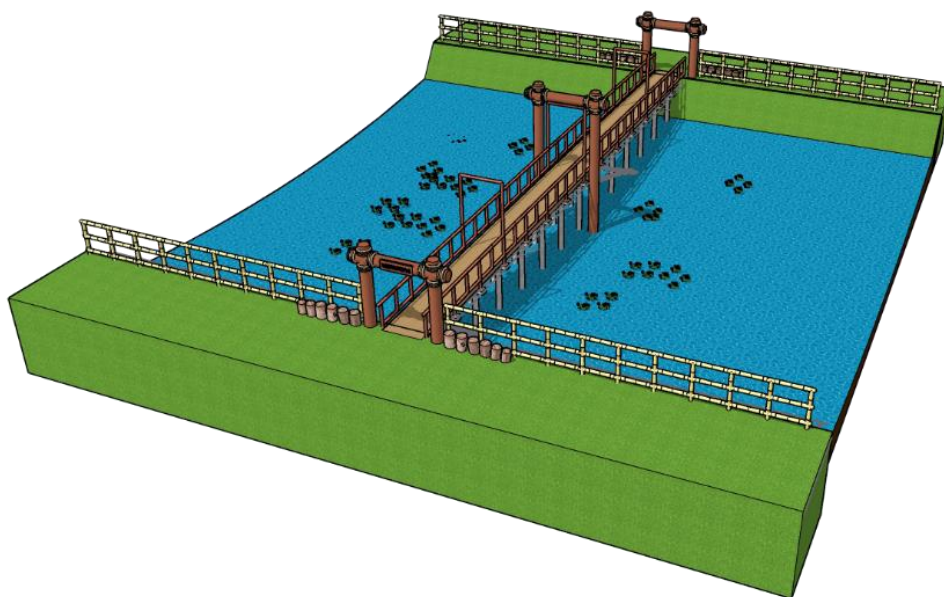

ภาพที่ 5.4 ศาลาประชาคม

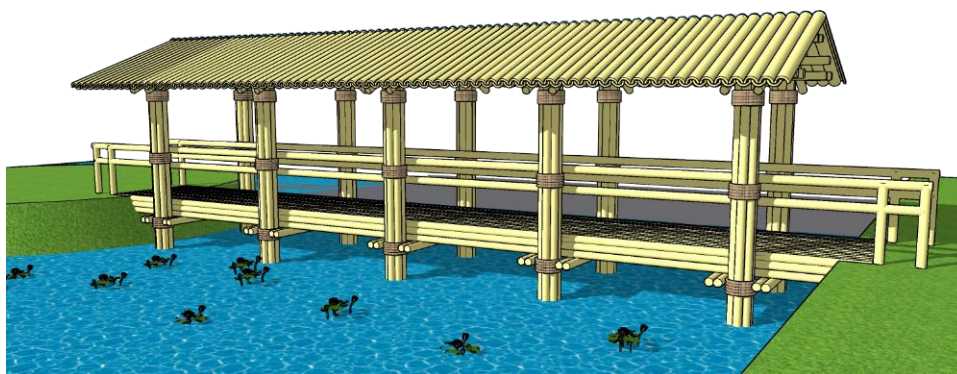

ภาพที่ 5.5 โบรชัวร์แผนผังชุมชน

ภาพที่ 5.6 สะพานหลวง

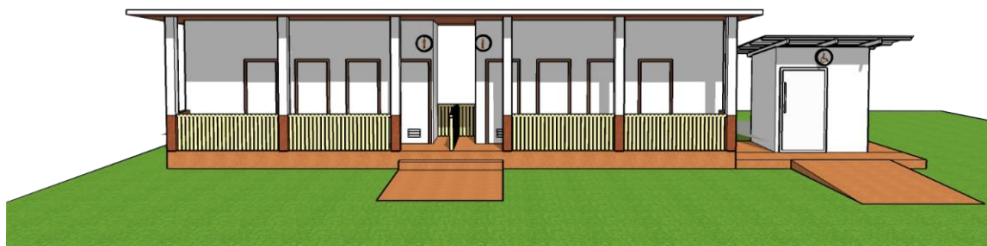
ภาพที่ 5.7 สะพานไม้ไผ่

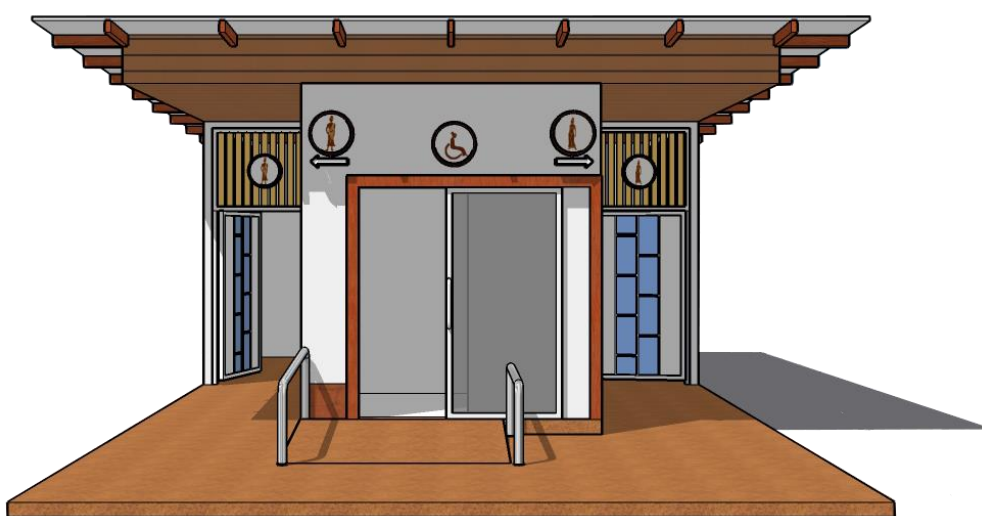
ภาพที่ 5.8 เกาะกลางน้ำ

ภาพที่ 5.9 ป้ายข้อมูลวัดไทรโย่ง

ภาพที่ 5.10 ห้องน้ำสาธารณะวัดแบบต่อเติม

ภาพที่ 5.11 ห้องน้ำสาธารณะวัดแบบใหม่

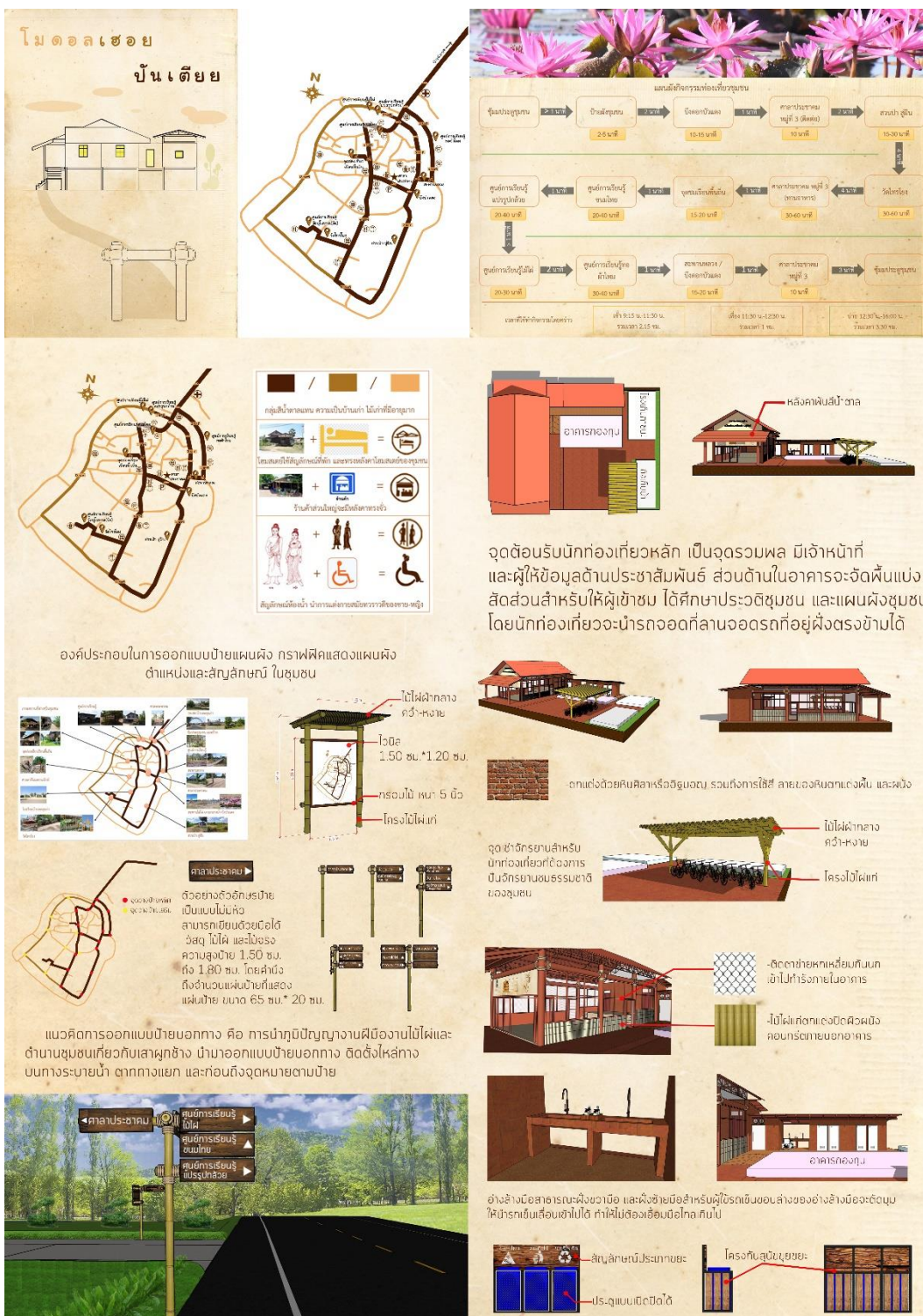

ภาพที่ 5.12 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไทย

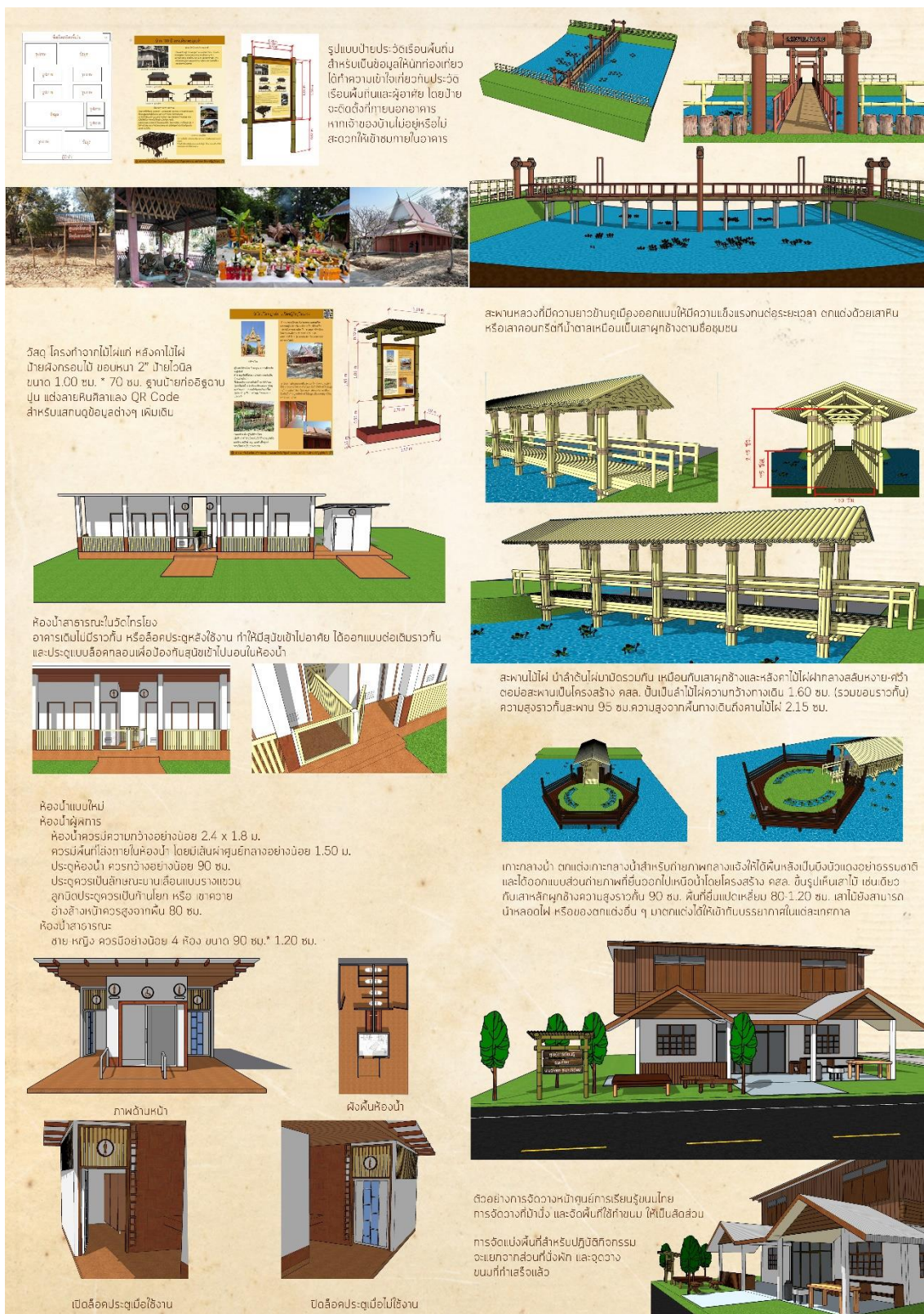
ภาพที่ 5.13 ประวัติเรือนพื้นถิ่น

5.3 สื่อนำเสนอผลงานการออกแบบด้วยภาพกราฟฟิก

ภาพที่ 5.1 สื่อนำเสนองานออกแบบแผ่นที่ 1

ภาพที่ 5.2 สื่อนำเสนองานออกแบบแผ่นที่ 2

5.4 สรุปผลที่ได้รับจากการดำเนินวิจัย

สิ่งที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ การได้ศึกษาและทำความเข้าใจความเป็นมาของชุมชน และเห็นคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ รวมทั้งด้านความสามารถในงานฝีมือของชาวบ้าน ด้วยสภาพและวิถีชีวิตของชุมชนที่มีเอกลักษณ์ที่แตกต่าง แปลกตา ที่นับวันจะสูญหายไปตามกาลเวลา มาเป็นข้อกำหนดในการออกแบบเพื่อให้ผลการออกแบบมีความร่วมสมัย เหมาะสมกับชุมชน และสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนในยุคเก่า ผสมผสานกับยุคใหม่ ให้นักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น ได้สัมผัสบรรยากาศ ได้เรียนรู้และได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ในการออกแบบนั้น ต้องคำนึงถึงทรัพยากรเดิมและสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว จึงต้องมีป้ายข้อความที่บ่งบอกวิธีร่วมกิจกรรมของทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถเข้าร่วมเข้าถึงกิจกรรมได้อย่างง่ายดาย

ในส่วนของสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุที่สำคัญ ที่ควรค่าแห่งการศึกษาและเข้าชม จะต้องจัดทำป้ายแสดงข้อมูลต่างๆอย่างชัดเจน ตลอดถึงเป็นการป้องกันการสูญสลายของสถานที่และวัตถุโบราณดังกล่าว เนื่องจากวัตถุโบราณนี้ เป็นหลักฐานสำคัญ ที่บ่งบอกความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ ที่มีผลต่อชุมชนและมีความสำคัญต่อเหตุการณ์บ้านเมืองที่ผ่านมาในอดีต

5.5 ข้อจำกัดที่พบจากการงานวิจัย

พบว่า คู่มือโบราณ วัด และโรงเรียน ของชุมชนตะลุงเก่าเป็นพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของกรมศิลปกร ชาวบ้านจะไม่สามารถรื้อถอนสร้างได้ด้วยตนเอง บางพื้นที่เป็นที่พักอาศัยของชาวบ้าน เป็นที่ส่วนบุคคลค่อนข้างหนาแน่น ในการจัดทำโครงการจะต้องศึกษาและปรึกษาทุกฝ่าย เรื่องการจัดสร้างสิ่งปลูกสร้างในบางพื้นที่ เช่น จัดวางม้านั่ง ห้องน้ำสาธารณะ รวมถึงจัดระบบของผู้ดูแลส่วนกลาง เช่น จุดประชาสัมพันธ์ ผู้ให้บริการนำเที่ยว บริการที่พัก ที่จอดรถ เป็นต้น

5.6 ข้อเสนอแนะ

1. หากโครงการแนวทางการออกแบบสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนนี้ สามารถสร้างได้จริง จะช่วยอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เป็นโอกาสที่ดีที่สถานที่นี้จะเป็นอีกหนึ่งตัวเลือกในการท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนที่มาจากนักท่องเที่ยว

2. ในการจัดสรรพื้นที่สาธารณะในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่แปลกใหม่และน่าสนใจ เพื่อให้เกิดความประทับใจ

3. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวควรมีเพียงพอและรองรับนักท่องเที่ยวที่มาในจำนวนมาก ๆ